

เอกสาร
สรุปเนื้อหา
ที่ต้องรู้

รายวิชา ศาสนาและหน้าที่พลเมือง

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (สค21002)

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 23/2559

เอกสารสรุปเนื้อหาที่ต้องรู้

รายวิชาศาสนาและหน้าที่พลเมือง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
รหัส สค21002

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

ห้ามจำหน่าย

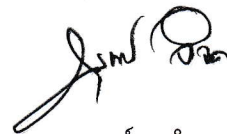
หนังสือเรียนนี้จัดพิมพ์ด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
ลิขสิทธิ์เป็นของสำนักงาน กศน.สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับการศึกษา สำนักงาน กศน. ในฐานะผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไปที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว และเพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน กศน. หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้สูงขึ้น สำนักงาน กศน. จึงได้จัดทำสรุปเนื้อหา ที่ต้องรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อได้สะดวก รวดเร็ว อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดีขึ้น

สรุปเนื้อหาที่ต้องรู้ มีเนื้อหาจากการนำหนังสือเรียนของสำนักงาน กศน. มาสรุปเนื้อหา ประเด็นสำคัญที่สอดคล้องตามผังการออกข้อสอบในแต่ละรายวิชาของสำนักงาน กศน. สำหรับ เอกสารสรุปเนื้อหาที่ต้องรู้นี้ สำนักงาน กศน. ได้จัดทำรายวิชาบังคับ ทั้งสิ้น 5 สาขา รวม 42 รายวิชา ทั้งนี้ สำนักงาน กศน. ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา ครูผู้สอน และ ผู้เกี่ยวข้อง มาสรุปเนื้อหาที่ต้องรู้ ในรายวิชาดังกล่าว

สำนักงาน กศน. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์กับผู้เรียน กศน. หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามสมควร จึงขอขอบคุณ สถาบัน กศน. ภาคทุกภาค สถาบันการศึกษาทางไกล ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง มา ณ โอกาสนี้

(นายสุรพงษ์ จำจด)

เลขาธิการ กศน.

สิงหาคม 2559

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
คำแนะนำการใช้หนังสือเรียน	
โครงสร้างรายวิชาศาสนาและหน้าที่พลเมือง สค21002	
บทที่ 1 ศาสนาในประเทศไทยและในทวีปเอเชีย	1
เรื่องที่ 1 ความเป็นมาของศาสนาในประเทศไทย	2
เรื่องที่ 2 ความเป็นมาของศาสนาในทวีปเอเชีย	11
เรื่องที่ 3 หลักธรรมแต่ละศาสนาที่ทำให้ อยู่ร่วมกับศาสนาอื่นได้อย่างมีความสุข	15
เรื่องที่ 4 หลักธรรมแต่ละศาสนาการประพฤตินเป็นคนดี	21
กิจกรรมท้ายบท	29
บทที่ 2 วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของประเทศไทยและประเทศ ในทวีปเอเชีย	31
เรื่องที่ 1 วัฒนธรรม ประเพณีในประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย	33
เรื่องที่ 2 การอนุรักษ์และการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ของประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย	40
เรื่องที่ 3 การประพฤติกปฏิบัติตนเพื่อการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย	41
เรื่องที่ 4 ค่านิยมที่พึงประสงค์ของประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย	42
กิจกรรมท้ายบท	43
บทที่ 3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	45
เรื่องที่ 1 ความเป็นมาหลักการและเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย	50
เรื่องที่ 2 โครงสร้างและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เรื่องที่ 3 การปฏิรูปการเมืองและจุดเด่นของรัฐธรรมนุญที่เกี่ยวข้อง กับสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของประชาชน	55
เรื่องที่ 4 หลักการสำคัญของประชาธิปไตยและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามัคคี ประองตอง	56
กิจกรรมท้ายบท	74
บทที่ 4 สถานการณ์และการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	76
เรื่องที่ 1 สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	77
เรื่องที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	83
กิจกรรมท้ายบท	87
บทที่ 5 หลักสิทธิมนุษยชน	88
เรื่องที่ 1 แนวคิดและหลักการสิทธิมนุษยชน	89
เรื่องที่ 2 กำคุ้มครองปกป้องตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน	95
กิจกรรมท้ายบท	98
บทที่ 6 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	100
กิจกรรมท้ายบท	115
เฉลยกิจกรรมท้ายบท	118
บรรณานุกรม	120
คณะผู้จัดทำ	123

คำแนะนำในการใช้เอกสารสรุปเนื้อหาที่ต้องรู้

หนังสือเรียนสาระการพัฒนาศักยภาพ รายวิชาศาสนาและหน้าที่พลเมืองระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นหนังสือเรียนที่จัดทำขึ้น สำหรับผู้เรียนที่เป็นนักเรียนนอกกระบบใช้ประกอบการศึกษารายวิชาศาสนาและหน้าที่พลเมือง (สศ 21002) จำนวน 2 หน่วยกิต 80 ชั่วโมง

ในการศึกษาหนังสือเรียนสาระการพัฒนาศักยภาพรายวิชาศาสนาและหน้าที่พลเมือง ผู้เรียนควรปฏิบัติดังนี้

1) ศึกษาโครงสร้างรายวิชาให้เข้าใจในหัวข้อ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และขอบข่ายเนื้อหา

2) ศึกษารายละเอียดเนื้อหาของแต่ละบทอย่างละเอียด และปฏิบัติกิจกรรมท้ายเรื่อง เพื่อเป็นการสรุปความรู้ความเข้าใจของเนื้อหาในตอนนั้นๆ อีกครั้งโดยผู้เรียน สามารถนำไปตรวจสอบกับครู เพื่อนๆ ที่เรียนในรายวิชาและระดับเดียวกันได้

3) หนังสือเล่มนี้มี 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 ศาสนา ในประเทศไทยและทวีปเอเชีย

บทที่ 2 วัฒนธรรมประเพณีและค่านิยมของประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย

บทที่ 3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

บทที่ 4 สถานการณ์และการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

บทที่ 5 หลักสิทธิมนุษยชน

บทที่ 6 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โครงสร้างรายวิชาศาสนาและหน้าที่พลเมือง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สาระสำคัญ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข มีประชากรอาศัยอยู่หลายเชื้อชาติ มีภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อที่แตกต่างกัน การให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญหลักธรรมทางศาสนา และวัฒนธรรม ค่านิยม ของประเทศต่าง ๆ ตลอดจนความเป็นมา หลักการ ความสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หลักการอยู่ร่วมกัน หลักการสำคัญของประชาธิปไตยและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามัคคี ประองตอง หลักสิทธิมนุษยชน และความตระหนักในการมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริต จะทำให้คนในสังคมไทยสามารถนำหลักการ คำสอนและกฎระเบียบต่างๆ ของสังคมมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของตนได้อย่างถูกต้องมีความสุขอันจะส่งผลต่อความสันติสุขของสังคม

ผลการเรียนที่คาดหวัง

1. อธิบายความเป็นมา ความสำคัญ หลักคำสอน ศาสนาวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ของประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชียได้
2. ยอมรับและปฏิบัติตนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ในสังคมที่มีความหลากหลาย ทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
3. อนุรักษ์และสืบสานประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนปฏิบัติตามค่านิยมที่พึงประสงค์ของไทย และอธิบายวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมของชาติต่างๆ ในเอเชีย
4. อธิบายความเป็นมา หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง สาระสำคัญของ รัฐธรรมนูญได้
5. มีความรู้ความเข้าใจในหลักสำคัญของประชาธิปไตยและมีคุณธรรม จริยธรรม ในการ อยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามัคคีประองตอง สมานฉันท์
6. อธิบายจุดเด่นของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชนได้
7. อธิบายสิทธิ เสรีภาพและคุณธรรม จริยธรรม การอยู่ร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตยได้
8. อธิบายการปฏิรูปการเมือง การปกครอง และมีส่วนร่วมการเมืองการปกครอง ตาม ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้

9. อธิบายหลักสิทธิมนุษยชนตระหนักถึงประโยชน์

10. วิเคราะห์การแก้ปัญหาการ ทุจริตและมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปราม
การทุจริต

ขอขยายเนื้อหา

บทที่ 1 ศาสนาในประเทศไทยและในทวีปเอเชีย

บทที่ 2 วัฒนธรรม ประเพณีในประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย

บทที่ 3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

บทที่ 4 สถานการณ์และการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง
ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

บทที่ 5 หลักสิทธิมนุษยชน

บทที่ 6 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. ซีดีศาสนาสากล
2. ซีดี วัฒนธรรม ประเพณีไทยและประเทศต่างๆในเอเชีย
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศาสนา วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง สิทธิมนุษยชน
4. อินเทอร์เน็ต
5. แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาในท้องถิ่น

บทที่ 1

ศาสนา ในประเทศไทยและในทวีปเอเชีย

สาระสำคัญ

เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความเป็นมาของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย และประเทศในทวีปเอเชีย หลักธรรมสำคัญของศาสนาต่างๆ การอยู่ร่วมกับคนต่างศาสนาได้อย่างมีความสุข ทัศนตัวอย่างของบุคคลตัวอย่างแต่ละศาสนา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ประวัติ ความสำคัญ หลักคำสอน ศาสนา ของประเทศไทยและในทวีปเอเชีย
2. ยอมรับและปฏิบัติตนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนา

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 ความเป็นมาของศาสนาในประเทศไทย
- เรื่องที่ 2 ความเป็นมาของศาสนาในทวีปเอเชีย
- เรื่องที่ 3 หลักธรรมของศาสนาต่าง ๆ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงาน
2. หนังสือเรียน

เรื่องที่ 1 ความเป็นมาของศาสนาในประเทศไทย

ศาสนาในประเทศไทยที่รัฐบาลให้การอุปถัมภ์ ดูแลมีทั้งสิ้น 5 ศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ ซึ่งทุกศาสนาล้วนมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ๆ 5 ประการ คือ

1. **ศาสดา** หมายถึง ผู้ที่ค้นพบศาสนาและเผยแพร่คำสั่งสอน หรือหลักธรรมของศาสนา
2. **ศาสนธรรม** หรือหลักธรรมของศาสนา เป็นคำสั่งสอนของแต่ละศาสนา
3. **ศาสนิกชน** หมายถึงบุคคลและปวงชนที่ให้การยอมรับนับถือในคำสั่งสอนของศาสนานั้น ๆ
4. **ศาสนสถาน** หมายถึง สถานที่อยู่อาศัยของนักบวช ใช้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา รวมถึงการเป็นที่ที่ให้ศาสนิกชนไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา
5. **ศาสนพิธี** หมายถึง พิธีทางศาสนาต่างๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นจากศาสดาโดยตรงหรือจากการคิดค้นของผู้ปฏิบัติมีเนื้อหาเกี่ยวกับความต้องการขจัดความไม่รู้ ความกลัว ความอึดอัดสนองความต้องการในสิ่งที่ตนขาดแคลน จึงจำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าปฏิบัติตามหลักของศาสนา

ประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ และมีผู้นับถือจำนวนมากที่สุดในประเทศรองลงมา คือ ศาสนาอิสลาม คริสต์ และฮินดู

1.1 ศาสนาพุทธ

พุทธประวัติ

ศาสดาผู้ค้นพบศาสนาและเผยแพร่คำสั่งสอนหรือหลักธรรมของศาสนาพุทธคือ พระพุทธเจ้าซึ่งมีพระนามเดิมว่า “**สิทธัตถะ**” เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ และพระนางสิริมหามายาแห่งกรุงกบิลพัสดุ์แคว้นสักกะ พระองค์ประสูติวันศุกร์ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 (เดือนวิสาขะ) ปีกจอ ก่อน พุทธศักราช 80 ปี ณ สวนสุมพิณวัน ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์แคว้นสักกะกับกรุงเทวทหะ แคว้นโกลิยะ (ปัจจุบันคือ ตำบลลุมพินี ประเทศเนปาล) ทั้งนี้เป็นเพราะธรรมเนียม ที่สตรีจะต้องไปคลอดบุตรที่บ้านบิดามารดาของตน พระนางสิริมหามายาจึงต้องเดินทางไปกรุงเทวทหะ

ด้วยพระราชบิดามีพระราชประสงค์มั่นคงที่จะให้เจ้าชายสิทธัตถะทรงครองเพศฆราวาสเป็นพระจักรพรรดิผู้ทรงธรรม จึงพระราชทานความสุขเกษมสำราญแวดล้อมด้วย

ความบันเทิงนานาประการแก่พระราชโอรสเพื่อผูกพระทัยให้มั่งคงในทางโลก เมื่อเจ้าชาย สิทธิทัตตะเจริญพระชนม์ได้ 16 พรรษา พระเจ้าสุทโธทนะมีพระราชดำริว่าพระราชโอรส สมควร จะได้อภิเษกสมรสจึงโปรดให้สร้างประสาธน์วิจิตรงดงามขึ้น 3 หลัง สำหรับพระราชโอรสได้ ประทับอย่างเกษมสำราญตามฤดูกาลทั้ง 3 คือ ฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาว และทรงสู่ขอพระ นางพิมพายโสธรา พระราชธิดาของพระเจ้าสุปปพุทธะและพระนางอมิตา แห่งเทวทหะนคร เจ้าชายสิทธิทัตตะได้เสวยสุขสมบัติ จนพระชนมายุได้ 29 พรรษา พระนางพิมพายโสธราจึงประสูติ พระโอรส ทรงพระนามว่า “ราหุล ซาโต พันธนา ซาต” แปลว่า “บ่วงเกิดแล้ว เครื่องจองจำเกิด แล้ว”

ถึงแม้เจ้าชายสิทธิทัตตะจะทรงพรำพร้อมด้วยสุขสมบัติมหาศาล ก็ได้พอพระทัยในชีวิต คุฤทิสต์ พระองค์ยังทรงมีพระทัยฝักใฝ่ใคร่ครวญถึงสังขารธรรมที่จะเป็นเครื่องนำทางซึ่ง ความพ้น ทุกข์อยู่เสมอ พระองค์ได้เคยเสด็จประพาสอุทยาน ได้ทอดพระเนตรเทวทูตทั้ง 4 คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และบรรพชิต พระองค์จึงสังเวชพระทัยในชีวิต และพอพระทัยในเพศบรรพชิต มีพระทัยแน่วแน่ที่จะทรงออกผนวช เพื่อแสวงหาโมกขธรรมอันเป็นทางดับทุกข์ถาวรพ้นจาก วัฏสงสารกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีก พระองค์จึงตัดสินพระทัยเสด็จออกผนวช โดยพระองค์ ทรงม้ากัณฐกะ พร้อมด้วยนายฉันทะ มุ่งสู่แม่น้ำ อโนมานที แคว้นมัลละรวมระยะทาง 30 โยชน์ (ประมาณ 480 กิโลเมตร) เสด็จข้ามฝั่งแม่น้ำอโนมานทีแล้วทรงอธิษฐาน เพศเป็น บรรพชิต โดยทรงมอบหมายให้นายฉันทะนำเครื่องอาภรณ์และม้ากัณฐะกลับนครกบิลพัสดุ์

การแสวงหาธรรมระยะแรกหลังจากทรงผนวชแล้ว สมณสิทธิทัตตะ ได้ทรงศึกษา ในสำนักอาหารดาบส กาลามโคตร และอุทกดาบส รามบุตร ณ กรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ พระองค์ได้ทรงประพฤติพรหมจรรย์ในสำนักของอาหารดาบส กาลามโคตร ทรงได้สมบัติ คือ ทุตติยฌาน ตติยฌาน อากาสนัญญายตนฌาน วิญญูญานัญญายตนฌาน และ อากิญจัญญายตนฌาน ส่วนการประพฤติพรหมจรรย์ในสำนักอุทกดาบสรามบุตรนั้น ทรงได้ สมบัติ ๘ คือ เนวสัญญานาสัญญายตนฌาน สำหรับฌานที่ 1 คือ ปฐมฌานนั้น พระองค์ทรงได้ ขณะกำลัง ประทับขัดสมาธิเจริญอานาปานสติก็มีภูฐานอยู่ใต้ต้นหว้าเนื่องในพระราชพิธี วัปปมงคล (แรกนาขวัญ)

เมื่อพระองค์ทรงหันมาศึกษาค้นคว้าด้วยพระปัญญาอันยิ่งด้วยพระองค์เองแทน การศึกษาเล่าเรียนในสำนักอาจารย์ ณ ทิวเขาตงคสิริ พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา คือ การบำเพ็ญอย่างยิ่งยวดในลักษณะต่างๆ เช่น การอดพระกระยาหาร การทรมาน พระวรกาย โดยการกลืนพระอัสสาสะ พระปัสสาสะ (ลมหายใจ) การกดพระหนต์ การกดพระตาลู (เพดาน)

ด้วยพระชิวหา (ลิ้น) เป็นต้น เป็นเวลาถึง 6 ปี ก็ยังมีได้ค้นพบสัจธรรมอันเป็นทางหลุดพ้นจากทุกข์ พระองค์จึงทรงเลิกการบำเพ็ญทุกรกิริยา แล้วกลับมาเสวยพระกระยาหารเพื่อบำรุงพระวรกายให้แข็งแรง ในการคิดค้นวิธีใหม่ ในขณะที่พระมหาบุรุษทรงบำเพ็ญทุกรกิริยานั้น

ได้มีปัญจวัคคีย์ คือ พรหมณ์ทั้ง 5 คน ได้แก่ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหามานะ และอัสสชิ เป็นผู้คอยปฏิบัติรับใช้ ด้วยหวังว่าพระมหาบุรุษตรัสรู้แล้ว พวกตนจะได้รับการสั่งสอนถ่ายทอดความรู้บ้าง และเมื่อพระมหาบุรุษเลิกการบำเพ็ญทุกรกิริยา ปัญจวัคคีย์ก็ได้ชวนกันละทิ้งพระองค์ไปอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน นครพาราณสี เป็นผลให้พระองค์ได้ประทับอยู่ตามลำพังในที่อันสงบเงียบ ปราศจากสิ่งรบกวนทั้งปวง พระองค์ได้ทรงตั้งพระสติดำเนินทางสายกลาง คือ การปฏิบัติอย่างพอเหมาะพอควรนั่นเอง

การเผยแผ่พุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้ามาในประเทศไทยประมาณปี พ.ศ. 270 หลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน พระเจ้าอโศกมหาราชต้องการให้ศาสนาพุทธเป็นปึกแผ่นและส่งพระเถระไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย พระเถระที่เข้ามามี 2 รูป คือ พระโสณเถระ และพระอุตตระเถระ ซึ่งถือนิกายเถรวาท ขณะนั้นไทยอยู่บนดินแดนที่เรียกว่าสุวรรณภูมิมีขอบเขตประเทศรวมกันคือ ไทย พม่า เวียดนาม กัมพูชา ลาว มาเลเซียและสันนิษฐานว่าใจกลางอยู่ที่จังหวัดนครปฐม มีหลักฐานคือพระปฐมเจดีย์และรูปธรรมจักร กวางหมอบ สมัยนี้เรียกว่า สมัยทวารวดี ต่อมา สมัยอาณาจักรอัยลาว ศาสนาพุทธนิกายมหายานเผยแผ่มายังอาณาจักรนี้โดยพระเจ้ามิ่งตี้ กษัตริย์จีน ทรงรับพระพุทธศาสนา ไปเผยแผ่ในประเทศจีนและส่งทูตมาเจริญสัมพันธไมตรีกับอาณาจักรอัยลาว จึงทำให้ไทยนับถือศาสนาพุทธแบบมหายานเป็นครั้งแรกแทนการนับถือเทวดาแบบดั้งเดิม

ในพุทธศตวรรษที่ 13 พ.ศ.1300 สมัยอาณาจักรศรีวิชัยในเกาะสุมาตรา ได้เจริญรุ่งเรือง และนำพระพุทธศาสนาแบบมหายานเข้ามาเผยแผ่ ดังมีหลักฐานที่ปรากฏอยู่คือ พระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในพุทธศตวรรษที่ 15 พ.ศ.1500 อาณาจักรลพบุรี เจริญรุ่งเรืองในขณะเดียวกันอาณาจักรขอมก็เจริญรุ่งเรืองด้วย ในสมัยราชวงศ์สุริยวรมันเรื่องอำนาจ พระองค์รับเอาพุทธศาสนาแบบมหายานผสมผสาน กับศาสนาพราหมณ์ มีภาษาสันสกฤตเป็น ภาษาหลักของศาสนาพราหมณ์เข้ามามีอิทธิพลในภาษาไทย วรรณคดีไทยจะเห็นสิ่งก่อสร้าง คือ พระปรางค์สามยอด จังหวัดลพบุรี ประสาทหินพิมายที่จังหวัดนครราชสีมา ปราสาทหินพนมรุ้งที่จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนพระพุทธรูปได้รับอิทธิพลจากขอม

พุทธศตวรรษที่ 16 พ.ศ.1600 **อาณาจักรพุกาม** ประเทศพม่าเจริญรุ่งเรือง กษัตริย์ผู้ปกครองชื่อ พระเจ้าอนรรฆุทธิมหाराช กษัตริย์พุกามเรื่องอำนาจทรงรวบรวมพม่ากับมอญเข้าเป็นอาณาจักรเดียวกัน และแผ่ขยายอาณาจักรถึงล้านนา ล้านช้าง คือ เชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย จึงรับพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท หลักฐานที่ปรากฏ คือการก่อสร้างเจดีย์แบบพม่าซึ่งปรากฏอยู่ตามวัดต่างๆ

ต่อมาสมัยสุโขทัยเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่น โดยแผ่ขยายไปทั่วอาณาจักรล้านนา และอาณาจักรสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงสวดบิณฑศีลพิธีของพระสงฆ์ลังกา ซึ่งเผยแพร่ศาสนาอยู่ที่นครศรีธรรมราช จึงนิมนต์มาที่สุโขทัยนับเป็นจุดสำคัญที่ทำให้พุทธศาสนา ดำรงมั่นคงในประเทศไทยสืบมาจนทุกวันนี้ พระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยถึง 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ครั้งที่ 2 สมัยพระยาสิทธิ กษัตริย์ พระองค์ปกครองบ้านเมืองด้วยความสงบร่มเย็น ประชาชนอยู่อย่างผาสุก ด้านศิลปะสมัยสุโขทัยนั้น มีความงดงามโดยเฉพาะพระพุทธรูปไม่มีศิลปะสมัยใดงามเหมือน

สมัยล้านนา พ.ศ.1839 พระยามังรายทรงสร้างราชธานี ชื่อ นพบุรีศรีนครพิงค์ เชียงใหม่ ตั้งถิ่นฐานที่ลุ่มแม่น้ำปิง สนับสนุนให้พุทธศาสนารุ่งเรืองในเมืองเชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา สมัยพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ทำการสังคายนาพระไตรปิฎกเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

สมัยกรุงศรีอยุธยา พุทธศาสนาสมัยนี้ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์เป็นอันมาก พิธีกรรมต่างๆ จึงปะปนกับพิธีพราหมณ์ ประชาชนทำบุญกุศลสร้างวัด บำรุงศาสนา พระมหากษัตริย์ที่ทรงผนวช คือ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และทรงริเริ่มให้เจ้านายและข้าราชการบวชเรียน ทรงรจนานั่งส้อมมหาชาติคำหลวงขึ้นในปี พ.ศ.2025 และในสมัยพระเจ้าทรงธรรม ได้โปรดพระพุทธรูปที่ จังหวัดสระบุรี จึงโปรดให้สร้างมณฑป วรรณคดีในสมัยนี้ได้แก่ กาพย์มหาชาติ ต่อมาสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกษฐ์ พ.ศ. 2275 - 2300 พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก พระเจ้าแผ่นดินของลังกามีพระราชสาสน์มาทูลขอพระภิกษุสงฆ์ไปเผยแพร่ศาสนาที่ลังกา เพราะศาสนาพุทธ ที่เรียกว่าลังกาวงศ์นั้นเสื่อมลง ไทยจึงส่งพระอุบาลีไปประกาศศาสนาและ เผยแพร่ศาสนาจน รุ่งเรืองอีกครั้ง และเรียกศาสนาพุทธในครั้งนี่ว่า นิกายสยามวงศ์

สมัยกรุงธนบุรี ปี 2310 พม่ายกทัพเข้าตีกรุงศรีอยุธยาจนบ้านเมืองแตกยับเยินวัดวาอารามถูกทำลายย่อยยับ พระเจ้าตากสินมหาราชทรงเป็นผู้นำในการกอบกู้อิสรภาพ ทรงตั้งเมืองหลวงที่กรุงธนบุรีและทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามสร้างวัดเพิ่มเติมอีกมากและอันเชิญ

พระแก้วมรกตจากเวียงจันทน์มายังประเทศไทย

สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 (พ.ศ. 2325-2352) ย้ายเมืองหลวงมาตั้งที่ กรุงเทพมหานคร ทรงปฏิสังขรณ์วัดต่าง ๆ และสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดสระเกศวัดสุทัศน์เทพวราราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และโปรดให้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกในรัชสมัยของพระองค์ด้วย

1.2 ศาสนาอิสลาม

ประวัติศาสดา

ศาสดาของศาสนาอิสลาม คือ ท่านนบีมุฮัมมัด เป็นบุตรของอับดุลลอห์แห่งอารเบีย ได้รับมอบหมายให้เผยแผ่ศาสนาของอัลลอห์พระผู้เป็นเจ้า

ศาสดามุฮัมมัด เกิดที่มหานครมักกะห์ (เมกกะ) ตรงกับวันจันทร์ที่ 17 (บ้างก็ว่า 12) เดือนร่อฎอเอาวัล ในปี ค.ศ.570 (พ.ศ.1113) ตอนแรกเกิดวรกายของมุฮัมมัด มีรัศมีสว่างไสว และมีกลิ่นหอมเป็นศุภนิมิตบ่งถึงความพิเศษของทารก ปีที่ท่านเกิดนั้นเป็นปีที่อุปราชอับรือฮะห์ แห่งอบิสซิเนีย (เอธิโอเปียปัจจุบัน) กริธาทัพช้างเข้าโจมตีมหานครมักกะห์ เพื่อทำลายกะอบะห์ อันศักดิ์สิทธิ์ แต่อัลลอห์ได้ทรงพิทักษ์มักกะห์ ด้วยการส่งกองทัพนกที่คาบกรวดหินลงมาทิ้งบนกองทัพนี้ จนไพร่พลต้องล้มตายระเนระนาด เนื้อตัวทะเลลุจดังใบไม้ที่ถูกหนอนกัดกิน อุปราชอับรือฮะห์ จึงจำต้องถอยทัพกลับไปในปีเดียวกันนั้นมีแผ่นดินไหวเกิดขึ้นในเปอร์เซียเป็นเหตุให้ราชวงศ์อะนูชิวานของจักรพรรดิเปอร์เซียสิ้นสะเทือนถึงรากเหง้าและพังทลายลง ยังผลให้ไฟศักดิ์สิทธิ์ในวิหารบูซาไฟของพวกโซโรแอสเตอร์ที่ลุกอยู่เป็นพันปีนั้นต้องดับลงไปด้วย

เมื่อมุฮัมมัดมีอายุได้ 20 ปี กิตติศัพท์แห่งคุณธรรม และความสามารถในการค้าขาย ก็เข้าถึงหูของคอดีฮะหะเศรซันนีหม้าย ผู้มีเกียรติจากตระกูลอะซัดแห่งเผ่ากูเรซ นางจึงเชิญให้ท่านเป็นผู้จัดการการค้าของนาง โดยให้ท่านนำสินค้าไปขายยังประเทศซีเรีย ในฐานะหัวหน้ากองคาราวาน ปรากฏผลว่าการค้าดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และได้กำไรเกินความคาดหมาย จึงทำให้นางพอใจความสามารถและความซื่อสัตย์ของท่านเป็นอย่างมาก

เมื่ออายุ 30 ปี ท่านได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในสหพันธ์ ฟูฎล อันเป็นองค์การพิทักษ์สาธารณภัยประชาชน เพื่อขจัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชน กิจการประจำวันของท่านก็คือประกอบแต่กุศลกรรมปลดทุกข์จัดความเดือดร้อน ช่วยเหลือผู้ตกยาก บำรุงสาธารณกุศล

เมื่ออายุ 40 ปี ท่านได้รับว่า วะฮ์ยู (การวิวรณ์) จากอัลลอห์พระผู้เป็นเจ้าในถ้ำฮิรอห์ ซึ่งอยู่บนภูเขาสูงหนึ่งนอกเมืองมักกะห์ โดยทูตญิบรีลเป็นผู้นำมาบอกเป็นครั้งแรก เรียกร้องให้ท่านรับหน้าที่เป็นผู้เผยแผ่ศาสนาของอัลลอห์ตั้งที่ศาสดามูซา (โมเสส) อีซา (เยซู) เคยทำมา

นั่นคือประกาศให้มวลมนุษยชนนับถือพระเจ้าเพียงองค์เดียว ท่านได้รับพระโองการติดต่อกันเป็นเวลา 23 ปี พระโองการเหล่านี้รวบรวมขึ้นเป็นเล่มเรียกว่าคัมภีร์อัลกุรอาน

ในตอนแรกท่านเผยแผ่ศาสนาแก่วงศ์ญาติและเพื่อนใกล้ชิดเป็นภายในก่อนท่านคอยดีดูตัวเองได้สละทรัพย์สินเงินทองของท่านไปมากมาย และท่านอนุญาตสืบทอดได้ปกป้องหลานชายของตนด้วยชีวิต ต่อมาท่านได้รับโองการจากพระเจ้าให้ประกาศเผยแผ่ศาสนาโดยเปิดเผย ทำให้ญาติพี่น้องในตระกูลเดียวกันชาวกุเรชและอาหรับเผ่าอื่นๆ ที่เคยนับถือท่านพากันโกรธแค้น ตั้งตนเป็นศัตรูกับท่านอย่างรุนแรง ถึงกับวางแผนสังหารท่านหลายครั้งแต่ไม่สำเร็จ จนมุสลิม ถูกคว่ำบาตรไม่สามารถทำธุรกิจกับผู้ใดจนต้องอดอยาก เพราะขาดรายได้ และไม่มีเงินที่จะซื้ออาหาร อนุชูปยาน แห่งตระกูลอุมัยยะห์ และอับดุลมุฏะฮัล คือสองในจำนวนหัวหน้ามุขริกันที่ได้พยายามทำลายล้าง ศาสนาอิสลาม

เมื่อชาวมุขริกันเอาชนะรัฐอิสลามไม่ได้ ก็ได้มีการทำสัญญาสงบศึกกันในเดือนมีนาคม ค.ศ. 628 เรียกสัญญาสงบศึกครั้งนั้นว่า สัญญาฮุดัยบียะห์

ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 629 ชาวมักกะห์ได้ละเมิดสัญญาสงบศึกในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 630 ท่านนบีจึงนำทหาร 10,000 คน เข้ายึดเมืองมักกะห์ ท่านจึงประกาศนิรโทษกรรมให้ชาวมักกะห์เกือบทั้งหมด ยกเว้นบางคนในจำนวนนั้นมีอัลฮะกัม แห่งตระกูลอุมัยยะห์ที่ท่านนบีประกาศให้ทุกคนคว่ำบาตรเขา การนิรโทษกรรมครั้งนี้ มีผลให้ชาวมักกะห์ซาบซึ้งในความเมตตาของท่าน จึงพากันหลั่งไหลเข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก นบีมุฮัมมัดได้สิ้นพระชนม์ที่เมืองมดีนะห์ เมื่อวันที่จันทร์ที่ 12 ปี ค.ศ. 632 รวมอายุได้ 63 ปี

1.3 ศาสนาคริสต์

ศาสดาของศาสนาคริสต์ คือ พระเยซู เกิดในชนชาติฮีบรู หรือยิว หรือ อิสราเอล พระเยซูคริสต์ ถือเป็นพระบุตรของพระเจ้ามาบังเกิดในชาตินี้ ศาสนาของพระเจ้า คือ พระยะโฮวาคริสต์ มีรากศัพท์มาจากภาษาโรมัน หรือภาษากรีก แปลมาจากคำว่า เมสสิ-อาห์ ในภาษาฮีบรู แปลว่าผู้ปลดปล่อยทุกข์ภัย

พระเยซูเกิดที่หมู่บ้านเบธเลเฮม แขวงยูดาเยรูซาเล็ม ในปาเลสไตน์ เมื่อ พ.ศ. 543 แต่ไปเติบโตที่เมืองนาซาเรท แคว้นกาลิลี ห่างจากนครยูซาเล็ม ประมาณ 55 ไมล์ มารดาของพระเยซูชื่อ มาเรีย หรือมารีย์ บิดาชื่อ โยเซฟ อาชีพช่างไม้ ตามประวัติ มาเรียมารดาพระเยซูนั้น ตั้งครรภ์มาก่อนขณะที่โจเซฟยังเป็นคู่หมั้นมิได้อยู่กินด้วยกัน ร้อนถึงเทวดาของพระเจ้าหรือ พระยะโฮวาห์ คือเทวาคาเบรียลต้องมาเข้าฝันบอกโยเซฟให้รู้ว่าบุตรในครรภ์ของมาเรีย

เป็นบุตรของพระเจ้า เป็นผู้ที่มีบุญมากให้ตั้งชื่อว่าพระเยซู ต่อไปคนผู้นี้จะช่วยไถ่บาปให้ชาวยิว รอดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง โยเซฟปฏิบัติตามคำของทูตแห่งพระเจ้า รับมาเลี้ยงมาอยู่ด้วยกัน โดยมีได้สมสู่เยี่ยงสามีภรรยา พระเยซูได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี มีความรู้ภาษากรีกแตกฉาน ศึกษาพระคัมภีร์เก่า ได้มอบตัวเป็นศิษย์ของโยอัน ผู้แตกฉานในคัมภีร์ของยิว เมื่อเยซูเติบโต เป็นผู้ใหญ่ มีนิสัยใฝ่สงบ ชอบอยู่ในวิเวก ใฝ่ใจทางศาสนา

เมื่ออายุได้ 30 ปี ได้รับศีลล้างบาปจากจอห์น โดยอาบน้ำล้างบาปที่แม่น้ำจอร์แดน ตั้งแต่นั้นมาถือว่าพระเยซูได้สำเร็จภูมิธรรมสูงสุดในศาสนาคริสต์เป็นศาสดาบำเพ็ญพรตอดอาหาร เพื่อการคิดพิจารณาธรรมอยู่ในป่าสงัดถึง 40 วัน จากนั้นจึงออกประกาศศาสนา เผยแผ่ศาสนาอยู่ 3 ปี พระเยซูสั่งสอนไปทั่วประเทศปาเลสไตน์ หรืออิสราเอลประมาณ 3 ปี มีผู้นับถือพระเยซูมากขึ้น แต่ทำให้พวกบุโรฮิต พวกธรรมาจารย์และพวกฟาริสีเกลียดชัง ขณะที่พระเยซูพร้อมสาวก 12 คน กำลังรับประทานอาหารค่ำมื้อสุดท้าย ทหารโรมันก็จู่โจมเข้าจับพระเยซูและสาวก ในข้อหาเป็นกบฏต่อซีซาร์โรมันตั้งตนเป็นบุตรพระเจ้าเป็นพระเมสสิอาห์ ถูกตัดสินให้ลงโทษประหารชีวิต โดยการตรึงกับไม้กางเขนไว้ 3 วัน ได้สิ้นพระชนม์และเสด็จไปสู่สวรรค์ พระเยซูได้เลือกอัครสาวก 12 คน เป็นหลักสืบศาสนาต่อไป โดยมีนักบุญเปโตร (Saint Peter) เป็นหัวหน้าผู้รับตำแหน่งนักบุญเปโตรต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน เรียกว่า สมเด็จพระสันตะปาปา

ประเทศไทยมีศาสนาคริสต์ที่สำคัญอยู่ 2 นิกาย คือ ดังนี้

1. นิกายโรมันคาทอลิก คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกนับถือพระแม่มาเรีย และนักบุญต่างๆ มีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงวาติกัน กรุงโรม มีพระสันตะปาปาเป็นประมุข โดยสืบทอดมาตั้งแต่สมัยอัครสาวกกลุ่มแรก โดยถือว่า นักบุญเปโตร หรือนักบุญปีเตอร์ คือพระสันตะปาปาพระองค์แรก ทรงไปสั่งสอนที่กรุงโรม ขณะนั้นเทียบได้กับนครหลวงของโลก ทรงเผยแผ่คำสอนอยู่ 25 ปี ทำให้กรุงโรมเป็นศูนย์กลางของศาสนา จึงเกิดคำว่าโรมันคาทอลิก พระองค์ได้รับการยินยอมจากพระเจ้าให้ปกครองศาสนาจักรทั้งหมด และสืบทอดมาถึงพระสันตะปาปาฟรานซิส ที่ 16 องค์ปัจจุบัน เป็นองค์ที่ 266 คาทอลิกนั้น จะมีนักบวชที่เรียกว่า บาทหลวง และซิสเตอร์ (แม่ชี) ชาวไทยจะเรียกผู้นับถือนิกายนี้ว่า “คริสตัง” ตามเสียงอ่านภาษาโปรตุเกส ผู้เผยแพร่อยุคแรกๆ มีผู้นับถือนิกายนี้ประมาณ 1,000 ล้านคน นิกายนี้ถือว่า พระ (บาทหลวง) เป็นสื่อกลางของพระเจ้า

2. นิกายโปรเตสแตนต์ แยกตัวมาจากนิกายโรมันคาทอลิกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นนิกายที่ถือว่าศรัทธาของแต่ละคนที่มีต่อพระเจ้า สำคัญกว่าพิธีกรรม ซึ่งยังแตกย่อย

ออกเป็นหลายร้อยนิกาย เนื่องจากมีความเห็นแตกต่างเกี่ยวกับ พระคัมภีร์ และการปฏิบัติใน พิธีกรรม นิกายนี้มีเพียงไม่กี่แกงเขนเป็นเครื่องหมายแห่งศาสนาเท่านั้น มีผู้นับถือรวมกัน ทุกนิกายย่อยประมาณ 500 ล้านคน

1.4 ศาสนาพราหมณ์

ศาสนาพราหมณ์ หรือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ไม่มีศาสดา แต่นับถือเทพเจ้าหลายองค์ ศาสนานี้เกิดในประเทศอินเดีย เมื่อประมาณ 1,400 ปีก่อนพุทธศักราช โดยเกิดในสมัยพวก อารยันอพยพ เข้ามาอยู่ในประเทศอินเดีย ถือว่าเป็นศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในโลก แต่เดิมศาสนา นี้ เรียกว่า **สนาตนธรรม** หมายถึง ธรรมอันเป็นนิรันดร์ คือไม่สิ้นสุด ไม่รู้จักตาย แปลเอา ความหมาย คือ พระวิษณุ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิษณุธรรม พระวิษณุ และพระนารายณ์ เป็นองค์เดียวกัน

พระวิษณุได้สอนธรรมะ และวิธีปฏิบัติธรรมแก่พระพรหมธาดา และพระพรหมธาดา ผู้ได้สอนสันตกุมารผู้เป็นบุตรอีกชั้นหนึ่ง ต่อมาทั้งสองท่านก็ได้สั่งสอนแก่พระนารายณ์ผู้เป็นเทพ ฤๅษี เพื่อให้เผยแพร่ต่อไปยังนานาโลก

สำหรับในโลกมนุษย์ พระอุปเทษกะ คือ ผู้แสดงเรื่องราวทางศาสนา ร่องลงมาจากนา รามุณี คือ พระกปิลมุณี ผู้เกิดมาเป็นมนุษย์ มีตัวตนอยู่ในโลก ได้แสวงธรรมครั้งแรกที่ วินทุอาศรม ต่อมาได้ตั้งอาศรมขึ้นที่ปลายแม่น้ำคงคาที่เรียกว่า กันคงคาสาคร ดังนั้น ในเดือน ธันวาคม และมกราคมของทุกปี จะมีประชาชนจำนวนมากไปจาริกแสวงบุญ ณ ที่ดังกล่าว

พระปรมาตมันั้นเป็นพระเจ้าสูงสุด มีอุปาสยเทพอยู่สามองค์ คือ พระพรหม พระวิษณุ และพระศิวะ พระปรมาตมันไม่มีรูปและไม่มีตัวตน จึงกล่าวกันว่า เป็นนิรันการ หรือนิรากาล คือ ไม่มีอาการ หรือปราศจากอาการ

ต่อมาเมื่อพระปรมาตมันประสงค์จะสร้างโลกก็เลยกลายเป็นสภากรภาพ คือ เกิดภาวะ อันมีอาการและเป็นสามรูป ได้แก่ พระพรหมธาดา พระวิษณุ และพระศิวะ

เทพเจ้าของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ละเทวสถานมีเทพเจ้าแต่ละ องค์ ดูไม่ออกว่าองค์ไหนสำคัญกว่าหรือสูงกว่า แต่ละกลุ่มนับถือแต่ละองค์ บางทีในครอบครัว เดียวกัน แต่ละคนในครอบครัวก็นับถือเทพต่างๆ กันไป

คัมภีร์พระเวท เป็นคัมภีร์ที่ประมวลความรู้ต่างๆ อันเป็นความรู้ทางศาสนา และสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งได้แก่ บทสรรเสริญ บทสวดอันวอน พิธีกรรมเพื่อการบูชาโยญ เวทมนตร์คาถา และกวีนิพนธ์อันไพเราะเกี่ยวกับธรรมชาติ

ชาวอารยันเมื่อได้ครอบครองอินเดียอย่างมั่นคงแล้ว ได้รวบรวมคัมภีร์พระเวทตามความเชื่อในศาสนาของพวกเขา คำว่า “เวทะ” หรือ “เวท” แปลว่า “ความรู้” อันหมายถึงความรู้ที่ไม่ได้เขียนไว้เป็นตำรา แต่เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นเอง เป็นทิพย์ที่ออกมาจากพระพรหม

การเผยแพร่ของศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู ในประเทศไทย

ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทย ช่วงที่เป็นศาสนาพราหมณ์ โดยเข้ามาประเทศไทยเมื่อใดนั้น ไม่ปรากฏระยะเวลาที่แน่นอน นักประวัติศาสตร์ส่วนมากสันนิษฐานว่า ศาสนาพราหมณ์นี้น่าจะเข้ามาก่อนสมัยสุโขทัย โบราณสถาน และรูปสลักเทพเจ้าเป็นจำนวนมาก ได้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของศาสนา เช่น รูปสลักพระนารายณ์ 4 กร ถือสังข์ จักร คทา ดอกบัว สวมหมวกกระบอก เข้าใจว่าน่าจะมีอายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 9-10 หรือเก่าไปกว่านั้น

นอกจากนี้ได้พบรูปสลักพระนารายณ์ ทำด้วยศิลาที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โบราณสถานที่สำคัญที่ขุดพบ เช่น ปราสาทพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พระปรางค์สามยอด จังหวัดลพบุรี เทวสถานเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมาในสมัยสุโขทัยศาสนาพราหมณ์ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นควบคู่ไปกับพุทธศาสนาใน สมัยนี้ มีการค้นพบเทวรูปพระนารายณ์ พระอิศวร พระพรหม พระแม่อุมา พระหริหระ ส่วนมากเป็น รูปหล่อสำริด

นอกจากหลักฐานทางศิลปกรรมแล้ว ในด้านวรรณคดีได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ เช่น ตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ หรือนางนพมาศ หรือแม้แต่ประเพณีลอยกระทง เพื่อขอขมาลาโทษพระแม่คงคา น่าจะได้อิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ เช่นกัน

ในสมัยอยุธยาเป็นสมัยที่ศาสนาพราหมณ์เข้ามามีอิทธิพลทางวัฒนธรรม ประเพณี เช่นเดียวกับสมัยสุโขทัย พระมหากษัตริย์หลายพระองค์ ทรงยอมรับพิธีกรรมที่มีศาสนาพราหมณ์เข้ามา เช่น พิธีแช่งน้ำ พิธีทำน้ำอภิเชกก่อนขึ้นครองราชสมบัติ พิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีจองเปรียง พระราชพิธีจรด พระนังคัลแรกนาขวัญ พระราชพิธีตรียัมปวาย เป็นต้น โดยเฉพาะ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงนับถือทางไสยศาสตร์มาก ถึงขนาดทรงสร้างเทวรูปหุ้มด้วยทองคำทรงเครื่องลงยาราชาวดี สำหรับตั้งในการพระราชพิธีหลายองค์ ในพิธีตรียัมปวายพระองค์ได้เสด็จไปส่งพระเป็นเจ้าถึงเทวสถานทุกๆ ปี

เรื่องที่ 2 ความเป็นมาของศาสนาในทวีปเอเชีย

ทวีปเอเชียเป็นแหล่งกำเนิดศาสนาที่สำคัญของโลก เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู และยูดาห์ ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาฮินดูกว่า 500 ล้านคนในอินเดีย รองลงมาคือ ศาสนาอิสลามมีผู้นับถือประมาณ 450 ล้านคน นอกจากนี้ยังมีลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อที่แพร่หลายในจีน ลัทธิชินโตในญี่ปุ่น

ประเทศฝั่งแผ่นดินใหญ่ในทวีปเอเชีย นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนมาก ได้แก่ ไทย เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า และสิงคโปร์ ส่วนทางด้านคาบสมุทรและหมู่เกาะอินโดนีเซียนับถือศาสนาอิสลาม ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน สำหรับประเทศฟิลิปปินส์ นับถือศาสนาคริสต์ ประเทศติมอร์ตะวันออกนั้นก็นับถือศาสนาคริสต์เป็นหลักเหมือนกัน

ในที่นี่จะพูดถึงความเป็นมาของศาสนาในทวีปเอเชียพอสังเขปได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู ดังนี้

2.1 พุทธศาสนาในทวีปเอเชีย

พุทธศาสนานิกายใหญ่ 2 นิกาย คือ เถรวาท กัมมหายาน

เถรวาท แปลว่า “วาทะของพระเถระ” หมายถึง พระพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมพยายามรักษาพระธรรมวินัยตามแบบอย่างทีพระเถระ อรหันตสาวกของพระพุทธเจ้า เช่น พระมหากัสสปะ พระอุบาลี และพระอานนท์ทำสังคายนา คือ รวบรวมจัดระเบียบพระธรรมไว้ฝ่ายมหายาน เรียกชื่อเถรวาทว่าหินยาน เป็นนิกายฝ่ายใต้ และเมื่อปี พ.ศ. 2493 มีการประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกครั้งที่ 1 ที่ประเทศลังกา ที่ประชุมจึงลงมติให้เลิกใช้คำว่าหินยาน และให้ใช้คำว่าเถรวาทแทนตั้งแต่นั้นมา

ประเทศที่นับถือพุทธศาสนาแบบเถรวาทคือ ไทย พม่า ลังกา ลาว และเขมร พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทนี้ใช้พระไตรปิฎกเป็นภาษาบาลีอ่านข้อความตรงกัน แม้จะใช้ตัวอักษรที่แตกต่างกัน

มหายาน แปลว่า ยานใหญ่ เป็นนามตั้งขึ้นเพื่อแสดงว่าพุทธศาสนาแบบนี้สามารถช่วยให้สัตว์ข้ามพ้นวัฏสงสารได้มาก มีการแก้ไขตัดแปลงพระธรรมวินัยนิกายนี้เกิดขึ้นเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว 100 ปี มีการสังคายนาครั้งที่ 2 เพื่อแก้ไขความประพฤติทางวินัย บางข้อและความแตกแยกความคิดเห็น ซึ่งในภายหลังบางส่วนกลายเป็นมหายานไป

นิกายมหายานมีนามเรียกว่า “อุตตรนิกาย” แปลว่า นิกายฝ่ายเหนือ เพราะตั้งอยู่ภาคเหนือของอินเดียบ้างเรียกว่า อาจารย์วาท แปลว่า วาทะของพระอาจารย์เป็นคำคู่กับเถรวาท หมายถึง วาทะของพระเถระรุ่นแรกที่เห็นพระพุทธรูปเจ้าส่วนอาจารย์วาท หมายถึง วาทะของอาจารย์รุ่นต่อมา ประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาแบบมหายาน คือ ทิเบต เวียดนาม จีน เกาหลีและญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีประเทศสิกขิม ภูฏาน ทิเบต ทั้งนิกายเถรวาทและมหายานต่างมีหลักธรรม ส่วนใหญ่ที่เข้ากันได้ คือ อริยสัจ เมื่อมีการจัดตั้งพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกเป็นองค์กรรวมของ พระพุทธศาสนาทุกนิกายเข้าด้วยกันจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจกันทำงานเพื่อ พระพุทธศาสนาดียิ่งขึ้น

ตามหลักฐานของประเทศลังกาว่าหลังจากทำสังคายนาพระไตรปิฎก ครั้งที่ 3 พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ ภายใต้พระราชูปถัมภ์ของพระเจ้าอโศกมหาราช ติสสเถระดาบสได้ดำริว่า พระพุทธศาสนาควรตั้งโดยขอบในปัจฉิมประเทศทั้งหลาย จึงได้ส่งสมณทูตไปสู่ที่ต่าง ๆ เช่น พระอุตตรเถระมาเผยแผ่ศาสนาพุทธ มายังสุวรรณภูมิ จึงกล่าวได้ว่าศาสนาพุทธรุ่งเรืองมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 3 และต้นคริสต์ศตวรรษ เป็นต้นมา

ดินแดนสุวรรณภูมิมีหลักฐานวัฒนธรรมทางพุทธศาสนาแยกเป็น 6 มณฑลคือ

1. ภาคตะวันออก ประเทศจัมปา ดินแดนของจามในอดีต
2. ภาคตะวันออกกลาง ประเทศกัมพูชาปัจจุบัน
3. ภาคตะวันตกตอนกลาง (ดินแดนมอญกับเขมร) ดินแดนประเทศไทยปัจจุบัน
4. ภาคตะวันตกประเทศมอญ ประเทศพม่าปัจจุบัน
5. แหลมมลาภูมิมีหลักฐานของจีนกล่าวว่ามีรัฐเล็กๆถือตามวัฒนธรรมอินเดียตั้งแต่ คริสต์ศตวรรษที่ 2
6. หมู่เกาะมีศิลาจารึกหลายแห่งที่เมืองกูไตและที่ภาคตะวันตกของหมู่เกาะชวา

เป็นศูนย์กลางได้มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จนปัจจุบันนี้ประชาชนของประเทศเหล่านี้นับถือศาสนาพุทธ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประเทศต่างๆในทวีปเอเชีย

1. **พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศลังกา** เมื่อพระเจ้าอโศกมหาราชเสด็จขึ้นครองราชสมบัตินั้น ประมาณ พ.ศ. 218 ต่อมาอีก 16 ปี หรือ 17 ปี คือระหว่าง พ.ศ. 233-235 จึงมีการทำสังคายนาครั้งที่ 3 เมื่อทำสังคายนาเสร็จแล้ว พระเจ้าอโศกได้ทรงส่งสมณทูต

ไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ รวมหลายสายด้วยกัน โดยเฉพาะได้ทรงส่งพระมหินทเถระ ผู้เป็นพระราชบุตรไปประกาศศาสนาในลังกาทวีป ซึ่งเป็นผลให้พระพุทธศาสนาประดิษฐานมั่นคงในประเทศลังกาจวบจนปัจจุบันนี้

2. พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศพม่า พุทธศาสนิกชนชาวพม่าเชื่อกันว่า พระโสมณะกับพระอูตตระ สมณทูตของพระเจ้าอโศกเดินทางไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่สุวรรณภูมิที่เมืองสะเทิม ของพม่านั้นเอง แต่นักประวัติศาสตร์บางคนก็กล่าวว่าพระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศพม่าภายหลังพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วประมาณพันกว่าปี

3. พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศไทย พุทธศาสนิกชนชาวไทยเชื่อคล้ายชาวพม่าว่าพระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศไทยครั้งแรกเมื่อ พระโสมณะและพระอูตตระ เดินทางไปประกาศศาสนาที่สุวรรณภูมิ และเชื่อว่าบริเวณพระปฐมเจดีย์ และ ไกล่เคียงจะเป็นสุวรรณภูมิเชื่อกันว่า พระพุทธศาสนาก็ไปสู่ประเทศพม่าและไทยไม่เกิน พ.ศ. 300 แต่นักประวัติศาสตร์บางคนเชื่อว่า พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศไทยประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 1 หรือ 2 คือ ประมาณ พ.ศ. 544 ถึง พ.ศ. 743

4. พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศกัมพูชา ตามรายงานของผู้แทนกัมพูชาต่อพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศประมาณศตวรรษที่ 3 แห่งคริสต์ศักราช คือเมื่อ พ.ศ. 743 ผู้ใช้นามว่า อาร์.ซี.มจุมดา (R.C.Majumdar) ได้เขียนเรื่องนี้ไว้ว่าการค้นพบทางโบราณคดีกับประวัติศาสตร์ ฝ่ายจีนยืนยันตรงกันว่า ปลายศตวรรษที่ 5 แห่งคริสต์ศักราช คือประมาณ พ.ศ. 1000 นั้น พระพุทธศาสนาได้เจริญอยู่แล้วในกัมพูชาแม้ว่าจะไม่แพร่หลายไปทั่วประเทศ ฉะนั้นจึงพอสันนิษฐานได้ว่าพระพุทธศาสนาคงเข้าไปสู่กัมพูชาในปี พ.ศ. 743 เป็นต้นมา

5. พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศเวียดนามหรือจัมปา เวียดนามในสมัยก่อน เรียกว่าจัมปา มีหลักฐานว่าพระพุทธศาสนาได้ไปประดิษฐานอยู่ในเวียดนาม ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 3 คือก่อน พ.ศ. 744 ถึง 843 โดยได้พบพระพุทธรูปสำริดสมัยอมราวดีในประเทศนั้น รวมทั้งหลักฐานจากประวัติศาสตร์ฝ่ายจีน

6. พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศจีน ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 6 จนถึงพุทธศตวรรษที่ 13 จีนเป็นศูนย์กลางที่สำคัญของศาสนาพุทธ เมื่อ พ.ศ. 604 สมัยราชวงศ์ฮั่น พระเจ้ามิ่งตี้ทรงส่งทูตไปสืบพระพุทธศาสนาในประเทศอินเดียและได้พระพุทธรูป พร้อมคัมภีร์พระพุทธศาสนา มีการสร้างวัดม้าขาว ซึ่งยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาในสมัยราชวงศ์ถัง เมืองฉางอานเป็นศูนย์กลางสำคัญของพุทธศาสนาและเป็นแหล่งเผยแผ่ศาสนา

พุทธไปยังเกาหลีและญี่ปุ่น ต่อมาในปลายราชวงศ์ถัง พ.ศ.1388 จักรพรรดิหวู่ซุง ประกาศให้ศาสนาจากต่างชาติได้แก่ ศาสนาคริสต์ ศาสนาโซโรอัสเตอร์ และศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ผิดกฎหมาย และหันไปสนับสนุนลัทธิเต๋าแทน ในสมัยนั้นมีการทำลายวัด บังคับให้พระภิกษุสงฆ์สึก ความรุ่งโรจน์ของพุทธศาสนาจึงสิ้นสุด แต่พุทธศาสนา นิกายสุขาวดี และนิกายฉานมีอิทธิพลในราชวงศ์ซ่งและยังคงรุ่งเรืองมากกลายเป็นนิกายเซนในญี่ปุ่น

7. พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศเกาหลี พระพุทธศาสนาพร้อมทั้งข้อเขียนต่างๆ ในภาษาจีนเข้าสู่ประเทศเกาหลีประมาณปี ค.ศ. 372 หรือ พ.ศ. 915 เมื่อราชทูต จีนนำคัมภีร์และภาพวาดไปยังอาณาจักรโคกูรยอ ศาสนาพุทธรุ่งเรืองในเกาหลี นิกายเซน ในพุทธศตวรรษที่ 12 จนกระทั่งถึงยุคของการฟื้นฟูลัทธิขงจื้อ ในสมัย ราชวงศ์โซซอน ตั้งแต่ตั้ง พ.ศ. 1935 ศาสนาพุทธจึงเสื่อมลง

8. พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศญี่ปุ่น พุทธศาสนาไปสู่ประเทศญี่ปุ่นราวพุทธศตวรรษ ที่ 11 โดยพระภิกษุชาวเกาหลีนำคัมภีร์และศิลปะทางพุทธศาสนาเข้าสู่ญี่ปุ่น เมื่อศาสนาพุทธเสื่อมลงในอินเดีย เอเชียกลาง จีน และญี่ปุ่นยังคงรักษาศาสนาพุทธไว้ได้ ตั้งแต่ พ.ศ. 1253 เป็นต้นมา มีการสร้างวัดและรูปเคารพจำนวนมากในเมืองหลวง คือเมืองนารา พุทธศิลป์แบบญี่ปุ่นรุ่งเรืองในช่วงพุทธศตวรรษ ที่ 13-18 ในราวพุทธศตวรรษที่ 17-18 พุทธศาสนานิกายเซนรุ่งเรืองรวมทั้ง ศิลปะ ที่สืบเนื่องจากนิกายเซนด้วย ทั้งนี้พุทธศาสนายังคงรุ่งเรืองในญี่ปุ่นจนถึง ปัจจุบัน

9. พระพุทธศาสนาไปสู่ประเทศทิเบต และประเทศภูฏาน ลิกขิม ประมาณ พ.ศ. 944 ถึง 1043 มีผู้นำคัมภีร์พระพุทธศาสนาจากอินเดียไปสู่ทิเบต แต่ไม่ได้รับความสนใจจนกระทั่งถึงกลางศตวรรษที่ 7 ประมาณ ค.ศ. 1194 เป็นต้นไป พระพุทธศาสนาจึงเจริญในประเทศทิเบต ลิกขิมและภูฏาน

2.2 ศาสนาคริสต์ในทวีปเอเชีย

ศาสนาคริสต์เผยแผ่ในทวีปเอเชียในสมัยโบราณมาพร้อมกับการค้า แต่เนื่องจากอารยธรรมในเอเชียมีความเข้มแข็งมากการเผยแผ่ศาสนาครั้งนั้นจึงทำได้น้อย ต่อมาอารยธรรมตะวันตก มีความเข้มแข็งทั้งความเจริญด้านวัตถุ การทหาร เศรษฐกิจ และประเพณีต่างๆ ต้องการ มีอำนาจทางเศรษฐกิจมากขึ้น จึงเกิดการล่าอาณานิคมเข้ามาทางเอเชีย ประเทศที่มีความเข้มแข็ง ทางทะเลคือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และต่อมาเมื่อมีการพัฒนาการคมนาคมทางอากาศ ประเทศที่เริ่มแผ่อิทธิพลขึ้นมาคืออเมริกา รัสเซีย ศาสนาคริสต์จึงมีอิทธิพลในทวีป

เอเชียมากขึ้น ที่สำคัญคือ ประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งอยู่ในความยึดครองของอเมริกาในช่วง สงครามโลกครั้งที่ 2 ประชาชน ฟิลิปปินส์นับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ 84 และเกาหลีใต้ มีผู้นับถือศาสนาคริสต์มากขึ้น เวียดนามและติมอร์ตะวันออกนับถือศาสนาคริสต์เกือบทั้งหมด ของประเทศ นอกจากนี้ในประเทศอื่นๆ คือ มาเลเซีย ไทย ญี่ปุ่น อินเดียนับถือศาสนา คริสต์อยู่บ้าง

2.3 ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ในทวีปเอเชีย

ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เป็นศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในโลกแล้วยังเป็นต้นแบบของ อารยธรรมวัฒนธรรมของโลก เมื่อศึกษาประวัติศาสตร์ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาพุทธ ในอินเดีย จะเห็นความรุ่งโรจน์ของศาสนาทั้งสองศาสนาแตกต่างกันตามยุคสมัย ตามอิทธิพล ที่สำคัญคือ กษัตริย์ ปกติกแล้วศาสนาพราหมณ์-ฮินดู รุ่งเรืองในอินเดียมาโดยตลอดจนมาถึงสมัย พุทธกาล และต่อมาศาสนาพุทธเสื่อมลง มารุ่งเรืองอีกครั้งในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช และ ต่อมาพุทธศาสนาเสื่อมลงอีก ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู จึงยังคงรุ่งเรืองอยู่ในอินเดียมาโดยตลอด

ในสมัยโบราณประเทศอินเดียเป็นประเทศที่เข้มแข็งทางวัฒนธรรม เป็นประเทศ มหาอำนาจประเทศหนึ่งในสมัยนั้นได้ติดต่อค้าขายกับอินโดนีเซีย ซึ่งศาสนาฮินดู-พราหมณ์เข้ามา สู่อินโดนีเซีย เนื่องจากอินโดนีเซียเป็นประเทศที่เป็นหมู่เกาะ คราวใดที่ประเทศอื่นมาติดต่อ ค้าขายมีอิทธิพลทำให้เจ้าผู้ครองประเทศศรัทธาเลื่อมใสนับถือ ก็จะทำให้คนในประเทศนับถือ ไปด้วยต่อมาศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเสื่อมลง มีศาสนาพุทธมาแทนจากนั้นศาสนาพุทธเสื่อมลงใน ปัจจุบันคนในประเทศอินโดนีเซียส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม

เรื่องที่ 3 หลักธรรมแต่ละศาสนาที่ทำให้อยู่ร่วมกับศาสนาอื่นได้อย่างมีความสุข

3.1 หลักธรรมของศาสนาพุทธ ได้แก่ พรหมวิหาร 4 และ ฆราวาสธรรม

พรหมวิหาร 4 วิหาร แปลว่า ที่อยู่ พรหม แปลว่า ประเสริฐ คำว่า พรหมวิหาร หมายความว่า เอาใจจับอยู่ในอารมณ์แห่งความประเสริฐ หรือเอาใจไปซึ้งไว้ในความดีที่สุด ซึ่งมี คุณธรรม 4 ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

เมตตา แปลว่า ความรัก หมายถึง รักที่มุ่งเพื่อปรารถนาดี โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ

กรุณา แปลว่า ความสงสาร หมายถึงความปรานี ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

ความสงสาร ปรานีนี้ก็ไม่หวังผลตอบแทนเช่นเดียวกัน สงเคราะห์สรรพสัตว์ที่มีความทุกข์ให้หมด ทุกข์ตามกำลัง กาย กำลังปัญญา กำลังทรัพย์

มุกิตา แปลว่า มีจิตอ่อนโยน หมายถึงจิตที่ไม่มีความอิจฉาริษยาเจือปน มีอารมณ์สดชื่นแจ่มใสตลอดเวลาคิดโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ อยู่เสมอว่าถ้าคนทั้งโลกมีความโชคดีด้วยทรัพย์ มีปัญหาเฉลี่ยฉลาดเหมือนกันทุกคนแล้ว โลกนี้จะเต็มไปด้วยความสุขสงบปราศจากอันตราย ทั้งปวง

อุเบกขา แปลว่า ความวางเฉย นั่นคือ มีการวางเฉยต่ออารมณ์ที่มากกระทบ ความวางเฉย ในพรหมวิหารนี้ หมายถึง เฉยโดยธรรม คือทรงความยุติธรรม ไม่ลำเอียงต่อผู้ใดผู้หนึ่ง

ฆราวาสธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนเป็นฆราวาสที่ดี ซึ่งเป็นธรรมสำหรับผู้ครองเรือน มี 4 ประการ คือ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ

สัจจะ ความจริงใจ ความจริงจัง ตลอดจนความซื่อตรงต่อกันและกัน สรุปรวมคือ “ความรับผิดชอบ” เป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกัน ขาดสัจจะ เมื่อใด ย่อมเป็นเหตุให้เกิดความหวาดระแวงแคลงใจกัน เป็นจุดเริ่มต้นแห่งความริ้วฉาน ซึ่งยากนักที่ จะประสานให้คืนดีได้ดังเดิม ซึ่งถ้ามีความรับผิดชอบในตนเองหรือแม้แต่รับผิดชอบต่อผู้อื่นก็จะส่งผลให้เกิดความผาสุกได้

ทมะ การรู้จักข่มจิตข่มใจตนเอง มีความกระตือรือร้นในการเคี่ยวเข็ญ ฝึกตนเอง บังคับควบคุมอารมณ์ ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกันอย่างไร้ข้อแม้ เงื่อนไข เพื่อให้ตนเองมีทั้งความรู้ความสามารถ และความดีเพิ่มพูนมากขึ้นทุกวันๆ รู้จักฝึกฝน ปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับนิสัยและอัธยาศัย ไม่เป็นคนถือด้านเอาแต่ใจ และอารมณ์ของตน

ขันติ ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย ชีวิตของผู้อยู่ร่วมกัน นอกจากมีข้อแตกต่างขัดแย้งทางอุปนิสัย การอบรม และความต้องการบางอย่าง ซึ่งจะต้อง หาทางปรับปรุงเข้าหากัน บางรายอาจจะมีเหตุล่วงเกินรุนแรง แสดงออกจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นถ้อยคำหรือกิริยาอาการ จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เมื่อเกิดเหตุเช่นนี้ อีกฝ่ายหนึ่งจะต้อง รู้จักอดกลั้นระงับใจไม่ก่อเหตุให้เรื่องลุกลามกว้างขยายต่อไปความร้ายจึงจะระงับลงไปนอกจากนี้ยังจะต้องมีความอดทนต่อความลำบากตรากตรำและเรื่องหนักใจต่างๆในการประกอบกิจการงานอาชีพ เป็นต้น โดยเฉพาะเมื่อเกิดภัยพิบัติ ความตกต่ำคับขัน ไม่ดี โภยตีพ่าย แต่มีสติอดกลั้น คิดอุบายใช้ปัญญาหาทางแก้ไขเหตุการณ์ให้ลุล่วงไปด้วยดี ชีวิตของคู่ครองที่ขาดความอดทน ย่อมไม่อาจประคับประคองพากันให้รอดพ้นเหตุร้ายต่างๆ อันเป็นประดุมรสุมแห่งชีวิต ไปได้

จาก ความเสียสละ ความเผื่อแผ่แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน นึกถึงส่วนรวมของครอบครัวเป็นใหญ่ ชีวิตบุคคลที่จะมีความสุข จะต้องรู้จักความเป็นผู้ให้ด้วยมิใช่เป็นผู้รับฝ่ายเดียว การให้ในที่นี้มีใช้หมายความแต่เพียงการเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของอันเป็นเรื่องที่มองเห็นและเข้าใจได้ง่าย ๆ เท่านั้น แต่ยังมีหมายถึงการให้น้ำใจแก่กันการแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันตลอดจนการเสียสละความพอใจและความสุขส่วนตัวได้ เช่น ในคราวที่คู่ครองประสบความทุกข์ ความเจ็บไข้ หรือประสบปัญหาทางธุรกิจ เป็นต้น ก็เสียสละความสุขความพอใจของตนชวนช่วยเหลือเอาใจใส่ดูแลเป็นที่พึ่งอาศัยเป็นกำลังส่งเสริม หรือช่วยให้กำลังใจ ได้โดยประการใดประการหนึ่งตามความเหมาะสม รวมความว่า เป็นผู้จิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ไม่กับแคบเห็นแก่ตัว ชีวิตครอบครัวที่ขาดจากะ ก็คล้ายกับการลงทุนที่ปราศจาก ผลกำไรมาเพิ่มเติม ส่วนที่มีมาแต่เดิมก็ คงที่หรือหมดไป เหมือนต้นไม้ที่ไม่ได้รับการบำรุง ก็มีแต่อับเฉา ร่วงโรย ไม่มีความสุขชื่นงอกงาม

3.2 หลักธรรมของศาสนาอิสลาม

มีหลักธรรมที่ทำให้อยู่ร่วมกับศาสนาอื่นได้อย่างมีความสุข เพราะยึดหลักจริยธรรมเป็นธรรมบัญญัติสำหรับมนุษย์ที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งส่วนตัว ครอบครัว สังคม สอนให้มนุษย์อยู่กันด้วยความเป็นมิตร ละเว้นการรบราฆ่าฟัน การทะเลาะเบาะแว้ง รุกรานสิทธิผู้อื่น ไม่ลักขโมย ฉ้อฉล หลอกหลวง ไม่ผิดประเวณี ทำอนาจาร ไม่ดื่มของมึนเมา ไม่บ่อนทำลายสังคมนิไม่ว่ารูปแบบใด และศาสนาอิสลามถือว่าพี่น้องมุสลิมทั่วโลกเป็นครอบครัวกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สามัคคีกันและรักกันศาสนาอิสลามมีวิธีฝึกตนให้อดทนด้วยการถือศีลอด และรักผู้อื่นด้วยการบริจาคทาน เรียกว่า ซะกาต

การถือศีลอด

การถือศีลอด คือ งดเว้นจากการกระทำต่างๆ ดังต่อไปนี้ตั้งแต่แสงอรุณขึ้นจนถึงตะวันตกในเดือนรอมะฎอน (เดือนที่ 9 ของ ฮิจเราะห์ศักราช) เป็นเวลา 1 เดือน คือ

1. งดการกินและการดื่ม
2. งดการมีเพศสัมพันธ์
3. งดการใช้วัตถุภายนอกเข้าไจอวัยวะภายใน

4. งดการแสดงอารมณ์ร้ายและความผิดต่างๆ พร้อมทั้งทำน้สการ พระเจ้าให้มากกว่าวันธรรมดา อ่านคัมภีร์อัลกุรอานให้มาก สำรวมอารมณ์และจิตใจให้ดี ทำทานแก่ผู้

ยากไร้และบริจาคเพื่อการกุศล กล่าว “ซิกิริ” อันเป็นบทรำลึกถึงพระเจ้า และให้นั่งสงบสติสงบจิต “อิติกาฟ” ในมัสยิด

การถือศีลอดมีเป้าหมายเพื่อเป็นการฝึกฝนให้ตัวเองมีจิตผูกพันและยำเกรงต่อพระเจ้าเพื่อการดำเนินชีวิตในทุกด้านตามคำบัญชาของพระองค์อันเป็นผลดีทำให้เกิดปอกติสุขทั้งส่วนตัวและสังคม

นอกจากนั้น ประโยชน์ของการถือศีลอดยังเป็นผลดีในด้านสุขภาพอนามัยอีกด้วย เพราะการถือศีลอดเป็นการอดอาหารในช่วงเวลาที่ถูกกำหนดไว้อย่างตายตัวนั้น จะทำให้ร่างกายได้ละลายส่วนเกินของไขมันที่สะสมเอาไว้ อันเป็นบ่อเกิดของโรคร้ายหลายประการด้วย

การถือศีลอดทำให้เกิดการประหยัดทั้งอาหารของโลกและสิ่งฟุ่มเฟือยต่างๆ ในหนึ่งเดือนที่ถือศีลอด ค่าอาหารที่ลดลงจะเป็นจำนวนมหาศาล เท่ากับเดือนถือศีลอดนั้นมุสลิมช่วยทำให้โลกประหยัดโดยตรง

ชะกาต

ชะกาต ในศาสนาอิสลาม หมายถึง ทานประจำ ซึ่งศาสนาบังคับให้ผู้มีทรัพย์สินมากเกินจำนวนที่กำหนดไว้ (ในศาสนา) จ่ายแก่ผู้ควรได้รับ (ตามอัตราที่ศาสนากำหนด)

ที่มาของการบริจาคชะกาต

1. คำสอนในศาสนาที่ห้ามมุสลิมทุกคนถือว่ามีทรัพย์สินทั้งหลายที่หามาได้ นั่นคือของฝากจากอัลเลาะห์เจ้า ให้จ่ายส่วนหนึ่งแก่คนยากคนจน
2. ชีวิตจริงของพระศาสดามะหะหมัด เคยผ่านความยากจนมาก่อน

วัตถุประสงค์ของการบริจาคชะกาต

1. เพื่อชำระจิตใจของผู้บริจาคให้บริสุทธิ์ไม่ตกเป็นทาสแห่งวัตถุด้วยความโลภและเห็นแก่ตัว
2. เพื่อปลูกฝังให้มุสลิมทั้งหลายเป็นผู้มีจิตใจเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกัน และกัน
3. เพื่อลดช่องว่างระหว่างชนชั้นในสังคมด้วยวิธีการสังคมสงเคราะห์

ลักษณะของการบริจาคที่ถือได้ว่าได้บุญกุศลตามความมุ่งหมาย ได้แก่

1. ทรัพย์สินที่บริจาคต้องได้มาด้วยความสุจริต
2. ต้องเต็มใจในการบริจาค ไม่หวังสิ่งตอบแทน ไม่เจตนาเพื่ออวดความมั่งมีและไม่ลำเลิกบุญคุณ

3.3 หลักธรรมของศาสนาคริสต์

หลักธรรมของศาสนาคริสต์ได้แก่ หลักความรักซึ่งก่อให้เกิดความรักสามัคคีของคนในโลกทั้งนี้เพราะ หลักความรักเป็นคำสอนทางจริยธรรมที่สำคัญที่สุดของศาสนาคริสต์ ความรักในที่นี้มิใช่ความรักอย่างหนุ่มสาวอันประกอบด้วยกิเลสตัณหาและอารมณ์ปรารถนาอันเห็นแก่ตัว แต่หมายถึงความเป็นมิตรและความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข พระคริสต์ธรรมทั้งพระคริสต์ธรรมใหม่ และพระคริสต์ธรรมเก่า ต่างก็มีคำสอนที่เน้นเรื่องความรัก ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ความรัก ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ในพระคริสต์ธรรมเก่า ความรักเป็นเรื่องของความผูกพันระหว่างพระเจ้ายกกับชนชาติอิสราเอล โดยที่พระเจ้าทรงเป็นผู้ให้ความรักแก่ชนชาติอิสราเอลก่อน จากนั้นชาวอิสราเอลจึงสนองตอบความรักของพระเจ้า พระคริสต์ธรรมเก่าได้บันทึกหลักความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ไว้ว่า

“จงอย่าเกลียดชังพี่น้องของเจ้าอยู่ในใจ แต่เจ้าจงตักเตือนเพื่อนบ้านของเจ้าเพื่อจะไม่ต้องรับโทษเพราะเขา เจ้าอย่าแค้น หรือผูกพยาบาทลูกหลานญาติพี่น้องของเจ้า แต่จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง”

ในพระคริสต์ธรรมใหม่ คำสอนเรื่องหลักความรักระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าได้เปลี่ยนไปโดยให้พระเยซูเป็นสัญลักษณ์ของความรักสูงสุดที่พระเจ้าทรงมีต่อมนุษย์ เห็นได้จากการที่ พระเยซูทรงยอมสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน เพื่อให้ผู้มีศรัทธาในพระองค์จะได้พ้นจากความ ผิดบาป เจตนารมณ์ของพระเยซูที่ทรงยอมสละพระชนม์ชีพเพื่อไถ่บาปของมวลชนนั้นปรากฏอยู่ในคำอธิษฐานของพระองค์ก่อนที่ทหารโรมันจะเข้าจับกุม และพระคริสต์ธรรมใหม่ได้บันทึกความสำคัญของความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ว่า

“มีธรรมาจารย์คนหนึ่ง เมื่อมาถึงได้ยินเขาไล่เลียงกันและเห็นว่าพระองค์ทรงตอบเขาได้ดี จึงทูลถามพระองค์ว่า “ธรรมบัญญัติข้อใดเป็นเอก เป็นใหญ่กว่าธรรมบัญญัติทั้งปวง” พระเยซูจึงตรัสตอบคนนั้นว่า “ธรรมบัญญัติเอานั้นคือว่า โอ คนอิสราเอลจงฟังเถิด พระเจ้าของเรา ทั้งหลายทรงเป็นพระเจ้าองค์เดียว และพวกท่านจงรักพระเจ้าด้วยสุดจิตสุดใจ

ของท่าน ด้วยสุด ความคิดและด้วยสิ้นสุดกำลังของท่าน และธรรมเนียมปฏิบัติที่สองนั้น คือ จงรัก
เพื่อนบ้านเหมือนรักตนเองธรรมเนียมปฏิบัติอื่นที่ใหญ่กว่าธรรมเนียมปฏิบัติทั้งสองนี้ ไม่มี”

คำว่า “เพื่อนบ้าน” นี้หมายถึงเพื่อนมนุษย์ทั่วไป พระเยซูทรงสอนให้มนุษย์เพื่อแผ่
ความรักไปรอบด้าน ไม่เลือกที่รักผลักที่ชัง หลักคำสอนสำคัญนี้มีอยู่ในบทเทศนาบนภูเขา
ความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์แสดงออกได้โดยความเมตตา กรุณา และความเสียสละส่วน
ความรักที่มนุษย์มีต่อพระเจ้าแสดงออกโดยความศรัทธา

ความศรัทธาสรุปได้ 5 ประการ คือ

1. ศรัทธาว่า พระเจ้าคือ พระเยโฮวาห์ เป็นพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว
2. ศรัทธาว่า พระเจ้าทรงรักมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน
3. ศรัทธาว่า พระเยซูเป็นบุตรของพระเจ้า
4. ศรัทธาว่า พระเยซูเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด
5. ศรัทธาว่า ในแผ่นดินสวรรค์หรืออาณาจักรของพระเจ้าที่กำลังจะมาถึง

3.4 หลักธรรมของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู

ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ยึดหลักปรมาตมน์ มีความหมายดังนี้

หลักปรมาตมน์

คำว่า ปรมาตมน์ หมายถึง สิ่งยิ่งใหญ่อันเป็นที่รวมของทุกสิ่งทุกอย่างในสากลโลก
ซึ่งเรียกชื่อสิ่งนี้ว่าพรหมปรมาตมน์กับพรหมจึงเป็นสิ่งเดียวกัน และมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง
2. เป็นนามธรรม สิ่งสถิตอยู่ในสิ่งทั้งหลายทั้งปวง เรียกว่าอาตมน์ เป็นสิ่งที่มองไม่เห็น
ด้วยตา
3. เป็นศูนย์รวมแห่งวิญญาณทั้งปวง
4. สิ่งทั้งหลายทั้งปวงในสากลโลกล้วนเป็นส่วนย่อยที่แยกออกมาจากพรหม
5. เป็นตัวความจริง (สัจธรรม) สิ่งเดียว (โลกและสิ่งอื่น ๆ ล้วนเป็นมายา ภาพลวงที่
มีอยู่ชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้น)
6. เป็นผู้ประทานวิญญาณ ความคิด และความสันติ
7. เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในสภาพเดิมตลอดกาล

วิญญาณของสัตว์โลกทั้งหลาย (อาตมัน) คือส่วนที่แยกออกมาจากวิญญาณรวมของพรหม (ปรมาตมัน) วิญญาณย่อยแต่ละดวงเหล่านี้เมื่อแยกออกมาแล้วย่อมเข้าสู่สภิตในสิ่งมีชีวิตรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ในร่างกายมนุษย์ เทวดา สัตว์และพืช มีสภาพดีบ้างเลวบ้างสุดแต่ผลกรรมที่ทำได้ ซึ่งถือว่าเป็นทุกข์ทั้งสิ้นตราบใดที่วิญญาณเหล่านี้ยังไม่สิ้นกรรมย่อมต้องเวียนว่ายตายเกิดผจญทุกข์อยู่ตลอดไป

ดังนั้น เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างในสากลโลกเป็นสิ่งเดียวกัน จึงควรอยู่ด้วยกันด้วยสันติ และสงบสุขได้

เรื่องที่ 4 หลักธรรมในแต่ละศาสนาที่ทำให้ผู้นามาประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี

4.1 หลักธรรมของศาสนาพุทธ มีดังนี้

หลักธรรมของศาสนาพุทธมีพระไตรปิฎกเป็นที่รวมคำสอนของพระพุทธเจ้าประกอบด้วย

1. พระวินัยปิฎก ว่าด้วยวินัยหรือศีลของภิกษุ ภิกษุณี
2. พระสุตตันตปิฎก ว่าด้วยพระธรรมเทศนาต่างๆไป
3. พระอภิธรรมปิฎก ว่าด้วยธรรมะล้วน หรือธรรมะที่สำคัญ

หลักธรรมสำหรับชาวพุทธ

หลักศาสนาพุทธ เชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์โลก ชีวิตเป็นทุกข์เป็นไปตามกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ภพภูมิที่เวียนว่ายตายเกิด ภพภูมิของสัตว์โลกมี 3 ภูมิ คือ มนุษยโลก เทวโลก และนรกภูมิ จนกว่าสัตว์โลกนั้นจะขจัดกิเลสหมดสิ้น และเข้าสู่โลกพระนิพพาน ไม่มีการเวียนว่ายตายเกิดอีก

การปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาพุทธนั้นควรเป็นไปตามลำดับขั้น คือ

1. การปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะ หรือเรียกว่าการปฏิบัติตนถึงไตรสรณคมณ์ นั่นคือปฏิญาณว่าจะนับถือพระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

2. การปฏิบัติตนตามศีล 5 ศีล 5 เป็นพื้นฐานของพุทธศาสนิกชนพึงประพฤติปฏิบัติ คือ

1. งดเว้นการฆ่า เบียดเบียนทำร้ายร่างกายคนและสัตว์
2. งดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เขาไม่ให้
3. งดเว้นจากการประพฤติดินในกาม

4. งดเว้นจากการพูดปด พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อ

5. งดเว้นจากสุรา ยาเสพติดทั้งปวง

ประโยชน์ของศีล 5 คือ

เพื่อความสงบสุขของสังคม เพื่อพัฒนาจิตใจของผู้ประพฤติปฏิบัติตามศีล

3. การปฏิบัติตนเพื่อความพ้นทุกข์ ชาวพุทธควรศึกษาธรรมที่สำคัญ ๆ คือ อริยสัจ 4 อิทธิบาท 4 ทศ 6 สัมปยุตธรรม 7 อบายมุข 6 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4

3.1 อริยสัจ 4 คือ ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้อริยสัจ 4 คือ ความจริง 4 ประการ คือ

- **ทุกข์** คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ
- **สมุทัย** คือ เหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์
- **นิโรธ** คือ ความดับทุกข์ การดับตัณหา ความอยากให้สิ้นไป
- **มรรค** คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ 8 ประการ คือ
 - 1) สัมมาทิฐิ คือ ความเห็นชอบ
 - 2) สัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริชอบ
 - 3) สัมมาวาจา คือ ความเจรจาชอบ
 - 4) สัมมากัมมันตะ คือ การกระทำชอบ
 - 5) สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพชอบ
 - 6) สัมมาวายามะ คือ การเพียรชอบ
 - 7) สัมมาสติ คือ การระลึกชอบ
 - 8) สัมมาสมาธิ คือ การตั้งใจชอบ

3.2 อิทธิบาท 4 เป็นธรรมะที่ปฏิบัติตนในสิ่งที่มีมุ่งหมายให้พบความสำเร็จ ประกอบด้วย

- **ฉันทะ** คือ ความพอใจรักใคร่สิ่งนั้น
- **วิริยะ** คือ เพียรหมั่นประกอบในสิ่งนั้น
- **จิตตะ** คือ เอาใจใส่สิ่งนั้น
- **วิมังสา** คือ หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น

3.3 ทิศ 6 คือ สิ่งที่อยู่รวมกันในสังคมพึงปฏิบัติต่อกันในทางที่ดีงามรายละเอียด คือ

- ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ บิดา มารดา
- ทิศเบื้องขวา ได้แก่ อาจารย์
- ทิศเบื้องหลัง ได้แก่ สามเณร ภรรยา
- ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรสหาย
- ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้าง บริวารผู้ใต้บังคับบัญชา
- ทิศเบื้องบน ได้แก่ สมณพราหมณ์

3.4 สัปบุริสธรรม 7 คือ ธรรมของคนดี 7 อย่าง คือ

- ความเป็นผู้รู้จักเหตุ (ธัมมัญญูตา)
- ความเป็นผู้รู้จักผล (อัทธัญญูตา)
- ความเป็นผู้รู้จักตน (อัตตัญญูตา)
- ความเป็นผู้รู้จักประมาณ (มัตตัญญูตา)
- ความเป็นผู้รู้จักกาล (กาลัญญูตา)
- ความเป็นผู้รู้จักชุมชน (ปริสสัยญูตา)
- ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล (ปุคคลปโรปรัญญูตา)

3.5 อบายมุข 6 ละเว้นจากอบายมุข 6 คือ การดื่มน้ำเมา การเที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านการทำงาน

3.6 พรหมวิหาร 4 คือ ธรรมะของผู้ใหญ่ที่ควรปฏิบัติ ดังนี้

- เมตตา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
- กรุณา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์
- มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี
- อุเบกขา คือ การวางเฉย ไม่ลำเอียง ทำให้เป็นกลาง ใครทำดียอมได้ดี

3.7 สังคหวัตถุ 4 คือ ธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่น คือ

- ทาน คือ การให้การเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ปิยวาจา คือ การพูดด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ
- อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤตินในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

- **สมานัตตตา** คือ การเป็นผู้สมำเสมอ มีความประพฤติเสมอดัน
เสมอ ปลาย

สรุป หลักธรรมที่ชาวพุทธพึงปฏิบัติ คือ การละความชั่ว การทำความดี
การทำจิตใจให้ แจ่มใส และการทำสมาธิภาวนา

แบบอย่างชาวพุทธที่ดี

หม่อมเจ้าหญิงพูนพิสมัย ดิศกุล ประสูติเมื่อวันจันทร์ที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2438
เป็นพระธิดาในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ผู้ได้รับการยกย่องว่า
เป็นบิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทย และหม่อมเฉื่อย พระองค์สิ้นชีพิตักษัยด้วยโรคชรา เมื่อวันที่ 11
สิงหาคม พ.ศ.2533 รวมพระชันษาได้ 95 พรรษา ภารกิจด้านพระพุทธศาสนาของท่านมี
มากมาย เช่น ทรงเป็นที่ปรึกษาชมรมพุทธศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงเป็นองค์
ปาฐกถาและบรรยายวิชาการทางพระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ ทรงเป็น
กรรมการบริหาร และอุปนายกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ทรงเป็นรอง
ประธานองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และทรงนิพนธ์ทางพระพุทธศาสนาหลายเรื่อง

นอกจากนั้น ทรงเป็นแบบอย่างชาวพุทธที่ดี คือ ทรงเป็นอุบาสิกาที่เคร่งครัด ทรงเป็น
พหูสูต มีความรู้บาลีจนมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี ทรงเป็นแบบอย่างพลเมืองที่ดีด้วยการ
จงรักภักดีและพิทักษ์สมบัติล้ำค่าของชาติ กล่าวคือ เมื่อพระบิดาสิ้นพระชนม์ มีชาวต่างชาติ
เสนอซื้อผลงานนิพนธ์ทางวิชาการของพระบิดาด้วยราคาสูง แต่พระองค์ทรงแจ้งความจำนง
บริจาคหนังสือให้แก่รัฐบาล เพื่อเก็บไว้เป็นสมบัติของชาติ และเป็นคลังความรู้ของประชาชน
รัฐบาลในขณะนั้นจึงสร้างห้องสมุดขึ้นรองรับ เรียกว่า หอดำรง

4.2 หลักธรรมของศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามเกิดในดินแดนอาหรับ โดยมีความเชื่อตามโบราณเดิมเกี่ยวกับหิน
ศักดิ์สิทธิ์ เรียกว่า **หินกาบะห์** อำนาจลึกลับ ผีसाงเทวดา เวทมนตร์คาถา พ่อมด หมอผี คำทำนาย
การเสี่ยงทาย การนับถือภูเขา ต้นไม้ น้ำพุ บุชาดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาวต่างๆ อิสลามมา
จากคำว่า **อัลละมะ** แปลว่า **สันติ การยอมมอบน้อมตน** ชาวมุสลิมมุ่งตามความ คิดเห็นของ
พระเจ้าโดย ไม่เห็นแก่ชีวิตมีความเชื่อศรัทธา 6 ประการ

1. ศรัทธาในพระเจ้า
2. ศรัทธาในบรรดามะลาอิกะห์ คือ เทวทูตของพระเจ้า ซึ่งเป็นคั่นกลางทำหน้าที่
สื่อสารระหว่างศาสนามุฮัมมัดกับพระเจ้า บันทึกความดีความชั่วของมนุษย์ถอดวิญญาณออกจากร่าง

เวลามนุษย์ตาย และสัมภพณ์ผู้ตาย ณ หลุมฝังศพ

3. ศรัทธาในคัมภีร์อัลกุรอาน เป็นคัมภีร์สุดท้ายที่พระเจ้าสั่งตรงผ่านพระมุฮัมมัดลงมา
ให้มนุษย์โลก

4. ศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูต

5. ศรัทธาต่อวันพิพากษาโลก เรียกว่าวันนี้ว่า วันกียามะห์

6. ศรัทธาในกฎสถานะของพระเจ้า มีทั้งกฎตายตัวและไม่ตายตัว กฎตายตัว คือ
กำหนดเพศพันธุ์ กฎไม่ตายตัว คือ ทำดี ได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

4.3 หลักธรรมของศาสนาคริสต์

คริสต์ศาสนา (Chirstianity) เป็นศาสนาแห่งความรัก เพราะพระเจ้าทรงรักมนุษย์
ทรง รัก ประชาชนของพระองค์ ทรงสร้างสัตว์ต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อรับใช้เป็นอาหารแก่มนุษย์ และ
ทรงให้มนุษย์ลงสู่นรกเมื่อไม่ศรัทธาในพระเจ้า

ศาสนาคริสต์มีรากฐานมาจากศาสนายูดา (หรือศาสนายิว) โดยมีเนื้อหาและความ
เชื่อ บางส่วนเหมือนกัน โดยเฉพาะคัมภีร์ไบเบิลฮีบรู ที่คริสต์ศาสนิกชนรู้จักในชื่อ พันธสัญญา
เดิมที่เรียกว่า เบญจบรรณ/ปิญจบรรณ (Pebtatench) ได้รับการนับถือเป็นพระคัมภีร์ของ
ศาสนายูดา และศาสนาอิสลามด้วยเช่นกัน โดยในพระธรรมหลายตอนได้พยากรณ์ถึงพระเมสสิ
ยาห์ (Messiah) ที่ชาวคริสต์เชื่อว่า คือ พระเยซู เช่น หนังสือประกาศ อีสยาห์ บทที่ 53 เป็นต้น

หลักคำสอน พระธรรมคำสอนปรากฏในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ (คัมภีร์ไบเบิล) ผู้นับ
ถือคริสต์ศาสนาทุกคัมภีร์ต้องยึดมั่นในหลักปฏิบัติสำคัญของคริสต์ศาสนา เรียกว่า **บัญญัติ 10
ประการ** คือ

1. จงนมัสการพระเจ้าเพียงพระองค์เดียว พึงทำความเคารพต่อพระเป็นเจ้า
2. จงอย่าออกนามพระเจ้าอย่างพล่อย ๆ โดยไม่สมเหตุสมผล
3. จงฉลองวันพระอันเป็นวันศักดิ์สิทธิ์
4. จงอย่างบูชารูปเคารพ
5. จงเคารพนับถือบิดามารดาของตน
6. จงอย่าฆ่าคน
7. จงอย่าล่วงประเวณีในคูครองของผู้อื่น
8. จงอย่าลักขโมย
9. จงอย่าพูดเท็จ
10. จงอย่ามักได้ในทรัพย์ของเขา

หลักคำสอนของพระเยซูส่วนใหญ่จะอยู่บนพื้นฐานของบัญญัติ 10 ประการของศาสนา ยู ดาย โดยขยายอธิบายความเพิ่มเติม หรืออนุรักษ์คำสอนเดิมไว้ เช่น สอนให้มีเมตตา กรุณา ต่อกัน สอนให้รักกันในระหว่างพี่น้อง สอนให้ทำความดี สอนให้เห็นแก่บุญทรัพย์ มากกว่า สินทรัพย์ สอนให้ แสวงหาคุณธรรมยิ่งกว่าสิ่งอื่น สอนหลักการคบหาซึ่งกันและกัน สอนให้ ต่อต้านความ อยติธรรม สอนเรื่องจิตใจว่าเป็นรากฐานแห่งความดีความชั่ว สอนถึงความกรุณา ของพระเจ้า สอนถึงความ ขัดแย้งกันระหว่างพระเจ้ากับเงิน สอนให้รักษาศีล รักษา ธรรม สอนวิธีไปสวรรค์ สอนเรื่องความสุข จากการทำให้ใจให้อิสระ ฯลฯ เป็นต้น

นักบวช/ ผู้สืบทอดศาสนา คือ สาวกพระบาทหลวงหมอสอนศาสนา และ คริสต์ศาสนิกชน ผู้เลื่อมใสในคริสต์ศาสนา

ศาสนสถาน ที่ใช้ประกอบกิจกรรมสำคัญทางศาสนาของคริสต์ศาสนิกชน คือ โบสถ์ วิหาร และสัญลักษณ์ความเป็นคริสต์ศาสนิกชนทุกนิกาย ใช้ เครื่องหมายไม้กางเขนเหมือนกันหมด ไม้ กางเขนเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเสียสละที่ ยิ่งใหญ่เป็นนิรันดร์ของพระเยซู

แบบอย่างของคริสเตียนที่ดี

มาร์ติน ลูเธอร์คิง เกิดในครอบครัวที่ปู่ติดสุรา มีหนี้สินมากมาย แต่พ่อของคิงใฝ่ดีในชีวิต อดทนเรียนต่อในมหาวิทยาลัย และเป็นศาสนาจารย์ประจำโบสถ์ สามารถสร้างฐานะได้ด้วยตนเองจนกลายเป็นบุคคลชั้นสูงของคันทันดัลในแอตแลนตา แต่ในสังคมขณะนั้นยังแยกผิวสีคันทันดาเป็นทาสและถูกเขี่ยยตี คิงเป็นเด็กฉลาด และร่าเริง เป็นหัวหน้ากลุ่มของเพื่อนเขา ได้รับการฝึกให้อดทนและมีระเบียบวินัย เขาต้องไปโรงเรียนสอนศาสนาโบสถ์ในวันอาทิตย์ บ่ายส่งหนังสือพิมพ์ นอนแต่หัวค่ำและตื่นเช้า เรียนคัมภีร์ไบเบิล ต้องสวดมนต์ก่อนรับประทาน อาหารค่ำอยากเรียนแพทย์ แต่เมื่อได้รับการดูหมิ่นจากคนผิวขาวจึงเรียนทนายความที่ มหาวิทยาลัยมอร์เฮาส์ ฝึกเป็นนักพูดได้รางวัลในการประกวดวาทศิลป์ เป็นนักศึกษาที่มีผลการ เรียนดีเยี่ยม จึงตัดสินใจเป็นนักเทศน์ และได้เขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์เรียกร้องให้คนผิว ดำเข้มแข็ง จนประธานาธิบดี ลินคอล์น บี จอห์นสัน ยินยอมออกกฎหมาย ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดร.มาร์ติน ลูเธอร์ คิง จูเนียร์ ได้รางวัลโนเบล และเสียชีวิตลงด้วยน้ำมือชาวผิวขาว เมื่อวันที่ 4 เมษายน 1968

4.4 หลักธรรม-คำสอน ของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เป็นศาสนาที่เก่าแก่ที่สุด มีหลักธรรมสำคัญๆ ดังนี้

1. หลักธรรม 10 ประการ

1. **ธฤติ** ได้แก่ ความพอใจ ความกล้า ความมั่นคง ซึ่งหมายถึงการพากเพียรจน ได้รับความสำเร็จ
2. **กษมา** ได้แก่ ความอดทน นั่นคือพากเพียรและอดทน โดยยึดความเมตตา กรุณาเป็นที่ตั้ง
3. **ทมะ** ได้แก่ การข่มจิตใจของตนด้วยเมตร และมีสติอยู่เสมอ
4. **อัสเตยะ** ได้แก่ การไม่ลักขโมย ไม่กระทำโจรกรรม
5. **เศาจะ** ได้แก่ การกระทำตนให้บริสุทธิ์ทั้งกายและใจ
6. **อินทริยครหะ** ได้แก่ การหมั่นตรวจสอบอินทริย์ 10 ประการ ให้ได้รับการตอบสนองที่ถูกต้อง
7. **ธี** ได้แก่ ปัญญา สติ มติ ความคิด ความมั่นคงยืนนาน นั่นคือมีปัญหา และ รู้จักระเบียบวิธีต่างๆ
8. **วิทยา** ได้แก่ ความรู้ทางปรัชญา
9. **สัตยา** ได้แก่ ความจริง คือข้อสัตย์ต่อกันและกัน
10. **อโภระ** ได้แก่ ความไม่โกรธ

2. หลักอาศรม (ขั้นตอนแห่งชีวิต) 4 คือ

1. **พรหมจารี** ขั้นตอนเป็นนักศึกษา
2. **คฤหัสถ์** ขั้นตอนเป็นผู้ครองเรือน
3. **วานปรัสถ์** ขั้นตอนละบ้านเรือนเข้าป่าหาความสงบวิเวก
4. **สันยาสี** ขั้นตอนสละเพศฆราวาสออกบวชบำเพ็ญพรต เพื่อหาความสุขที่แท้จริงของชีวิต

3. หลักเป้าหมายของชีวิต 4 ประการ คือ

1. **กามะ** การหาความสุขทางโลกอย่างถูกต้องสมควร
2. **ธรรมะ** ปฏิบัติหน้าที่ตามบรรณะได้ถูกต้อง
3. **อรรณะ** สร้างฐานะทางครอบครัวให้มั่นคงในทางเศรษฐกิจ
4. **โมกษะ** แสวงหาทางหลุดพ้น

บุคคลตัวอย่างในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

มหาตมะ คานธี เป็นบุคคลตัวอย่างของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้อย่างดี ท่านมหาตมะ คานธี เป็นชาวอินเดียได้รับการศึกษากฎหมายจากประเทศอังกฤษ แต่ท่านยังคงไว้ซึ่งความเป็นผู้นุรักษ์วัฒนธรรมชาวอินเดียไว้ได้ ท่านเป็นผู้นำของชาวอินเดียในการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาวอินเดียด้วยวิธีการอหิงสา คือการต่อต้านอย่างสงบ อดอาหาร เป็นบุคคลตัวอย่างที่ใช้ชีวิตอย่าง สมถะเรียบง่าย เป็นวีรบุรุษของชาวอินเดียที่สามารถต่อสู้เอาอิปไตยคืนจากอังกฤษได้ สาเหตุที่ท่านเริ่มการต่อสู้เกิดจากเมื่อท่านไปทำงานที่ประเทศแอฟริกา ท่านโดยสารรถไฟชั้นหนึ่ง แต่พนักงานรถไฟไม่让您นั่งชั้น 1 เพราะที่นั่งเอาไว้สำหรับคนผิวขาว และท่านลงจากรถไฟท่านนั่งอยู่ที่สถานีรถไฟทั้งคืน ครุ่นคิดในเรื่องนี้ และท่านสามารถรวมกลุ่มชาวอินเดียต่อต้านชาวผิวขาวในแอฟริกา เมื่อท่านมาอยู่ที่อินเดีย แต่เดิมท่านสนับสนุนการทำงานของอังกฤษแต่เมื่ออังกฤษออกกฎหมายตรวจรูปพรรณ หญิงอินเดียต้องถอดเสื้อผ้าต่อหน้าเจ้าหน้าที่อังกฤษท่านจึงเริ่มต้นนำอินเดียสู้อังกฤษจนได้รับชัยชนะด้วยวิธีอหิงสาต่อสู้ด้วยความสงบ

กิจกรรมท้ายบทที่ 1

1. ศาสนาใดที่ไม่มีศาสดา

ก. พุทธ	ข. คริสต์
ค. อิสลาม	ง. พราหมณ์
2. ประเทศฝั่งแผ่นดินใหญ่ในทวีปเอเชียส่วนใหญ่นับถือศาสนาอะไร

ก. อิสลาม	ข. ฮินดู
ค. พุทธ	ง. คริสต์
3. ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดสิ่งที่คุณควรยึดถือและนำไปดำเนินชีวิตคือข้อใด

ก. ศาสดา	ข. ศาสนพิธี
ค. ศาสนสถาน	ง. ศาสนธรรม
4. เป้าหมายหลักธรรมของทุกศาสนา คือข้อใด

ก. มุ่งให้คนมีความสุข	ข. มุ่งให้คนเป็นคนดี
ค. มุ่งให้คนไปสู่นิพพาน	ง. มุ่งให้คนมีสันติสุข
5. มหาตมะคานธีต่อสู้กับอังกฤษด้วยวิธีหรือหิงสาตรงกับข้อใด

ก. ต่อสู้ด้วยพลังกำลัง	ข. ต่อสู้ด้วยสติปัญญา
ค. ต่อสู้ด้วยความสงบ	ง. ต่อสู้ด้วยไหวพริบ
6. ท่านคิดว่าข้อใดคือเหตุผลที่หม่อมเจ้าหญิงพูนพิสมัย ดิศกุลไม่ขายผลงานนิพนธ์ของพระบิดาแม้ได้ราคาดีแต่กลับบริจาคให้รัฐบาล

ก. ไม่อยากให้ผลงานนั้นไม่ไปอยู่ต่างประเทศ
ข. ต้องการเอาไว้ให้คนในชาติศึกษา
ค. มีฐานะร่ำรวยอยู่แล้ว
ง. ไม่อยากให้ตกเป็นสมบัติของบุคคลใด ๆ
7. อัลกุรอานเป็นหลักธรรมของศาสนาใด

ก. อิสลาม	ข. ฮินดู
ค. คริสต์	ง. พราหมณ์

8. พรหมวิหาร 4 ประการประกอบด้วย

- ก. ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
- ข. เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
- ค. ทาน กรุณา วิมังสา อุเบกขา
- ง. ทาน ปิยวาจา เมตตา กรุณา

9. ประโยชน์ของศีล 5 คือข้อใด

- ก. เพื่อความสงบสุขของสังคมและพัฒนาจิตใจ
- ข. เพื่อเป็นแนวทางให้บุคคลพ้นทุกข์
- ค. เพื่อให้คนในสังคมมีความสุข
- ง. เพื่อให้คนประพฤติปฏิบัติบรรลุนิพพาน

10. การถือศีลตลอดปีละ 30 วัน เป็นศาสนพิธีของศาสนาใด

- ก. ศาสนาพุทธ
- ข. ศาสนาคริสต์
- ค. ศาสนาอิสลาม
- ง. ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู

บทที่ 2

วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย

สาระสำคัญ

วัฒนธรรม ประเพณีไทยและในประเทศเอเชีย เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับชาวไทย และประชาชนชาติอื่นๆในทวีปเอเชีย เพราะเป็นสิ่งที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ส่งผลให้เอเชียมีเอกลักษณ์ของตนเอง ในปัจจุบันที่สังคมโลกสื่อสารไร้พรมแดน วัฒนธรรมและประเพณีของประเทศในทวีปเอเชีย จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษา ค้นคว้า รวมทั้งการเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การอนุรักษ์สืบสานตลอดจนการส่งเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย และทวีปเอเชียเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในสังคมปัจจุบัน เพราะจะเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรม ประเพณี ของไทยและของทวีปเอเชียให้ดำรงสืบต่อไป

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม ประเพณีของประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย
2. ตระหนักถึงความสำคัญในวัฒนธรรม ประเพณีของประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย
3. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรม ประเพณีของประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย
4. ประพฤติตนตามค่านิยม จริยธรรมที่พึงประสงค์ของสังคมไทย

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 วัฒนธรรม ประเพณีในประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย
- เรื่องที่ 2 การอนุรักษ์และการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของประเทศไทย และประเทศในทวีปเอเชีย
- เรื่องที่ 3 การประพฤติปฏิบัติตน เพื่อการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของประเทศไทย และประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย
- เรื่องที่ 4 ค่านิยมที่พึงประสงค์ของประเทศไทยและประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย

สื่อการเรียนรู้

1. วีซีดี วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ของไทยและประเทศต่างๆในเอเชีย
2. คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ของไทยและประเทศต่างๆในเอเชีย

เรื่องที่ 1 วัฒนธรรมประเพณีในประเทศไทยและประเทศในทวีปเอเชีย

1. วัฒนธรรม ประเพณีของไทย

1.1 วัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมในภาษาไทยเกิดมาจากการรวมคำ 2 คำ คือ วัฒน หมายถึงถึงความเจริญงอกงาม รุ่งเรือง และคำ ว่า ธรรม หมายถึง การกระทำหรือข้อปฏิบัติ สรุปลแล้ว วัฒนธรรม หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นไว้เพื่อนำเอาไปช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาและช่วยสนองความต้องการของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติแบ่งเนื้อหาวัฒนธรรมเป็น 5 ประเภท คือ

1. ศิลปกรรม ได้แก่ ภาษา วรรณกรรม การละคร นาฏศิลป์ ดนตรี จิตรกรรม

สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และศิลปะการแสดง

2. มนุษยศาสตร์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม กฎหมาย ขนบธรรมเนียม

ประเพณี กฎหมาย การปกครอง ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ปรัชญา ศาสนา

3. การช่างฝีมือ ได้แก่ การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก การทอ การจักสาน การทำ

เครื่องถม เครื่องเงิน เครื่องทอง

4. กีฬาและนันทนาการ ได้แก่ มวยไทย กระบี่ กระบอง ตระกร้อ การละเล่น

พื้นเมือง

5. คหกรรม ได้แก่ ระเบียบในเรื่องการกินอยู่ มารยาทในสังคม การแต่งกาย

การตกแต่งเคหสถาน การดูแลเด็ก เป็นต้น

ลักษณะของวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทยได้รับการพัฒนามาโดยลำดับ จากอิทธิพลสิ่งแวดล้อมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประกอบกับความสามารถของคนไทยก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ การหล่อ หลอมรวมกันจนมีลักษณะเด่น ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. การมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ

2. การมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขสังคมไทยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

พระ ประมุขสืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบัน

3. อักษรไทย ภาษาไทย สังคมไทยมีอักษรใช้มาตั้งแต่กรุงสุโขทัยและได้รับการ

พัฒนาอักษรไทยโดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

4. วัฒนธรรมที่แสดงออกถึงความเป็นไทย บ้านเรือนไทยที่มีเอกลักษณ์เหมาะสม ประเพณีไทยประเพณีไทย

วัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทยที่แสดงออกถึงความเป็นไทยที่สำคัญต่างๆ คือ ภาษา การแต่งกาย อาหาร และมารยาท

ภาษา ภาษาที่ใช้สื่อสารกันในสังคม มี 2 ลักษณะคือ ภาษาทางการ (ภาษาทางการ) และภาษาทางวาจา ในแต่ละเผ่า แต่ละชุมชน แต่ละภาค จะมีภาษาถิ่น สำเนียงถิ่น กิริยาอาการ แสดงออกของท้องถิ่น และจะมีภาษากิริยาอาการต่าง ๆ คนไทยจะใช้ภาษาไทยกลางซึ่งเป็น ภาพรวมของประเทศ ดังนั้นวัฒนธรรมทางภาษาจะบ่งบอกที่มาของถิ่นกำเนิดซึ่งควรจะเป็น ความภูมิใจในตัวตน ไม่เป็นสิ่งขาย น่ายายหรือลำสมัยในการแสดงออกทางภาษาถิ่น เช่น การพูดของภาคอีสานที่บ่งบอกถึงความเป็นคนอีสาน เป็นต้น

การแต่งกาย การแต่งกายของคนในสังคมไทยในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรม ตะวันตกในชีวิตประจำวันคนไทยจึงแต่งตัวแบบสากล ต่อเมื่อมีงานบุญประเพณีต่าง ๆ หรือใน โอกาสสำคัญ ๆ จึงนำการแต่งกายประจำถิ่นที่แสดงออกมาเป็นเผ่าเป็นชุมชน และเป็นภาค อย่างไรก็ตามเรายังเห็นคนรุ่นเก่า รุ่นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ในท้องถิ่นบางแห่งยังคงมี วัฒนธรรมการแต่งกายที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ให้เราเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การนุ่ง ผ้าซิ่นไปทำบุญที่วัด เป็นต้น

อาหาร เนื่องจากการติดต่อสื่อสารของโลกปัจจุบันเป็นโลกไร้พรมแดน เราจึงสามารถ รับประทานอาหารไทยที่ร้านอาหารต่าง ๆ อาทิ เมืองลอสแอนเจลิสเมืองฮอว์กิง วัฒนธรรม ทางอาหารการกินของคนไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ ยังคงสืบทอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะ สภาวะแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรต่าง ๆ ส่งผลให้วัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหาร ท้องถิ่นไทย ยังคงมีอยู่และนำมาใช้ในการ ประกอบอาหารการกินได้ตลอดมา แต่อาหารบาง ชนิดเริ่มสูญหายไป เด็กไทยปัจจุบันเริ่มจะไม่รู้จักคุ้นเคยอาหารบางชนิด เช่น ขนมกง ซึ่งเป็น ประเพณีแต่งงานภาคกลางในอดีตและมีขนมกงเป็นขนมทำจากถั่วทองปั้นเป็นวงกลมมีสี เหมือนล่อเกวียน เพื่อให้ชีวิตแต่งงานรายรื่นก้าวไปข้างหน้า เป็นต้น

มารยาท มารยาทของคนไทยที่อาศัยอยู่เป็นเผ่า เป็นชุมชน เป็นภาค ตลอดจนคน ไทยกลางได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ แต่เมื่อก้าวโดยรวมแล้วมารยาทไทยนั้นทั่วโลก ยอมรับ ว่ามีความงดงาม อ่อนช้อย เช่น การไหว้ การกราบ บ่งบอกถึงความเป็นชาติที่มี วัฒนธรรมอันดีงาม ทำให้คนต่างประเทศประทับใจ และเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริม อุตสาหกรรมกาท่องเที่ยวให้เจริญก้าวหน้า

ประเพณีไทย

ประเพณีไทยเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา เป็นสิ่งที่แสดงถึงวิถีชีวิตของ คนไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ประเพณีแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยที่สืบเนื่องมา เป็น สิ่งที่คนไทยควรศึกษาทำความเข้าใจและช่วยกันอนุรักษ์ โดยปกติแล้วศาสนาและความ เชื่อ มีอิทธิพลต่อประเพณีไทย สำหรับประเพณีไทยจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ พระราช ประเพณี และประเพณีในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้แก่พระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาในโอกาสที่พระเจ้า แผ่นดินขึ้นครองราชสมบัติพระราชพิธีทอดพระกรฐินหลวง โดยการเสด็จพระราชดำเนินทาง ชลมารคขบวนพยุหยาตราอย่างแบบโบราณ เป็นการอนุรักษ์โบราณประเพณีสำหรับประเพณีใน ท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ประเพณีตรุษสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง

ตัวอย่างการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณี

ประเพณีตรุษสงกรานต์ มีทุกท้องถิ่นในวันขึ้นปีใหม่ของไทย มีประเพณีสรงน้ำพระ ทำบุญ ไหว้พระรดน้ำขอพรผู้สูงอายุ ตรงกับวันที่ 13 เมษายนของทุกปี

ประเพณีลอยกระทง ทำในเดือน 12 ประเพณีนี้เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย มีวัตถุประสงค์ คือ ตกแต่งกระทงด้วยวัสดุดอกไม้ จตุรูปเทียนลอยกระทงลงแม่น้ำลำคลองเพื่อ ขอโทษพระแม่คงคา ที่ประชาชนได้อาศัยต็มกิน และเพื่อไหว้พระพุทธรูปเจ้าปางประทับอยู่ใต้ เกษียรสมุทร

ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ เป็นประเพณีท้องถิ่นในช่วงเดือน 10 ของชาวจังหวัด เพชรบูรณ์ ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในงานจะมีการอันเชิญพระพุทธรูปมหาธรรมราชา พระ คู่บ้านคู่เมืองของชาวเพชรบูรณ์ โดยมีเจ้าเมืองจะต้องเป็นคนอุ้มพระมาดำลงไปน้ำ ซึ่งมีความ เชื่อว่า จะทำให้บ้านเมืองและประชาชนมีความสุขความเจริญ

ประเพณีตักบาตรเทโว เป็นประเพณีสำคัญในการออกพรรษา ซึ่งตรงกับขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของชาวอุทัยธานี โดยพระสงฆ์จำนวน 300 กว่ารูป เดินลงบันไดจากมณฑลพระพุทธรูป บาบบนเขาสะแกกรัง ลงมารับบิณฑบาตร ข้าวสาร อาหารแห้งจากพระพุทธรูปศาสนิกชนบริเวณ ลานวัดสังกัสรัตนคีรี อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

ประเพณีทำบุญวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันมาฆบูชา แห่เทียนวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ทำบุญวันธรรมสวนะ ถวายผ้าอาบน้ำฝน ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน เทศน์มหาชาติ เป็นประเพณีสำคัญของชาวพุทธ

ประเพณีการแต่งงาน การส่งตัวคู่สมรส เป็นประเพณีส่วนตัว ส่วนบุคคล ซึ่งแตกต่างกัน ไปตาม ภาคและท้องถิ่น

2. วัฒนธรรมประเพณีของประเทศในทวีปเอเชีย

ประเทศในเอเชียส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้จึงขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร แต่มีบางประเทศมีความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม เช่น ญี่ปุ่น และบางประเทศ เจริญก้าวหน้าทางการผลิตน้ำมัน เช่น ประเทศอิรัก อิหร่าน คูเวต

ในการศึกษาวัฒนธรรมประเพณีของประเทศในเอเชีย ควรรู้เรื่องราวที่เกี่ยวกับลักษณะสำคัญของประชากร และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมประเพณี ดังนี้

2.1 สิ่งที่มีอิทธิพลสำคัญต่อวัฒนธรรมของเอเชีย

สิ่งที่มีอิทธิพลสำคัญต่อวัฒนธรรมของทวีปเอเชีย คือ ภาษาและอิทธิพลของอารยธรรมภายนอก หรืออารยธรรมจากต่างชาติ

2.1.1 วัฒนธรรมทางภาษา

ลักษณะสำคัญทางภาษาในภูมิภาคนี้มีประชากรหลายเชื้อชาติหลายวัฒนธรรม จึงทำให้มี ภาษาพูด ภาษาเขียนแตกต่างกันไปหลายกลุ่ม คือ

1. ภาษามาลาโย - โปริเนเซียน ได้แก่ ภาษาพูดกันในแหลมมาลายู หมู่เกาะ อินโดนีเซีย และภาษาดากาล็อก ในหมู่เกาะฟิลิปปินส์
2. ภาษาออสโตร - เอเชียติก ได้แก่ ภาษามอญ เขมร เวียดนาม
3. ภาษาทิเบโต - ไชนิล ได้แก่ ภาษาพม่า ภาษาไทย
4. ภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาอินเดีย ภาษาจีน ภาษาอาหรับ ภาษาของชาวตะวันตก โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งใช้ในการติดต่อระหว่างประเทศทางการศึกษา และการค้า

สำหรับภาษาเขียนหรือตัวหนังสือมี 4 ลักษณะ คือ

1. ดัดแปลงมาจากตัวหนังสือของอินเดียภาคใต้ ใช้กันมากในประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา เช่น พม่า ไทย ลาว กัมพูชา
2. ดัดแปลงมาจากภาษาอาหรับ ใช้กันมากในประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม เช่น มาเลเซีย บรูไน อินโดนีเซีย
3. ตัวหนังสือที่อาศัยแบบของตัวหนังสือจีน มีทั้งที่ดัดแปลงมาใช้ และนำตัวหนังสือจีนมาใช้โดยตรง มีใช้กันมากในประเทศเวียดนาม ส่วนกลุ่มที่ใช้ ภาษาจีนเป็นภาษาพูด เช่น สิงคโปร์ กลุ่มพ่อค้าชาวจีนในทุกประเทศนิยมใช้ภาษาจีนเป็นทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด

4. ตัวหนังสือโรมัน ใช้กันมากในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ส่วนในเวียดนามก็เคยนำมาใช้เหมือนกัน แต่ปัจจุบันนิยมใช้ในชนบทบางกลุ่มเท่านั้น

2.2 อิทธิพลของอารยธรรมภายนอก หรืออารยธรรมจากต่างชาติ ได้แก่

2.2.1 อารยธรรมอินเดีย

ด้านศาสนา อินเดียนำศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาเข้ามาเผยแพร่

ด้านการปกครอง มีการปกครองแบบทวารวดี การประกอบพิธีกรรมต่างๆ ของพระมหากษัตริย์ ใช้หลักคัมภีร์ของพระมนูธรรมศาสตร์ เป็นหลักในการปกครองของภูมิภาคนี้

ด้านอักษรศาสตร์ ได้แก่ วรรณคดี ล้นสกฤต ภาษาบาลี เข้ามาใช้

ด้านศิลปกรรม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา เช่นวิหาร โบสถ์

2.2.2 อารยธรรมจีน

จีนเข้ามาติดต่อค้าขายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่อดีต และเข้ามามีอิทธิพลทางการเมือง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ แต่อิทธิพลดังกล่าวมีไม่มากส่วนทางด้านเศรษฐกิจ จีนได้ทำการค้ากับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สินค้าที่สำคัญได้แก่ ผ้าไหม เครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

2.2.3 อารยธรรมอาหรับ

ในราวพุทธศตวรรษที่ 18 ศาสนาอิสลามมาจากตะวันออกกลางได้แผ่เข้ามาใน อินเดีย ทำให้ชาวอินเดียส่วนหนึ่งหันมานับถือศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะพ่อค้าจากอินเดียตอนใต้ ซึ่งติดต่อค้าขายในบริเวณหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่เป็นประจำตามหลักของศาสนาอิสลามที่ว่าทุกคนที่นับถือศาสนาอิสลามนั้นเป็นพี่น้องกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันจึงทำให้ศาสนาอิสลามเป็นที่นิยมของกษัตริย์ ชนชั้นสูงและสามัญชนด้วย

2.2.4 อารยธรรมตะวันตก

ชาติตะวันตกเริ่มเข้ามาในภูมิภาคนี้โดยมีจุดประสงค์ที่จะทำการค้าและเผยแพร่ศาสนา สินค้าที่ชาวยุโรปต้องการได้แก่ พริกไทย และเครื่องเทศต่างๆ

เดิมอาณาจักรต่างๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความแตกต่างกันทางด้านเชื้อชาติ และภาษา หลังจากที่ได้รับอารยธรรมอินเดีย จีน และอาหรับแล้ว อารยธรรมใหม่ที่เกิดจากการ ผสมผสานกัน ทำให้ประชาชนมีสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่คล้ายคลึงกัน และยึดมั่นเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ นอกจากนี้ภายในภูมิภาคก็ยังมี การแข่งขันกันทางด้านการเมือง สังคม และ เศรษฐกิจ จนขาดความสามัคคีไม่สามารถที่จะต่อต้านการขยายตัวของ

ชาติตะวันตกได้ในที่สุดก็ตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก (กรมวัฒนธรรมสัมพันธ์ กระทรวงการต่างประเทศ)

2.3 วัฒนธรรม ประเพณีของประเทศอินเดีย จีน อาหรับ และตะวันตก

2.3.1 วัฒนธรรม ประเพณีของประเทศอินเดีย

อินเดียเป็นแหล่งอารยธรรมใหญ่ของเอเชีย ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอินเดีย นับถือศาสนาฮินดู และมีศาสนาอื่น เช่น ศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธ ศาสนาเชน ศาสนาคริสต์ โดยทั่วไปประชาชนระหว่างศาสนาจะให้ความเคารพซึ่งกันและกันชาวอินเดียถือวัฒนธรรม ซึ่งจัดเป็น วัฒนธรรมที่เข้มแข็งและเคร่งครัด อาทิ สตรีนิยมสวม紗หรี หรือลัลวาร์กามิช การให้เกียรติสตรีและ การเคารพบูชาเทพเจ้า เป็นต้น

วัฒนธรรมของอินเดียที่สำคัญๆ พอละยกมาเป็นตัวอย่าง คือ

1. การถอดรองเท้าก่อนเข้าศาสนสถานทุกแห่ง
2. ห้ามนำเครื่องหนัง โดยเฉพาะหนังวัวเข้าไปในศาสนสถานทุกแห่ง
3. ห้ามถ่ายรูปภายในศาสนสถาน หากต้องการให้ขออนุญาตก่อน
4. การไปเยือนศาสนสถานสามารถชมสิ่งต่างๆได้ตามสบาย และอาจอยู่ร่วมประกอบ พิธีกรรมได้ แต่ควรแต่งกายให้สุภาพ หากไปวัดซิกข์ควรมีหมวกหรือผ้าคลุมศีรษะ สวมเสื้อแขนยาว และกระโปรงยาว และควรบริจาคเงินใน กล่องรับบริจาคด้วย
5. หากมีการเลี้ยงอาหารแบบใช้มือเปิบ ควรมือขวาเท่านั้น

2.3.2 วัฒนธรรม ประเพณีของจีน

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของโลก ประชากรร้อยละ 93 เป็นชาวฮั่น ที่เหลือเป็นชนกลุ่มน้อย

ในสมัยโบราณ จีนนับเป็นดินแดนที่มีศาสนาและปรัชญารุ่งเรืองเฟื่องฟูอยู่มากมาย โดยลัทธิความเชื่อเดิมนั้นมีอยู่สองอย่างคือ ลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ

วัฒนธรรม ประเพณีจีนที่สำคัญ

ความเชื่อ

คนจีนนิยมมีลูกชายมากกว่าลูกหญิง เพราะลูกชายเป็นผู้สืบนามสกุล คือแซ่ การเรียกชื่อ สกุลของจีนตรงข้ามกับภาษาไทย คือต้นเป็นชื่อสกุล ชื่อตัวใช้เรียกกันในหมู่

ญาติ และเพื่อนสนิท นามสกุลเป็นลักษณะพิเศษเชื้อตระกูลการสืบทอดพงศ์เผ่า ต่อมาเป็นพันๆ ปี ดังนั้น วัฒนธรรมจีนจึงมีจิตสำนึกการบูชาบรรพบุรุษ เป็นแก่นแท้ของวัฒนธรรมนี้

อาหาร

เป็นวัฒนธรรมที่เข้มแข็งเผยแพร่ไปทั่วโลกและเป็นที่ยอมรับว่าอาหารจีนมีรสชาติอร่อย อาหารจีนจะต้องถึงพร้อมสี่สัน รสชาติ และหน้าตา มีอาหารอยู่เพียงไม่กี่อย่างเท่านั้น ที่ปรุงอย่าง เดียวๆ โดดๆ สิ่งสำคัญคือส่วนประกอบต่างๆ จะต้องกลมกลืนเข้ากันได้กับเครื่องปรุงรสจำพวกซีอิ้ว กระเทียม ขิง น้ำส้ม น้ำมันงา แป้ง ถั่วเหลือง และหอมแดง

ประเพณีการแต่งงาน

สิ่งแรกที่บอกถึงพิธีการแต่งงานของชาวจีนก็คือสีแดง สำหรับชาวจีนสีแดงหมายถึง ความ ผาสุกและความมั่งคั่ง ปัจจุบันเจ้าสาวจีนจะเลือกชุดแต่งงานสีขาวตามสไตล์ตะวันตกแต่สำหรับสมัยก่อนแล้วสีแดงจะปรากฏให้เห็นทุกที่ในงานแต่งงานตั้งแต่เสื้อผ้าของตักแตงแม้กระทั่งของขวัญ

พิธีแต่งงานของชาวจีนโบราณมักจะถูกจัดโดยผู้เป็นพ่อแม่จะเป็นฝ่ายเลือกเจ้าสาวให้กับบุตรของตน

2.3.3 วัฒนธรรม ประเพณีของชาติอาหรับ

ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของ “ชนชาติอาหรับ” และการแพร่ขยายวัฒนธรรมประเพณีจากศาสนาอิสลาม จนทำให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาอิสลามที่มีจำนวนผู้นับถือมากที่สุดใเอเชีย วัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญๆ ได้แก่

การแต่งกาย ผู้หญิงมุสลิม แต่งกายมิดชิด มีผ้าคลุมร่างกาย ซึ่งแต่ละชาติอาจแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด

ภาพแสดงตัวอย่างการแต่งกายสตรีมุสลิม

การถือศีลอด ชาวมุสลิมจะถือศีลอดในช่วงเดือนรอมะฎอน และชาวมุสลิม ทั่วโลก รวมกันปฏิบัติศาสนกิจ และเฉลิมฉลองวาระสิ้นสุดการถือศีลอดในเดือนรอมะฎอน อันประเสริฐหลังจากมีผู้พบเห็นจันทร์เสี้ยวหรือฮิลาสมือค่าคืนที่ผ่านมาทำให้วันนี้เป็นวันแรกของเดือนเซาวาล ฮิจเราะห์ หรือวันอิฎิ้ลฟิตรี โดยในวันนี้พี่น้องมุสลิมจะปฏิบัติตนตามแบบอย่างโดยจะจ่ายชะกาตฟิตเราะห์ ซึ่งเป็นการนำอาหารหลักไปจ่ายให้กับคนยากจน และทุกคนอาบน้ำชำระร่างกายตั้งแต่หัวจรดเท้า และแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สวยงาม ทานอินทผลัมก่อนเดินทางไปยังที่ละหมาดหรือมัสยิดออลา ร่วมละหมาดอิฎิ้ลฟิตรี

เรื่องที่ 2 การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของประเทศไทย และประเทศในทวีปเอเชีย

ในทวีปเอเชีย ประเทศที่มีความเจริญและมีวัฒนธรรมประเพณีที่แข็งแกร่งสามารถอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของตนเองไว้ เช่น ประเทศเกาหลี จะยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมทางการแต่งกาย อาหาร และการแสดง ส่วนประเทศญี่ปุ่นจะคงเอกลักษณ์ของตนในด้านเครื่องแต่งกาย ภาษา และอาหาร เป็นต้น

1. การอนุรักษ์และการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย

ประเทศที่มีความมั่นคงสืบทอดมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเป็นเพราะบรรพบุรุษ ได้รักษาไว้ให้ลูกหลาน และวัฒนธรรมประเพณีของชาติเป็นลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมแต่โบราณ คือ อินเดียและจีน

ต่อมาอารยธรรมของชาติตะวันตกที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในทวีปเอเชียคือ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการศึกษา รวมทั้งภาษา ค่านิยม การบันเทิง นันทนาการต่างๆ ยิ่งปัจจุบันความเจริญในการคมนาคมขนส่ง สื่อสารต่างๆ

แต่อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมที่ยังคงสืบทอดมาจนปัจจุบันสำคัญ คืออาหาร ภาษา การแต่งกาย มารยาท ประเพณี และกามีสาศาสนาประจำชาติ การมีพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่สำคัญของประเทศ

1.1 เหตุผลและความจำเป็นในการอนุรักษ์และการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี

สาเหตุการเปลี่ยนแปลงในสังคม ทำให้ต้องอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีการเปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะธรรมชาติของสังคมมนุษย์และย่อมเกิดขึ้นในทุกสังคม แต่จะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับกาลเวลา และอาจเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลงก็ได้

1.2 ประเภทของการเปลี่ยนแปลงเราอาจจำแนกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมและระบบความสัมพันธ์ของกลุ่มคน

2) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตความรู้ ความคิด ค่านิยม อุดมการณ์ และบรรทัดฐานทางสังคมซึ่งรวมถึง ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ

1.3 ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มีปัจจัยหลัก 2 ประการ ดังนี้

1) ปัจจัยภายในสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสาเหตุภายในสังคม หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสมาชิกหรือสิ่งแวดล้อมภายในสังคม นั่นเอง

2) ปัจจัยภายนอกสังคม หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสาเหตุภายนอกสังคม ได้แก่ การแต่งกาย ดนตรี สถาปัตยกรรมและสิ่งประดิษฐ์ ต่างๆ เป็นต้น

1.4 ความสำคัญของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นเครื่องวัด เครื่องกำหนดความเจริญ หรือความเสื่อมของสังคม ในทำนองเดียวกัน วัฒนธรรมยังกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และความเจริญก้าวหน้าของชาติเป็นอย่างมาก

บทบาทและความสำคัญของวัฒนธรรม มีหลายประการ เช่น

- แก้ปัญหาและสนองความต้องการต่างๆของมนุษย์
- ช่วยให้สมาชิกในสังคมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและผูกพัน
- เป็นเครื่องแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชาติ
- เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข
- ช่วยให้ประเทศชาติมีความรุ่งเรืองถาวร

เรื่องที่ 3 การประพฤติปฏิบัติตนเพื่อการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของไทย และประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย

1. การอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีควรเริ่มต้นจากการปลูกจิตสำนึกเยาวชนให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญ

2. ร่วมกันเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณี โดยการศึกษาเรียนรู้และสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีของชาติตนเอง

3. เริ่มต้นจากครอบครัว และขยายไปสู่ชุมชน และสังคม
4. สื่อต่าง ๆ พึงเห็นความสำคัญที่และถ่ายทอดวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง
5. ทุกคนต้องร่วมมือกันหวงแหนรักษาวัฒนธรรมอันดีงามให้คงอยู่
6. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนพึงส่งเสริมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ทั้งในภูมิภาคและระหว่างประเทศเพื่อความเข้าใจอันดี

เรื่องที่ 4 ค่านิยมที่พึงประสงค์และค่านิยมที่ดีงามของชาติต่างๆ ในเอเชีย

ค่านิยมที่ควรส่งเสริมพัฒนาให้เกิดขึ้นใน ประเทศต่างๆในเอเชีย คือ

1. ความสุภาพอ่อนโยน เป็นนิสัยที่ดีของประชาชนในทวีปเอเชีย
2. ความสามารถในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมด้านศิลปะสาขาต่างๆ ซึ่งมีความสวยงาม มีสุนทรีย์คงความเป็นวัฒนธรรมเอเชียไว้อย่างโดดเด่น
3. ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า
4. ความซื่อสัตย์ ความขยันในการประกอบอาชีพ และการตรงต่อเวลาค่านิยมสำคัญ ที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นพื้นฐานให้ความเป็นชาติมั่นคงและคงเอกลักษณ์ วัฒนธรรมประเพณี ที่ส่งผลให้เอเชียยังคงเป็นแรงดึงดูดใจที่มีเสน่ห์ในการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสืบต่อไปนานเท่านาน

ค่านิยมในสังคมไทย

ค่านิยม คือ สิ่งทีกลุ่มสังคมหนึ่งๆเห็นว่าเป็นสิ่งที่น่านิยม น่ากระทำ น่ายกย่อง เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม เหมาะสมที่จะยึดถือพึงปฏิบัติร่วมกันในสังคม

ค่านิยมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเนื่องจากการเรียนรู้ปลูกฝังและถ่ายทอดจากสมาชิก รุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง สังคมแต่ละสังคมจึงมีค่านิยมต่างกันไป ค่านิยมช่วยให้การดำเนินชีวิตใน สังคมมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน และทำให้การดำเนินชีวิตของสมาชิก มีเป้าหมายช่วยสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่สังคม อย่างไรก็ตามค่านิยมเป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ ในปัจจุบันนี้สังคมไทยมีค่านิยมใหม่ๆ เกิดขึ้นมาก เช่น ค่านิยมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ค่านิยมใน การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ค่านิยมที่ควรปลูกฝังในสังคมไทย ได้แก่

- 1) การรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 2) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 3) ความกตัญญูกตเวทิต
- 4) ความซื่อสัตย์ สุจริต
- 5) การเคารพผู้อาวุโส
- 6) การนิยมใช้ของไทย
- 7) การประหยัด

กิจกรรมท้ายบทที่ 2

1. ประเพณีไทยเป็นเครื่องแสดงถึงความสำคัญและลักษณะของความเจริญในด้านใด
 - ก. การดำรงรักษาและอนุรักษ์ของเดิม
 - ข. จิตใจ สังคม และความเป็นอยู่บรรพบุรุษ
 - ค. วิถีชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในอดีตและปัจจุบัน
 - ง. การแสดงความกตัญญูกตเวทิต และดำรงรักษาประเพณีดั้งเดิม
2. ประเพณีการเกิด จัดเป็นประเพณีในข้อใด

ก. สังคม	ข. ประเพณีชุมชน
ค. ครอบครัว	ง. ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล
3. ข้อใดเป็นวัฒนธรรมไทยผสมผสานกับวัฒนธรรมสากล

ก. พระบรมมหาราชวัง	ข. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ค. พระที่นั่งอนันตสมาคม	ง. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
4. ใครที่แสดงออกถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยระดับชาติ
 - ก. น้ำฝนรำแข็งได้สวยกว่าเพื่อน
 - ข. สมใจชอบบร้ออวยพร
 - ค. มะลิชอบแต่งผ้าไหมของชาวอีสาน
 - ง. สมชายพูดคำควบบก้าในภาษาไทยชัดเจน

5. “สนใจไปศึกษาภาษาจีนและภาษาพม่าเพิ่มเติมเพื่อเตรียมเข้าสู่อาเซียนและเธอพูดภาษาไทยได้ชัดเจน” ข้อความดังกล่าวแสดงถึงการเลือกรับวัฒนธรรมสากลในข้อใด
- ด้านองค์ความรู้และหลักการ
 - ด้านการศึกษาและความรู้
 - ด้านแนวคิด ทฤษฎี ความรู้และหลักการ
 - ด้านการประกอบอาชีพ และ ด้านความสัมพันธ์
6. การซื้อสินค้า OTOP เป็นการปลูกฝังค่านิยมในข้อใด
- ความนิยมประหยัด
 - ค่านิยมทางวัตถุ
 - ค่านิยมใช้ของไทย
 - ค่านิยมทางพื้นฐาน
7. ค่านิยมใดสมควรแก้ไขในสังคมไทย
- การเคารพผู้อาวุโส
 - การให้ความสำคัญกับเงิน
 - การพึ่งพาอาศัยร่วมมือกัน
 - การให้ความสำคัญกับใบปริญญาบัตร
8. ค่านิยมในข้อใดที่ควรปลูกฝังให้เยาวชน
- ทำให้เกิดความรับผิดชอบชั่วดี
 - ทำให้เกิดความซาบซึ้ง
 - ทำให้เกิดความรักความเข้าใจ
 - ทำให้ชีวิตและร่างกายอยู่รอด
9. วัดหลวงพระบางเป็นวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวด้านใด
- แต่งกาย
 - อาหาร
 - ประเพณี
 - ภาษา
10. เครื่องมือหาลา เช่น ลอบ ไซ แห จัดเป็นวัฒนธรรมทางใด
- ทางวัตถุ
 - ทางสุนทรีย์
 - ทางภาษาและวรรณคดี
 - ทางขนบธรรมเนียมประเพณี

บทที่ 3

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สาระสำคัญ

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศที่ประชาชนชาวไทยควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตลอดจนการศึกษาจุดเด่นของรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของประชาชน เพื่อการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามที่ รัฐธรรมนูญ กำหนด และหลักการสำคัญของประชาธิปไตยและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามัคคี ประองดอง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายความเป็นมา หลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจ โครงสร้างและบอกสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
3. อธิบายจุดเด่นของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพหน้าที่ของประชาชนได้
4. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการสำคัญของประชาธิปไตย และมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามัคคี ประองดอง สมานฉันท์

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 ความเป็นมา หลักการ และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ 2 โครงสร้างและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ 3 การปฏิรูปการเมือง และจุดเด่นของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ขอประชาชน
- เรื่องที่ 4 หลักการอยู่ร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตยบนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรม

สื่อการเรียนรู้

1. คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
3. บทความต่าง ๆ
4. หนังสือพิมพ์

เรื่องที่ 1 ความเป็นมาหลักการเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

1.1 ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญ (Constitution) หมายถึง กฎหมายสูงสุดในการจัดการปกครองรัฐ ถ้าแปลตามคำจะหมายถึงการปกครองรัฐอย่างถูกต้องเป็นธรรม (รัฐ + ธรรม + มนูญ)

หลวงประดิษฐมนูธรรม (ดร.ปรีดี พนมยงค์) ได้อธิบายว่า “กฎหมายธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดในแผ่นดินทั้งหลาย และวิธีการดำเนินการทั่วไปแห่งอำนาจสูงสุดในประเทศ”

ศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย อธิบายความหมายว่า “กฎหมายที่กำหนดระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดในรัฐและความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเหล่านี้ต่อกันและกัน”

ประเทศไทยเริ่มใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ เมื่อเกิดการปฏิวัติโดยคณะราษฎร เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขที่ทรงอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 แห่งราชวงศ์จักรี

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ปวงชนชาวไทยตามที่คณะราษฎรได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายให้ทรงลงพระปรมาภิไธย พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์มาแต่เดิมแล้วว่า จะพระราชทานรัฐธรรมนูญให้เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศแก่ประชาชนอยู่แล้ว จึงเป็นการสอดคล้องกับแผนการของคณะราษฎร ประกอบกับพระองค์ทรงเห็นแก่ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และความสุขของประชาชนเป็นสำคัญยิ่งกว่าการดำรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจของพระองค์ รัฐธรรมนูญที่คณะราษฎรได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยมี 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475

1.2 หลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากการศึกษาความเป็นมาของรัฐธรรมนูญพบว่า มีความสัมพันธ์กับการ เปลี่ยนแปลง การปกครองมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 และไม่ว่าจะเกิดการปฏิวัติรัฐประหารที่ครั้งก็ตามกระแสการ เรียกร้องให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและเรียกร้องให้รัฐธรรมนูญมีความเป็น ประชาธิปไตยก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีวิวัฒนาการมาตามลำดับหากศึกษาถึงมูลเหตุของการ เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองและประกาศใช้รัฐธรรมนูญในประเทศไทยนั้น พบว่า การประกาศใช้รัฐธรรมนูญมีเป้าหมายสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1. เป็นหลักประกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งผู้ปกครองจะละเมิด มิได้
2. เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ปกครองและป้องกันมิให้ ผู้ปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจ

ดังนั้น ในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ คณะผู้ร่างจึงได้เขียนหลักการ และ เจตนารมณ์ในการจัดทำไว้ทุกครั้ง ซึ่งหลักการและเจตนารมณ์ที่คณะผู้ร่างเขียนไว้นั้น ช่วยให้ คนรุ่น หลังได้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่มาของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับว่ามีมาอย่างไร รวมทั้งสภาพสังคมในช่วงเวลานั้นด้วย ซึ่งในที่นี้จะขอยกตัวอย่างหลักการและ เจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญฉบับแรกคือ “พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475” และรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 18 คือ รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังนี้

1. หลักการและเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญฉบับแรก คือ “พระราชบัญญัติธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475” สรุปสาระสำคัญ คือ
 - 1) ประกาศว่าอำนาจอิสระสูงสุดของประเทศเป็นของราษฎร (มาตรา 1) ซึ่งแสดงถึง การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย
 - 2) พระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ กิจการสำคัญของรัฐทำในนามของ พระมหากษัตริย์
 - 3) เป็นการปกครองแบบสมัชชา โดยกำหนดให้คณะกรรมการราษฎร ซึ่งมี จำนวน 15 คน ทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภา ผู้แทนราษฎร
 - 4) เริ่มมีรัฐสภาขึ้นเป็นครั้งแรก โดยกำหนดให้เป็นสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีอำนาจอิสระสูงสุด กล่าวคือตรากฎหมายควบคุมดูแลราชการ กิจการของ

ประเทศมีอำนาจถอดถอนหรือสามารถปลดกรรมการราษฎรและข้าราชการทุกระดับชั้นได้ โดยคณะกรรมการราษฎรไม่มีอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยการกระทำของพระมหากษัตริย์

5) รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้กำหนดอายุของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้ 20 ปีบริบูรณ์เท่ากัน ส่วนวิธีการเลือกตั้งเป็นการเลือกตั้งทางอ้อมคือให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบลแล้วผู้แทนตำบลก็เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกทอดหนึ่ง

6) ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามกฎหมายแต่ไม่มีหลักประกันความอิสระของผู้พิพากษา

2. หลักการและเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญฉบับที่ 18 คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- 1) ค้ำครอง ส่งเสริม ขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่
- 2) ลดการผูกขาดอำนาจรัฐ และเพิ่มอำนาจประชาชน
- 3) การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรม และจริยธรรม
- 4) ทำให้องค์กรตรวจสอบมีความอิสระ เข้มแข็ง และทำงาน

อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ร่างขึ้นบนสถานการณ์ที่ต้องการให้มีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับระบบการเมืองหลายประการ โดยยังคงยึดถือโครงการสร้างใหญ่ของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ที่วางไว้เป็นหลักซึ่งหากจะประมวลสภาพปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับรัฐธรรมนูญมีองค์ประกอบสำคัญสองส่วนกล่าวคือ ส่วนแรกเป็นปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องที่ตัวรัฐธรรมนูญเองกับส่วนที่สองคือปัญหาทางข้อเท็จจริงทางการเมืองที่เกิดปรากฏการณ์พรรคการเมืองที่สามารถคุมเสียงข้างมากในรัฐสภาได้อย่างเด็ดขาดจนทำให้ดุลแห่งอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารในการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารสูญเสียไป มีลักษณะของเผด็จการรัฐสภา รวมถึงการแทรกแซงการใช้อำนาจของศาลและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นศาลรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น ประกอบกับบุคลิกภาพของผู้นำและการใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรมทำให้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่ดีในหลายเรื่องถูกบิดเบือนไปและฝ่ายรัฐบาลก็แสวงหาประโยชน์

และโอกาสข้อได้เปรียบต่าง ๆ จากรัฐธรรมนูญมาเป็นเครื่องมือ ดังนั้นการจะทำความเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง จึงมีความจำเป็นที่ต้องย้อนกลับไปพิจารณาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตจากการใช้บังคับรัฐธรรมนูญ 2540 เสียก่อน เพื่อให้ทราบความเป็นมาและเป็นไปของการแก้ไขปรับปรุงในรัฐธรรมนูญ 2550

1.3.1 ปัญหาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อันนำมาซึ่งการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ดีที่สุดฉบับหนึ่งของประเทศไทย แต่การเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ดีที่สุดไม่ได้หมายความว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะไม่มีความบกพร่องเลยดังจะเห็นได้จากการวิพากษ์วิจารณ์รัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นตลอดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2549 ตลอดถึงการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงความบกพร่องของรัฐธรรมนูญโดยปัญหาที่เกิดขึ้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

1.3.2 เจตนารมณ์ทั่วไปที่เป็นกรอบในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ การร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549

1.3.3 เจตนารมณ์เฉพาะในด้านต่างๆ ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 การจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีจุดมุ่งหมายที่จะนำพาประเทศไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ จัดให้มีการเลือกตั้งแก้ปัญหาและข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่ก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจรัฐและการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม การเมืองที่ขาดความโปร่งใส ขาดคุณธรรมและจริยธรรมระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ล้มเหลว การใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมอย่างเต็มที่

เรื่องที่ 2 โครงสร้างและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

โครงสร้างและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญทั้ง 18 ฉบับ มีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับจากการศึกษาพบว่า มีโครงสร้างและ สาระสำคัญที่บัญญัติไว้ ดังนี้

2.1 ประมุขแห่งรัฐ

ส่วนนี้จะระบุถึงองค์พระมหากษัตริย์และพระราชอำนาจ ของพระองค์การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการ และการสืบราชสันตติวงศ์

2.2 ระบอบการปกครอง

ส่วนนี้จะระบุรูปแบบของรัฐและลักษณะการปกครองไว้กล่าวคือประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว และมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.3 สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และหน้าที่

ส่วนนี้รัฐธรรมนูญระบุไว้โดยในส่วนของสิทธิ เช่นสิทธิในการศึกษาสิทธิในการรักษาพยาบาล เป็นต้นในส่วนของความเสมอภาค เช่นการไม่เลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากเชื้อชาติ สีผิว รายได้ และสภาพร่างกาย เป็นต้นในส่วนของหน้าที่ เช่นประชาชนมีหน้าที่ต้องไปเลือกตั้งมีหน้าที่ต้องเสียภาษีและมีหน้าที่ต้องรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นต้น

2.4 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ส่วนนี้จะระบุแนวนโยบายที่จะทำให้ประเทศ มีความมั่นคงมีความเจริญมีสันติสุข และประชาชนมีมาตรฐานการครองชีพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น การรักษาธรรมชาติการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน กระจายรายได้ที่เป็นธรรม เป็นต้น

2.5 อำนาจอธิปไตย

ส่วนนี้จะกำหนดสถาบันที่ใช้อำนาจอธิปไตย ได้แก่ ฝ่ายบริหารฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน ทั้งสามสถาบัน

2.6 การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ส่วนนี้จะระบุกลไกที่ใช้สำหรับตรวจสอบการทำงานของรัฐเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความบริสุทธิ์ยุติธรรม เช่นศาล รัฐธรรมนูญ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น

เรื่องที่ 3 การปฏิรูปการเมืองและจุดเด่นของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพหน้าที่ ของประชาชน

สิทธิและเสรีภาพ เป็นรากฐานสำคัญในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การที่จะรู้ว่าการปกครองของประเทศใดมีความเป็นประชาธิปไตยได้มากน้อยเพียงใด ต้องดูที่สิทธิเสรีภาพของประชาชนในประเทศนั้นๆ เป็นสำคัญ ถ้าประชาชนมีสิทธิเสรีภาพมาก ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศนั้นก็จะมีมากหากสิทธิเสรีภาพของประชาชนถูกจำกัด หรือถูกรีดรอนโดยผู้มีอำนาจในการปกครอง ประชาธิปไตยก็จะมีไม่ได้ด้วยเหตุนี้กฎหมาย รัฐธรรมนูญของไทยทุกฉบับ จึงได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนไว้และมีการบัญญัติเพิ่มและชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ยังคงมีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ได้บัญญัติไว้เรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างชัดเจนและเป็นหมวดหมู่ ปรากฏอยู่ในหมวดที่ 3 ดังนี้

- ส่วนที่ 1 บททั่วไป
- ส่วนที่ 2 ความเสมอภาค
- ส่วนที่ 3 สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 4 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
- ส่วนที่ 5 สิทธิในทรัพย์สิน
- ส่วนที่ 6 สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ
- ส่วนที่ 7 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน
- ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา
- ส่วนที่ 9 สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ
- ส่วนที่ 10 สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน
- ส่วนที่ 11 เสรีภาพในการชุมนุมและสมาคม
- ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน
- ส่วนที่ 13 สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

ผู้เรียนสามารถศึกษารายละเอียดของสิทธิและเสรีภาพได้ในเอกสารรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3

นอกจากจะบัญญัติสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้แล้วรัฐธรรมนูญก็ยังได้บัญญัติหน้าที่ของประชาชนไว้เช่นกัน ดังตัวอย่างหน้าที่ของประชาชนชาวไทย ในหมวด 4 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งบัญญัติไว้ ดังนี้

1. บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา 70)
2. บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รักษาผลประโยชน์ของชาติ และปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตรา 71)
3. บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลซึ่งไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิได้ ย่อมได้รับสิทธิหรือเสียสิทธิ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งและการอำนวยการอำนวยความสะดวก ในการไปเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 72)
4. บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหาร ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติสาธารณะ เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พิตักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 73)
5. บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง (มาตรา 74)

เรื่องที่ 4 หลักการสำคัญของประชาธิปไตย และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามัคคี ประองตอง

1. ความหมายและความสำคัญของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นได้ทั้งรูปแบบการปกครองและวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันและอำนาจอธิปไตยต้องมาจากปวงชน

ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ โดยอาศัยหลักการของการแบ่งแยกอำนาจ และหลักการที่ว่าด้วยความถูกต้องแห่งกฎหมาย ผู้ปกครองประเทศที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน เป็นเพียงตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน

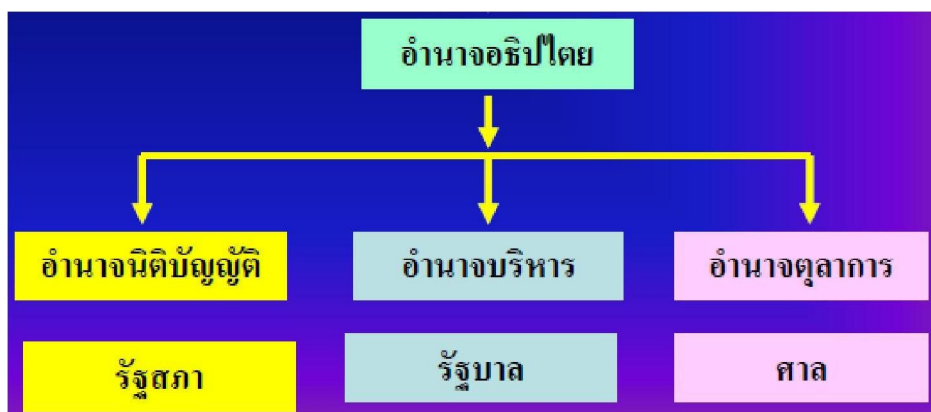
2. หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ

2.1 หลักอำนาจอธิปไตย เป็นของปวงชนประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของโดยใช้อำนาจที่มีตามกระบวนการเลือกตั้งอย่างอิสระและทั่วถึงในการให้ได้มาซึ่งตัวผู้ปกครองและผู้แทนของตนรวมทั้งประชาชนมีอำนาจในการคัดค้านและถอดถอนผู้ปกครองและผู้แทนที่ประชาชนเห็นว่ามิได้บริหารประเทศ ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมเช่นมีพฤติกรรม ร่ำรวยผิดปกติ

อำนาจอธิปไตย หมายถึง อำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐหรือประเทศ ดังนั้น สิ่งอื่นใดจะมี อำนาจยิ่งกว่า หรือขัดต่ออำนาจอธิปไตยไม่ได้ อำนาจอธิปไตยย่อมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละ ระบอบการปกครอง เช่น ในระบอบประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนคือผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช อำนาจอธิปไตย

เป็นของพระมหากษัตริย์ คือกษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นต้น อนึ่งอำนาจอธิปไตยนี้นับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของความเป็นรัฐ เพราะการที่จะเป็นรัฐได้นั้น นอกจากจะต้องประกอบด้วยอาณาเขต ประชากรและรัฐบาลแล้วย่อมต้องมีอำนาจอธิปไตยด้วย กล่าวคือ ประเทศนั้นต้องเป็นประเทศที่สามารถมีอำนาจสูงสุด (อำนาจอธิปไตย) ในการปกครองตนเองจึงจะ สามารถเรียกว่า “รัฐ” ได้

ในระบอบประชาธิปไตยอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) **อำนาจนิติบัญญัติ** เป็นอำนาจในการออกกฎหมายและควบคุมการทำงานของรัฐบาลเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ ประชาชนชาวไทยใช้อำนาจนี้โดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปทำหน้าที่แทนในรัฐสภา

2) **อำนาจบริหาร** เป็นอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินและการปกครอง ซึ่งมี คณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาลเป็นผู้ใช้อำนาจ และรับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตาม นโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา

3) **อำนาจตุลาการ** เป็นอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินคดีความ ตามกฎหมาย โดยมีศาลเป็นผู้ใช้อำนาจ

2.2 หลักสิทธิเสรีภาพ ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บุคคลต้องการ ตราบเท่าที่การกระทำของเขานั้น ไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ

2.3 หลักความเสมอภาค การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและคุณค่าต่างๆ ของสังคมที่มีอยู่จำกัดอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางชั้นวรรณะทางสังคม ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจหรือด้วยสาเหตุอื่น

2.4 หลักปิตีรัฐและหลักปิตีธรรม เป็นหลักการของรัฐที่มีการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรมการใช้หลักกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน เพื่อความสงบสุขของสังคม การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากันผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆ ลิดรอนเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้และไม่สามารถใช้อิทธิพลเหนือกฎหมาย หรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่นๆ ได้

2.5 หลักการเสียงข้างมาก ควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย การตัดสินใจใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนหมู่่มากไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง การตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ ย่อมต้องถือเอาเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่อง นั้นๆ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจทางเลือก โดยถือว่าเสียงข้างมากเป็นตัวแทนที่สะท้อนความต้องการ และข้อเรียกร้องของประชาชนหมู่่มาก หลักการนี้ ต้องควบคู่ไปกับการเคารพและคุ้มครองสิทธิเสียงข้างน้อยด้วย ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นหลักประกันว่า ฝ่ายเสียงข้างมากจะไม่ใช้วิธีการพวกมากลากไปตาม ผลประโยชน์ ความเห็นหรือกระแสความนิยมของพวกตนอย่างสุดโต่ง แต่ต้องดำเนินการเพื่อ ประโยชน์ความเห็นของประชาชนทั้งหมด เพื่อสร้างสังคมที่ประชาชนเสียงข้างน้อย รวมทั้งชนกลุ่ม น้อยผู้ด้อยโอกาสต่างๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขโดยไม่มี การเอาเปรียบกันและสร้างความ ขัดแย้งในสังคม

2.6 หลักเหตุผล เป็นหลักการที่ใช้เหตุผลที่ถูกต้องในการตัดสินใจหรือยุติปัญหาในสังคม

ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสามัคคีปรองดอง ผู้คนต้องรู้จักยอมรับฟังความเห็นต่าง และรับฟังเหตุผลของผู้อื่นไม่ตื้อดิ่งในความคิดเห็นของตนเอง จนคนอื่นมองเราเป็นคนมี มิฉฉาทิฐิ

2.7 หลักประนีประนอม เป็นการลดความขัดแย้งโดยการผ่อนหนักผ่อนเบาให้กัน ร่วมมือกัน เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ เป็นทางสายกลางซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้อง ได้และเสียในบางอย่างไม่ได้ครบตามที่ตนปรารถนา จัดเป็นวิธีการที่ทำให้ทุกฝ่ายสามารถอยู่ ร่วมกันต่อไปได้อย่างสันติวิธีการในการประนีประนอมอาจใช้เทคนิคการเจรจาต่อรอง การไกล่เกลี่ยโดยผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลที่สาม เป็นต้น

2.8 หลักการยอมรับความเห็นต่าง หลักการนี้เพื่อเป็นการอยู่ร่วมกันด้วยความสันติ สามัคคีปรองดอง ไม่ว่าเสียงข้างมากหรือเสียงข้างน้อย ต้องทำใจยอมรับความเห็นต่าง อันเป็นการหลอมรวมหลักความเสมอภาคหลักเสรีภาพและหลักประนีประนอม โดยการเคารพ และคุ้มครองสิทธิของผู้อื่น ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นหลักประกันว่า ไม่ว่าเป็นฝ่ายเสียงข้างมากหรือ ฝ่ายเสียงข้างน้อยเป็นจะสามารถอยู่ ร่วมกันด้วยความสันติสามัคคี ปรองดองทุกฝ่ายต้อง

ยอมรับความเห็นต่าง รวมทั้งฝ่ายเสียงข้างมากเองก็จะไม่ใช่วิธีการพวกมาก ลากไปตามผลประโยชน์หรือความเห็น หรือกระแสความนิยมของพวกตน อย่างสุดโต่งแต่ต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งหมดหรือทุกฝ่ายเพื่อสร้างสังคมที่ประชาชนเสียงข้างน้อย หรือประชาชนที่มีความเห็นต่างจากฝ่ายตน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ สามัคคีปรองดอง โดยไม่มีการเอาเปรียบกันและสร้างความขัดแย้งในสังคมมากเกินไป

กล่าวโดยสรุป วิถีทางประชาธิปไตยอันมี หลักการที่สำคัญ เช่น หลักการอำนาจอธิปไตย หลักสิทธิเสรีภาพหลักความเสมอภาค หลักนิติรัฐ และหลักนิติธรรม หลักการเสียงข้างมากหลักเหตุผล หลักประนีประนอม หลักการยอมรับความเห็นต่าง ผู้เรียนจะต้องศึกษาเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

3. คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการเสริมสร้างสันติ สามัคคีปรองดองในสังคมไทย

ความหมายการเสริมสร้างความปรองดองในสังคมไทยการเสริมสร้างความปรองดองในสังคมไทย หมายถึง “การเพิ่มพูนให้ดีขึ้นหรือมั่นคงยิ่งขึ้นด้วย ความพร้อมเพรียงกัน หรือการเพิ่มพูนให้ดีขึ้นด้วยการออมชอม ประนีประนอมยอมกันไม่แก่งแย่งกัน ตกลงด้วยความไกล่เกลี่ย และตกลงกันด้วยความมีไมตรีจิต ของประชาชนคนไทย”

คนไทยส่วนใหญ่ล้วนมีความรักใคร่ และสามัคคีกันอยู่แล้วในทุกถิ่น ด้วยความมีจารีตวัฒนธรรมประเพณี กับความมีศีลธรรมในสายเลือดและจิตใจสืบทอดต่อกันมา การขัดแย้งทางความคิดในกลุ่มคน ย่อมเกิดมีได้บ้างเป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าหากการขัดแย้งทางความคิด ได้รับการไกล่เกลี่ย ได้รับความรู้ ได้รับความข่าวสาร หรือได้รับการอธิบายจนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การขัดแย้งทางความคิดเหล่านั้นก็จะหมดไปได้ ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก ความรุนแรงใดใด ทั้งทางวาจา และทางกาย เพราะคนไทยเป็นชนชาติที่ รักความสงบ รักพวกพ้อง และรักแผ่นดินถิ่นเกิด

ดังนั้นประชาชนควรมีความรู้ความเข้าใจ ในระบอบการปกครอง รวมถึงระบบระเบียบวิธีการทำงานหรือกลวิธีของพรรคการเมือง และควรได้รับความรู้ มีความเข้าใจ เกี่ยวกับกลวิธีในการทุจริตคอร์รัปชัน ประพฤติมิชอบ การรับเงินสมนาคุณ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองและนักการเมืองทุกรูปแบบ รวมถึงความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่สำคัญในชีวิตประจำวัน และอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเคารพในกฎหมาย ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์กติกาหรือตามกฎหมาย ประชาชนทุกหมู่เหล่า ทุกสาขาอาชีพควรได้รับการพัฒนาทางด้านจิตใจให้มีคุณธรรมทางศาสนา ให้เกิดมี ความรู้ มีความเข้าใจในหลักการหรือหลักคำสอนทางศาสนา

อันจะเป็นบรรทัดฐานหรือเป็นแนวทางใน การประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ แห่งความเป็น ประชาชนชาวไทย เพื่อให้เกิดความมีระเบียบ มีวินัย ทั้งความคิดจิตใจ ในทุกด้าน อันจักทำให้ การขัดแย้งทางความคิดในทุกชุมชน ทุกสังคม ทุกหน่วยงาน ทุกกลุ่มบุคคล ลดน้อยลงหรือไม่มี การขัดแย้งทางความคิดที่รุนแรงเกิดขึ้น นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าคนไทยได้เสริมสร้างความ สามัคคี คือ ได้เพิ่มพูนให้ดีขึ้นหรือมั่นคงยิ่งขึ้น ด้วยความพร้อมเพียงกัน ออมชอม ประณีประนอม ยอมกัน ไม่แก่งแย่งกันตามจารีตวัฒนธรรมประเพณี ตามหลักกฎหมาย ตามหลักศีลธรรม ในศาสนาซึ่ง “การเสริมสร้างความสามัคคีของคนไทย” จะสำเร็จได้ ก็ด้วย คนไทยร่วมมือร่วมใจกัน ประพฤติปฏิบัติเพื่อประเทศไทย และเพื่อคนไทย

4. หลักการเสริมสร้างความปรองดองในสังคมไทย

หลักการสร้างความปรองดอง

1. การसानเสวนาเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการนำไปสู่การสร้าง ความ ปรองดอง
2. เน้นหรือจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน
3. ความปรองดองเกิดขึ้นได้เมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง
4. ศาสนาเป็นเครื่องมือที่สำคัญมากในการแก้ไขความขัดแย้ง
5. การสร้างความปรองดองจำเป็นมากที่จะต้องใช้นโยบายที่หลากหลาย
6. การสร้างความปรองดองเน้นที่หัวใจ
7. คำนี้ถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายในกระบวนการสร้างความปรองดอง
8. การให้อภัยมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม
9. ความยุติธรรมแบบใดที่เหมาะสมสำหรับการสร้างความปรองดอง

การเสริมสร้างความปรองดอง จึงเป็นกระบวนการที่ช่วยป้องกันหรือลดปัญหาความ ขัดแย้ง สร้างสันติ ให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี บนพื้นฐานของหลักการทาง ประชาธิปไตย และ คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขคุณธรรมพื้นฐานในการ อยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามัคคี ปรองดองตามหลักการทางประชาธิปไตย

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุต.โต) (2551 : 51, 57)ได้ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” ไว้อย่างชัดเจนว่า หมายถึงธรรมที่เป็นคุณงามความดี สภาพที่เกื้อกูลกัน ส่วนคำว่า “จริยธรรม” หมายถึง หลักความประพฤติ หลักในการดำเนินชีวิต หรือความประพฤติอัน ประเสริฐ หรือการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ

คุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องของระบบคิดที่ยอมรับความเป็นจริงของชีวิต การสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยการปลูกฝังระบบคิดดังกล่าวให้เข้าไปอยู่ในทุกช่วงชีวิตของมนุษย์ และต้องไม่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งอย่างหากแต่ควรเป็นทุกภาคส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นให้ได้

จะเห็นได้ว่าเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม เป็นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ไม่เพียงเฉพาะเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสามัคคีปรองดองเท่านั้น ยังเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขไม่แตกแยก การอยู่ร่วมกันในฐานะสมาชิกในสังคมเดียวกันจะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้

คุณธรรมที่นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามัคคี ปรองดอง ตามหลักการทางประชาธิปไตย มีดังนี้

1. การวธธรรม คือ การเคารพซึ่งกันและกัน
2. สามัคคีธรรม คือ การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. ปัญญาธรรม คือ การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

1. การวธธรรม คือ การเคารพซึ่งกันและกัน มีพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้

1.1 เคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ การแสดงความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุกโอกาส การร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ การไปรับเสด็จเมื่อพระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จไปในถิ่นที่อยู่หรือบริเวณใกล้เคียงการปฏิบัติต่อสัญลักษณ์ที่แสดงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เพลงสรรเสริญพระบารมี ฯลฯ ด้วยความเคารพ เมื่อได้ยินหรือเห็นบุคคลใดแสดงกิริยาวาจาหรือมีการกระทำอันไม่สมควรต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ต้องกล่าวตักเตือนและห้ามไม่ให้ปฏิบัติเช่นนั้นอีก

1.2 เคารพบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบิดามารดาซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด เคารพญาติ ผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย และผู้สูงอายุเคารพครูอาจารย์ และเพื่อน ๆ ทั้งทางกายและทางวาจา

1.2.1 ทางกายได้แก่การทักทายการให้เกียรติผู้อื่นการแสดงความรักแก่บุคคลซึ่งอาวุโสกว่า การให้การต้อนรับแก่บุคคล การแสดงความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน เป็นต้น

1.2.2 ทางวาจา ได้แก่ การพูดให้เหมาะสมกับกาลเทศะ การใช้คำพูดเหมาะสมตามฐานะของบุคคล การพูดจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว ส่อเสียด การไม่พูดในสิ่งที่จะทำให้ผู้อื่น เกิดความเดือดร้อน ไม่นำความลับของบุคคลอื่นไปเปิดเผย ไม่พูดนินทาหรือโกหก หลอกลวง เป็นต้น

1.3 เคารพสิทธิของผู้อื่น ได้แก่ การไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทั้งทางกายหรือวาจา การรู้จักเคารพในสิทธิของคนที่มาก่อนหลัง การเคารพในความเป็นเจ้าของ สิ่งของ เครื่องใช้ การรู้จักขออนุญาต เมื่อล่วงล้ำเข้าไปในที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่น การไม่ทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนา การไม่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นต้น

1.4 เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ได้แก่ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อมีผู้พูดเสนอความคิดเห็น ควรฟังด้วยความตั้งใจและใคร่ครวญด้วยวิจารณญาณหากเห็นว่าเป็นการ เสนอแนวความคิดที่ดี มีประโยชน์มากกว่าความคิดเห็นของตนเองก็ควรยอมรับและปฏิบัติตามไม่ควรยึดถือความคิดเห็นของตนเองว่าถูกเสมอไป

1.5 เคารพในกฎระเบียบของสังคม ได้แก่ การยึดมั่นในกฎระเบียบของสังคม เช่น วัฒนธรรม ประเพณี กฎเกณฑ์ของสังคม และกฎหมายของประเทศ

1.6 มีเสรีภาพและใช้เสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายและขนบธรรมเนียม ประเพณี

2. สามัคคีธรรม คือ การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

2.1 การรู้จักประสานประโยชน์ คำนึงถึงประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้ง ได้แก่ ทำงานร่วมกันอย่างสันติวิธีรู้จักประนีประนอม เสียสละความสุขส่วนตน หรือหมู่คณะ

2.2 ร่วมมือกันในการทำงาน หรือทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกัน จะมี การวางแผนและทำงานร่วมกันดำเนินงานตามขั้นตอนช่วยเหลือกันอย่างตั้งใจจริงจัง ไม่หลีกเลี่ยงหรือเอาเปรียบผู้อื่น

2.3 รับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและหน้าที่ต่อสังคม

2.4 ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในกลุ่ม ในหน่วยงานและสังคม

3. ปัญญาธรรม คือ การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต มีพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้

3.1 การไม่ถือตนเป็นใหญ่ ได้แก่ การรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นการรู้จัก เป็น ผู้นำและผู้ตามที่ดี

3.2 เน้นการใช้ปัญญา ใช้เหตุผลและความถูกต้อง ในการตัดสินใจปัญหาทั้งปวง ไม่ใช่ เสียใจมาก ในการตัดสินใจหาเสมอไป เพราะเสียใจมากบอกละความต้องการ ความคิดเห็น ความพึงพอใจ แต่ไม่อาจบอกความจริงความถูกต้องได้

3.3 มีความกล้าหาญทางจริยธรรม กล้าที่จะยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง

3.4 แสวงหาความรู้ ข่าวสารข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ

การปฏิบัติตามคุณธรรมข้างต้น เมื่อได้ประพฤติปฏิบัติ ความสามัคคีย่อมเกิดขึ้น เมื่อเกิดความสามัคคีขึ้นแล้ว การงานทุกอย่างแม้จะยากสักเพียงใด ก็กลายเป็นง่าย ชีวิตมีแต่ความราบรื่นแม้จะเกิดอุปสรรคก็สามารถขจัดให้หมดสิ้นได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “สามัคคีคือพลัง” เพียงแต่ทุกคนดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ให้ทุกคนมีความรัก และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีและเสียสละเพื่อส่วนรวม การใช้หลักธรรมในการส่งเสริมความสามัคคีเป็นแนวทางในระยะยาว และเป็นการป้องกันความแตกสามัคคี ขณะที่การสร้างสามัคคีในระยะสั้นเป็นการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันโดยอาจเริ่มจากกิจกรรมบันเทิงที่สามารถดึงกลุ่มคนให้เข้าร่วมได้ง่าย เช่น การเข้าค่ายต่างๆ การทำกิจกรรมพัฒนาสังคมและชุมชนร่วมกัน การทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่หลากหลาย จากนั้นค่อยขยายสู่กิจกรรมที่มีความยากขึ้น และสร้างวัฒนธรรมประเพณีในการทำกิจกรรม ร่วมกันเป็นประจำจะช่วยสร้างวัฒนธรรมการทำงานกลุ่ม และการสัมพันธ์กับสังคมซึ่งช่วยให้เกิดความรักสามัคคีได้มากยิ่งขึ้น

ค่านิยมพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ 12 ประการ

- ข้อ 1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ข้อ 2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน
- ข้อ 3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
- ข้อ 4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม
- ข้อ 5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
- ข้อ 6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
- ข้อ 7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
- ข้อ 8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่

ข้อ 9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ข้อ 10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ถ้าเหลือก็แจกจ่าย จำหน่าย และขยายกิจการเมื่อมีความพร้อมโดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี

ข้อ 11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา

ข้อ 12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ค่านิยมพื้นฐานดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญอย่างยิ่งที่คนไทยจะต้องนำมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นจะขอกกล่าวในรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงรักความเป็นชาติ ไทย เป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคี เห็นคุณค่า ภูมิใจ เชิดชูความเป็นไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือและแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์เสียสละอดทน เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ละความเห็นแก่ตัว รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือสังคมและบุคคลที่ ควรให้รู้จักควบคุมตนเองเมื่อประสบกับความยากลำบากและสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหาย

3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการรู้จักบุญคุณ ปฏิบัติตามคำสั่งสอน แสดงความรัก ความเคารพ ความเอาใจใส่ รักษาชื่อเสียง และตอบแทน บุญคุณของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูบาอาจารย์

4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียน แสวงหาความรู้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เป็นการปฏิบัติสืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรม และประเพณีไทยอันดีงามด้วยความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าความสำคัญ

6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน เป็นความประพฤติที่ควรละเว้น และความประพฤติที่ควรปฏิบัติตาม

7. **เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข** ที่ถูกต้อง คือ มีความรู้ ความเข้าใจ ประพฤติปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิและหน้าที่ ของผู้อื่น ใช้เสรีภาพด้วยความรับผิดชอบภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ตามระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8. **มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่** เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย มีความเคารพ และ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่

9. **มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** เป็นการ ประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ อย่างรอบคอบถูกต้อง เหมาะสม และน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

10. **รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่าย จำหน่าย และขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม สามารถดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผลมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

11. **มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา** เป็นการปฏิบัติตนให้มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัยและมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่กระทำความชั่วใดๆ ยึดมั่นในการทำมาดีตามหลักของศาสนา

12. **คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง** ให้ความร่วมมือ ในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และประเทศชาติ เสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อรักษาประโยชน์ของส่วนรวม

5. สถานการณ์การเมืองการปกครองในสังคมไทย

ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินและประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

จากนั้นหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองฯ ได้นำความกราบบังคมทูลถึงเหตุที่ทำให้การยึดอำนาจและประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ความจำเป็นที่ต้องกำหนดกลไกการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อใช้ไปพลางก่อน และการดำเนินการให้มีการจัดทำ

ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจากประชาชนทุกชั้นตอน

วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 (เป็นฉบับที่ 17) จนกว่าได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญที่จะได้จัดทำร่างและนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 กำหนดให้มีการดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่เพื่อใช้เป็นฉบับถาวร ด้วยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางทุกชั้นตอน โดยมีกระบวนการในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สรุปได้ดังนี้

1. ให้มีสมาชิกแห่งชาติ

1) ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี จำนวนไม่เกิน 2,000 คน

2) ในการประชุมสมาชิกแห่งชาติให้ประธานและรองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่ประธานและรองประธานสมาชิก

3) มีหน้าที่คัดเลือกสมาชิกด้วยตนเอง เพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมควรได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 200 คน จากนั้นสมาชิกแห่งชาติเป็นอันสิ้นสุดลง

2. ให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ

1) ประกอบด้วยสมาชิก 100 คน โดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติคัดเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อสมาชิกแห่งชาติคัดเลือก 200 คน ให้เหลือ 100 คน แล้วนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

2) สภาร่างรัฐธรรมนูญแต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 35 คน โดยมาจากการคัดเลือกตามมติของสภาร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 25 คน และตามคำแนะนำของประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ 10 คน เพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

3. การพิจารณาและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างเสร็จแล้วให้ดำเนินการดังนี้

1) จัดทำคำชี้แจงว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้น มีความแตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในเรื่องใด พร้อมด้วยเหตุผลในการแก้ไข ไปยังสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ องค์กร และบุคคลดังต่อไปนี้ เพื่อพิจารณาและเสนอความคิดเห็น

- (1) คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ
- (2) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- (3) คณะรัฐมนตรี
- (4) ศาลฎีกา
- (5) ศาลปกครองสูงสุด
- (6) คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (7) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (8) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- (9) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- (10) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- (11) สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (12) สถาบันอุดมศึกษา

2) เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและเอกสารคำชี้แจงให้ประชาชนทั่วไปทราบ ตลอดจนส่งเสริมและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนมาประกอบด้วย

4. การแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญได้รับร่างรัฐธรรมนูญและเอกสารคำชี้แจงแล้ว หากประสงค์จะแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้ เมื่อมีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญลงชื่อรับรองไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่มีอยู่

เมื่อพ้นกำหนด 30 วัน นับแต่วันส่งเอกสารคำชี้แจง ให้คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาความเห็นที่ได้รับมาและแปรญัตติ พร้อมทั้งจัดทำรายงานการแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่แก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งเหตุผลเผยแพร่ให้ทราบเป็นการทั่วไป แล้วนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญ

5. การพิจารณาเพื่อให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ

สภาร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา เพื่อให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับและเฉพาะ มาตราที่สมาชิกยื่นคำขอแปรญัตติ หรือที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ เสนอโดยสมาชิก สภาร่างรัฐธรรมนูญจะแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมมิได้ เว้นแต่กรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ เห็นชอบหรือสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 เห็นชอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นและให้สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างและพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน

นับแต่วันเปิดประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรกเมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จได้ดำเนินการดังนี้

1) ให้เผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบและจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่าให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ

2) ให้คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเฉพาะที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างจากคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ

1. การออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติ โดยประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ต้องจัดทำไม่เร็วกว่า 15 วันและไม่ช้ากว่า 30 วัน นับแต่วันเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว และต้องกระทำภายในวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

2. การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

ถ้าประชาชนโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียง เห็นชอบไม่นำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาบังคับใช้ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้

เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และสภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเฉพาะที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้งเสร็จแล้ว หรือเมื่อครบกำหนดระยะเวลา 45 วัน นับแต่วันที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จสุดแต่เวลาใดจะมาถึงก่อนให้สภาร่างรัฐธรรมนูญเป็นอันสิ้นสุดลง

6. การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ เป็นการปฏิบัติที่กฎหมายให้การรับรองให้กระทำได้ หรือต้องกระทำ วิธีการที่สำคัญและยอมรับปฏิบัติในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่

1.1 การเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งสามารถวัดระดับและประเมินค่าของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แน่นอนชัดเจนมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ

1.2 การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน เช่น การพูด การอภิปราย การเขียน การพิมพ์ ในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมโดยการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการต่าง ๆ มีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมืองระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลจะมีโอกาสได้รับรู้ปัญหา ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ วิจัย ท่วงติงการทำงานของรัฐบาล จากประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 การจัดตั้งพรรคการเมืองการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของประชาชน เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความมุ่งหมายที่จะเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของพรรค สำหรับประชาชนผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ย่อมสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคที่ตนสังกัดอยู่ได้

1.4 การรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ การที่คนมารวมกันด้วยมีจุดมุ่งหมายตรงกัน และใช้พลังของกลุ่มให้มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ เพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มตน เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นช่องทางให้ปัญหาความต้องการและผลประโยชน์ที่หลากหลายของประชาชน ได้มีโอกาสสามารถรวมเป็นกลุ่มเป็นก้อน และสามารถเรียกร้องต่อรัฐบาลได้อย่างชัดเจน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

กฎหมายให้การรับรองให้มีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการได้ หรือต้องกระทำวิธีการที่สำคัญและยอมรับปฏิบัติใช้กันทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่

2.1 การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง การเดินขบวน หรือชุมนุมประท้วงอย่างสงบ และปราศจากอาวุธ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่ง โดยประชาชนรวมตัวกันเพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับนโยบายหรือการดำเนินการของรัฐบาล หรือเป็นการรวมตัวเพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการของประชาชนและผู้ชุมนุม เช่น การเดินขบวนประท้วงต่อต้าน การวางท่อก๊าซที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นต้น

2.2 การก่อความวุ่นวายทางการเมือง เช่น การปิดถนน การงดให้ความร่วมมือกับรัฐบาล เป็นวิธีแสดงออกของประชาชนโดยไม่เชื่อฟังอำนาจรัฐ หรือปฏิบัติการที่ละเมิดกฎหมายโดยอ้างความบกพร่องของรัฐบาลเป็นเหตุ วิธีนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบเป็นความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงทางการเมือง การมีส่วนร่วมรูปแบบนี้ในระยะเริ่มต้นอาจยังไม่ผิดกฎหมาย และระบบการเมืองยินยอมให้กระทำไต่ เช่น การนัดหยุดงาน แต่หากรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ เหตุการณ์อาจยืดเยื้อลุกลามเป็นความวุ่นวายทางการเมือง เกิดความไม่สงบขึ้นได้ อาจมีการใช้ความรุนแรงทำร้ายร่างกายและทรัพย์สิน ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กำหนดได้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ เจตนารมณ์ที่สำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการให้ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มี โอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรง ได้แก่

3.1 การมีส่วนร่วมรับรู้ หมายถึง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ในกระบวนการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น การรับทราบข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ในความครอบครองขององค์กรของรัฐทุกประเภทได้ร่วมรับรู้ในการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ด้วยการเข้าไปตรวจสอบบันทึกการลงคะแนนเสียงของสมาชิกสภา ร่วมรับรู้ในทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ เป็นต้น การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญนั้นส่งผลให้เกิดการตื่นตัวเป็นอันมาก เช่น การใช้สิทธิของผู้ปกครองเด็กผู้สมัครสอบเข้าเรียนในโรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่งเพื่อขอคะแนนสอบของบุตรและผู้เข้าสอบทั้งหมด หรือการแสดงบัญชีหนี้สินทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและครอบครัว เป็นต้น

3.2 การมีส่วนร่วมคิดกับองค์กรต่าง ๆ หมายถึง การให้ประชาชนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางรอบคอบขึ้นในโครงการสาธารณะ แต่ไม่ได้ผูกมัดการตัดสินใจของรัฐบาลว่าจะต้องเป็นไปตามความคิดเห็นของประชาชน เช่น กรณีสร้างโรงไฟฟ้าที่บ้านหินกรูด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น จังหวัดแพร่ การวางท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ที่อำเภอ

จะนะ จังหวัดสงขลา เป็นต้น สำหรับการออกกฎหมาย ซึ่งมีหลายฉบับที่มีกระบวนการปรึกษาพิจารณา เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติป่าชุมชน กฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และ วิทยุโทรคมนาคม เป็นต้น

3.3 การมีส่วนร่วมตัดสินใจกับรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง การให้ประชาชนที่รวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมอย่างสมดุลการที่รัฐธรรมนูญให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเนื่องจากปัญหาทรัพยากรธรรมชาติมีจำนวนลดน้อยลง สาเหตุการใช้และการทำลายที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง ขณะที่การฟื้นฟูชดเชย ทดแทน สร้างขึ้นใหม่ไม่ทันกับความต้องการรัฐธรรมนูญ จึงอนุญาตให้ชุมชนเข้ามาช่วยจัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์ได้ และเนื่องจากภาครัฐมีกำลังไม่เพียงพอที่จะจัดการกับความรุนแรงของปัญหาดังกล่าว จึงอนุญาตให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกระทำการโดยชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม

นอกจากนี้ยังให้สิทธิและโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจในกระบวนการทางนิติบัญญัติ ในการพิจารณาออกกฎหมายเกี่ยวกับเด็ก สตรี คนชรา หรือผู้พิการ หรือทุพพลภาพโดยให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ประดับผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลประเภทนั้น ได้ใช้สิทธิออกเสียงพิจารณากฎหมายแทน เพื่อสนองปัญหาและความต้องการที่แท้จริงด้วยความเป็นธรรม

3.4 การมีส่วนร่วมตรวจสอบ หมายถึง การให้สิทธิประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สามารถแบ่งออกได้ 3 ประการคือ

3.4.1 การใช้สิทธิด้วยตนเอง ประชาชนสามารถใช้สิทธิส่วนตัวของแต่ละบุคคลตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้ ได้แก่ การใช้สิทธิทางศาล การใช้สิทธิที่จะฟ้องร้องหน่วยราชการและข้าราชการ ว่าได้ทำหน้าที่ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ หากมีการละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย มีสิทธิขอให้ข้าราชการลูกจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้บังคับบัญชาของบุคคลนั้น ชี้แจงเหตุผลที่ไม่กระทำตามที่ และ มีสิทธิขอให้ดำเนินการตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังรวมถึงการติดตาม ตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและครอบครัวได้

3.4.2 การใช้สิทธิรวมเป็นกลุ่ม ประชาชนสามารถใช้สิทธิรวมเป็นกลุ่มเพื่อตรวจสอบอำนาจรัฐในกรณีที่พบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีพฤติกรรมร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ได้ นอกจากนี้ยังสามารถรวมตัวกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ องค์กรเอกชน หรือหมู่คณะเพื่อร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

3.4.3 ให้อำนาจแก่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ (การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย)

2) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภาคัดถอนบุคคลผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครอง หรืออัยการสูงสุด รวมถึง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง) ด้วยเหตุมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ

- ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่
- ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
- ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมอย่างรุนแรง

3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ แบ่งเป็นกรณีดังต่อไปนี้

- กรณีที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน
- กรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ

กิจกรรมท้ายบทที่ 3

1. ข้อใดหมายถึงหน้าที่ของชาวไทยตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ
 - ก. การปฏิบัติตามกฎหมาย
 - ข. การออกเสียงประชามติ
 - ค. การเข้าร่วมชุมนุมโดยสงบ
 - ง. การเข้าร่วมจัดตั้งพรรคการเมือง

2. ข้อใดเป็นคุณลักษณะของพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย
 - ก. เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย
 - ข. เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น
 - ค. มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต
 - ง. ถูกทุกข้อ

3. กฎหมายรัฐธรรมนูญที่ใช้ปัจจุบันคือกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับใด
 - ก. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2514
 - ข. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540
 - ค. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2549
 - ง. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550

4. ประเทศไทยใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2554)กี่ฉบับ
 - ก. 16 ฉบับ
 - ข. 17 ฉบับ
 - ค. 18 ฉบับ
 - ง. 19 ฉบับ

5. ข้อใดเป็นคุณลักษณะของพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย
 - ก. เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎ
 - ข. เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น
 - ค. มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต
 - ง. ถูกทุกข้อ

6. การทำงานร่วมกันในกระบวนการประชาธิปไตยควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ความมีเหตุผล
 - ข. มีส่วนร่วมในการพัฒนา
 - ค. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
 - ง. การมีส่วนร่วมในพิธีกรรมทางศาสนา

7. การที่บุคคลยอมเสมอภาคกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันแสดงถึงหลักการข้อใด
 - ก. สิทธิเสรีภาพ
 - ข. สิทธิมนุษยชน
 - ค. ความเป็นบุคคล
 - ง. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

8. กระบวนการในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วยบุคคลใด
ก. สมิชชาแห่งชาติ	ข. สภาร่างรัฐธรรมนูญ
ค. คณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญ	ง. ถูกทุกข้อ
9. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ประกาศใช้เมื่อใด
ก. 19 สิงหาคม 2550	ข. 22 สิงหาคม 2550
ค. 27 สิงหาคม 2550	ง. 1 กันยายน 2550
10. ข้อใดคือการใช้มีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ
ก. การเลือกตั้ง	ข. การประท้วง
ค. การตั้งพรรคการเมือง	ง. การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

บทที่ 4

สถานการณ์ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระสำคัญ

การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างทั้งความคิดอาชีพ สถานะทางสังคม และสภาพแวดล้อม การศึกษาเรียนรู้ การพัฒนาการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้สังคมอยู่ได้อย่างสงบสุขตามวิถีประชาธิปไตย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายสาเหตุและความเป็นมาของการปฏิรูปการเมืองหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้
2. อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 ระบุสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เรื่องที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. ซีดี เหตุการณ์สำคัญการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
2. คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต
3. บทความทางหนังสือพิมพ์

เรื่องที่ 1 สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1. การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

เหตุการณ์ที่ผ่านมาและวิวัฒนาการทางความคิดของคนไทยในเรื่องระบอบประชาธิปไตยที่ค่อยๆ ก่อตัวและมีพัฒนาการขึ้นมาตามลำดับ และนับจาก กบฏ ร.ศ. 130 เมื่อ ปี พ.ศ. 2445 เวลาผ่านไปอีก 20 ปี จนถึงปี พ.ศ. 2475 (วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475) จึงได้เกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งสำคัญของประเทศไทยขึ้นโดยคณะบุคคลที่เรียกว่า “คณะราษฎร” ประกอบด้วยทหารและพลเรือน ได้ยึดอำนาจการปกครองจากพระมหากษัตริย์ คือพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่เจ็ดและเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อปี พ.ศ. 2475 มีดังนี้

1. คนรุ่นใหม่ที่ได้รับจากการศึกษาประเทศตะวันตก ได้รับอิทธิพลของลัทธิเสรีนิยมและแบบแผนประชาธิปไตยของตะวันตก จึงต้องการนำมาปรับปรุง ประเทศชาติ
2. เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขได้
3. ประเทศญี่ปุ่นและจีนได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วทำให้ประชาชนต้องการเห็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายในบ้านเมืองเร็วขึ้น
4. เกิดความขัดแย้งระหว่างพระราชวงศ์กับกลุ่มที่จะทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งไม่พอใจที่พระราชวงศ์ชั้นสูงมีอำนาจและดำรงตำแหน่งเหนือกว่า ทั้งในราชการฝ่ายทหารและพลเรือน ทำให้กลุ่มผู้จะทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการแก้ไขปรับปรุงบ้านเมือง
5. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่อาจทรงใช้อำนาจสิทธิ์เด็ดขาดในการปกครองทำให้ผู้ที่เปลี่ยนแปลงการปกครองรู้สึกว่าการปกครองอยู่ใต้อำนาจ อิทธิพลของพระราชวงศ์ชั้นสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพระบรมวงศานุวงศ์ได้ยับยั้งพระราชดำริที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญ จึงทำให้เกิดความไม่พอใจในพระบรมวงศานุวงศ์และ การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เพิ่มขึ้น

2. พัฒนาการทางการเมืองและการปกครองหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

พ.ศ. 2475

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่แนวคิด ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยยังจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาจากตะวันตกเท่านั้น จึงมีความขัดแย้งทางความคิดทั้งในกลุ่มผู้ปกครองข้าราชการและประชาชนจนเกิดเป็นกบฏ ปฏิวัติและรัฐประหาร สลับกันไปมา (ปัญหาทางการเมืองและการปกครองของประเทศไทยหลังปี พ.ศ. 2475 ที่ไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองการเปลี่ยนรัฐบาล หรือผู้ปกครองประเทศมักไม่เป็นไปตามกติกา หรือระเบียบแบบแผนโดยสันติวิธี ตรงกันข้ามมักเกิดการแย่งชิงอำนาจด้วยการใช้กำลังอยู่เนืองๆ ไม่ว่าจะไปในรูปของการจลาจล กบฏ ปฏิวัติหรือรัฐประหาร) ความหมายของคำเหล่านี้เหมือนกันในแง่ที่ว่าเป็นการใช้กำลังอาวุธยึดอำนาจทางการเมืองแต่มีความหมายต่างกันในด้านผลของการใช้กำลังความรุนแรงนั้น กล่าวคือ หากการยึดอำนาจครั้งที่ผู้ก่อการทำการไม่สำเร็จจะถูกเรียกว่า “กบฏ” หากการยึดอำนาจนั้นสำเร็จและเปลี่ยนเพียงรัฐบาลเรียกว่ารัฐประหาร นับแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีการพัฒนาทางการเมืองและการปกครองโดย เรียงลำดับตามระยะเวลาของเหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นได้ ดังนี้

1. พ.ศ. 2476 : การรัฐประหารครั้งที่ 1

โดย พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนาได้ยึดอำนาจจากพระยามโนปกรณนิติธาดา นายกรัฐมนตรีคนแรกของไทย เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2476

2. พ.ศ. 2476 : กบฏครั้งที่ 1 กบฏวรเดช

ความขัดแย้งระหว่างคณะราษฎรและกลุ่มผู้นิยมระบอบเก่า ในปี พ.ศ. 2476 ทำให้พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าบวรเดชและพวกก่อการกบฏในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2476 เพื่อตั้งรัฐบาลใหม่ แต่ถูกฝ่ายรัฐบาลในขณะนั้นปราบได้ การกบฏครั้งนี้มี ผลกระทบ กระเทือนต่อพระราชฐานะของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งๆ ที่ทรงวางพระองค์เป็นกลางเพราะคณะราษฎรเข้าใจว่าพระองค์ทรง สนับสนุนการกบฏ ความสัมพันธ์ระหว่างรัชกาลที่ 7 และคณะราษฎรจึงร้าวฉาน ยิ่งขึ้น ในต้นปี พ.ศ. 2477 รัชกาลที่ 7 ได้เสด็จไปรักษาพระเนตรที่ประเทศ สหราชอาณาจักร และทรงสละราชสมบัติเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477

3. พ.ศ. 2478 : กบฏครั้งที่ 2 กบฏนายสิบ

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2478 เมื่อทหารชั้นประทวนในกองพันต่างๆ ซึ่งมีสิบเอกสวัสดิ์ มหะมัด เป็นหัวหน้า ได้ร่วมกันก่อการเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยจะสังหารนายทหารในกองทัพ และจับพระยาพลพลพยุหเสนาฯ และหลวงพิบูลสงครามไว้เป็นประกัน แต่รัฐบาลสามารถจับกุมผู้คิดก่อการ เอาไว้ได้ หัวหน้าฝ่ายกบฏถูกประหารชีวิต โดยการตัดสินของศาลพิเศษในระยะต่อมา

4. พ.ศ. 2482 : กบฏครั้งที่ 3 กบฏพระยาทรงสุรเดช หรือ กบฏ 18 ศพ

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2482 เนื่องจากความขัดแย้งระหว่าง หลวงพิบูลสงครามกับพระยาทรงสุรเดช ตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 การก่อกบฏครั้งนี้เป็นความพยายามที่จะล้มล้างรัฐบาลใน ขณะนั้น เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองให้กลับไปสู่ระบอบสมบูรณาญา สิทธิราชย์ ดั้งเดิม

5. พ.ศ. 2490 : การรัฐประหารครั้งที่ 2

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 โดยคณะนายทหารกลุ่มหนึ่งมีพลโทผิน ชุณหะวัณ เป็นหัวหน้า ได้เข้ายึดอำนาจรัฐบาลที่มีพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้สำเร็จแล้วมอบให้นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี จัดตั้งรัฐบาล ขณะเดียวกันได้แต่งตั้งจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้บัญชาการทหาร แห่งประเทศไทย

6. พ.ศ. 2491 : กบฏครั้งที่ 4 กบฏเสนาธิการ

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2491 คณะนายทหารซึ่งทำรัฐประหาร เมื่อ 8 พฤศจิกายน 2490 ได้บังคับให้นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วมอบให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม เข้าดำรงตำแหน่ง และนำมาสู่ “กบฏเสนาธิการ” 1 ตุลาคม 2491 ซึ่งพลตรีสมบูรณ ศรานุกิต และพลตรีเนตร เขมะโยธิน เป็นหัวหน้าคณะและนายทหารกลุ่มหนึ่งวางแผน ที่จะเข้ายึดอำนาจการปกครอง และปรับปรุงกองทัพจากความเสื่อมโทรม แต่รัฐบาลทราบแผนการ และจับกุมผู้คิดกบฏได้สำเร็จ

7. พ.ศ. 2492 : กบฏครั้งที่ 5 กบฏวังหลวง

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2492 นายปรีดี พนมยงค์ กับคณะนายทหารเรือ และพลเรือนกลุ่มหนึ่ง ได้นำกำลังเข้ายึดพระบรมมหาราชวังและตั้งเป็นกองบัญชาการ ประกาศถอดถอนรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม และนายทหารผู้ใหญ่หลายนายพลตรีสฤทธิ ธาระรัชต์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการปราบปราม มีการสู้รบกันในพระนครอย่างรุนแรงรัฐบาล

สามารถปราบฝ่ายก่อการกบฏได้สำเร็จ นายปรีดี พนมยงค์ต้องหลบหนีออกนอกประเทศอีกครั้งหนึ่ง

8. พ.ศ. 2494 : กบฏครั้งที่ 6 กบฏแมนฮัตตัน

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2494 เมื่อนาวาตรีมนัส จารุภา ผู้บังคับการเรือรบหลวงสุโขทัยใช้ปืนจี้จอมพล ป. พิบูลสงคราม ไปกักขังไว้ในเรือรบศรีอยุธยา นาวาเอกอานน บุญทริกธาดา หัวหน้าผู้ก่อการได้สั่งให้หน่วยทหารเรือมุ่งเข้าสู่พระนครเพื่อยึดอำนาจ และประกาศตั้งพระยาสารสาสน์ประพันธ์ เป็นนายกรัฐมนตรี เกิดการสู้รบกันระหว่างทหารเรือกับทหารอากาศ จอมพล ป. พิบูลสงคราม สามารถหลบหนีออกมาได้ และฝ่ายรัฐบาลได้ปราบปรามฝ่ายกบฏจนเป็นผลสำเร็จ

9. พ.ศ. 2494 : การรัฐประหารครั้งที่ 3

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ทำรัฐประหารยึดอำนาจตนเอง เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถควบคุมเสียงข้างมากในรัฐสภาได้

10. พ.ศ. 2497 : กบฏครั้งที่ 7 กบฏสันติภาพ

เกิดขึ้นในยุคที่โลกตกอยู่ในสภาวะสงครามเย็น และประเทศไทยเป็นยุคของอัครวิญตม์ดำรงรัฐบาลที่ได้อำนาจมาจากการกระทำรัฐประหารตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 นับเป็นรัฐบาลที่ดำเนินนโยบายทำสงครามกับฝ่ายคอมมิวนิสต์อย่างเต็มที่ ด้วยการรื้อฟื้นกฎหมายคอมมิวนิสต์ 2495 และกวาดจับผู้มีความคิดเห็นแตกต่างจากรัฐบาลครั้งใหญ่ที่รู้จักกันในนาม “กบฏสันติภาพ” ในปี พ.ศ. 2497

11. พ.ศ. 2500 : การรัฐประหารครั้งที่ 4

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500 มีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้าคณะนำกำลังเข้ายึดอำนาจของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่เป็นนายกรัฐมนตรี ภายหลังจากเกิดการเลือกตั้งสกปรก และรัฐบาลได้รับการคัดค้านจากประชาชนอย่างหนัก หลังการยึดอำนาจจอมพล ป.พิบูลสงคราม และพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ต้องหลบหนีออกไปนอกประเทศ และตั้งนายพจน์ สารสิน เป็นนายกรัฐมนตรี

12. พ.ศ. 2501 : การรัฐประหารครั้งที่ 5

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 มีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้า ได้ชื่อว่าการปฏิวัติเจียบเพราะเป็นการยึดอำนาจของตนเอง หลังการรัฐประหาร จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

ได้เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประกาศยกเลิก รัฐธรรมนูญยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมืองและให้สภาผู้แทนราษฎรและ คณะรัฐมนตรีชุดเดิมสิ้นสุดลง

13. พ.ศ. 2516 : การรัฐประหารครั้งที่ 6

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 โดยจอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และผู้บัญชาการ ทหารสูงสุด ทำการ รัฐประหารตัวเอง ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญ ยุบสภาผู้แทนราษฎร และจัดตั้งสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ ขึ้นทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และให้ร่างรัฐธรรมนูญให้เสร็จภายในระยะเวลา 3 ปี

14. พ.ศ. 2519 : การรัฐประหารครั้งที่ 7

ความตื่นตัวทางประชาธิปไตยที่กำลังแบ่งบานต้องหยุดชะงักลงอีกครั้ง เมื่อ พลเอกสฤษดิ์ ชลออยู่ และคณะนายทหารเข้ายึดอำนาจ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 เนื่องจากเกิด การจลาจล และรัฐบาลพลเรือนในขณะนั้นยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ หลังการรัฐประหารได้ มอบให้นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

15. พ.ศ. 2520 : กบฏครั้งที่ 8 กบฏ 26 มีนาคม 2520

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2520 นำโดยพลเอกฉลาด หิรัญศิริ และนายทหารกลุ่มหนึ่ง ได้นำกำลังทหารจากกองพลที่ 9 จังหวัดกาญจนบุรี เข้ายึดสถานที่สำคัญ ฝ่ายทหารของรัฐบาล พลเรือน ภายใต้การนำของ พลเรือเอกสฤษดิ์ ชลออยู่ ได้ปราบปรามฝ่ายกบฏเป็นผลสำเร็จพล เอกฉลาด หิรัญศิริ ถูกประหารชีวิตตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งอาศัยอำนาจตามมาตรา 21 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2520

16. พ.ศ. 2520 : การรัฐประหารครั้งที่ 8

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520 เมื่อพลเรือเอกสฤษดิ์ ชลออยู่ ให้ทำการรัฐประหาร รัฐบาลของนายธานินทร์ กรัยวิเชียร โดยให้เหตุผลว่า การบริหารงานของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ไม่อาจแก้ไขปัญหาสำคัญของประเทศ ได้ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและ อุตสาหกรรม อีกทั้งยังปิดกั้นเสรีภาพทางความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนท่าทีของรัฐบาล ในเหตุการณ์ลอบวางระเบิดใกล้พลับพลาที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จังหวัด ยะลา และตั้งพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี

17. พ.ศ. 2524 : กบฏครั้งที่ 9 กบฏยังเติร์ก

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2524 นำโดยพลเอกสัณห์ จิตรปฏิมา ด้วยการสนับสนุนของคณะนายทหารหนุ่มโดยการนำของพันเอกมณูญ รูปขจร และ พันเอกประจักษ์ สว่างจิตร ได้พยายามใช้กำลังทหารในบังคับบัญชาเข้ายึดอำนาจปกครองประเทศ ซึ่งมีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจาก เกิดความแตกแยกในกองทัพบก แต่การปฏิวัติล้มเหลว ฝ่ายกบฏยอมจำนนและถูกควบคุมตัว พลเอกสัณห์ จิตรปฏิมา สามารถหลบหนีออกไปนอกประเทศได้ ต่อมารัฐบาลได้ออกกฎหมายนิรโทษกรรมแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการกบฏในครั้งนี้

18. พ.ศ. 2528 : กบฏครั้งที่ 10 กบฏทหารนอกราชการ

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2528 โดยคณะนายทหารนอกราชการที่พยายามยึดอำนาจจากรัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ แต่ดำเนินการไม่สำเร็จ ผู้ก่อการ คือ พันเอกมณูญ รูปขจร และนาวาอากาศโทมนัส รูปขจร ได้ลี้ภัยไปสิงคโปร์และเดินทางไปอยู่ในประเทศเยอรมนีตะวันตก

19. พ.ศ. 2534 : การรัฐประหารครั้งที่ 9

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 นำโดยพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ยึดอำนาจจากรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น และแต่งตั้งนายอานันท์ ปันยารชุน ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ทว่ารัฐบาลที่มีอายุเพียง 1 ปีของ รสช. ก็ต้องประสบกับอุปสรรคในการเรียกร้องรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยจาก ประชาชน อันนำมาสู่การชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองที่กลายเป็นชนวนเหตุของ เหตุการณ์พฤษภาทมิฬในปี 2535 ภายหลังจากเลือกตั้งที่ พลเอกสุจินดา คราประยูร ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีในเวลาต่อมา

20. พ.ศ. 2549 : การรัฐประหารครั้งที่ 10

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 นำโดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลรักษาการของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เรียกตนเองว่า คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

21. ในปี พ.ศ. 2557 : การรัฐประหารครั้งที่ 11

เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เวลา 16.00 น. โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะโค่นรัฐบาลรักษาการ นิตวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล นับเป็นรัฐประหารครั้งที่ 11 ในประวัติศาสตร์ไทย รัฐประหาร

ดังกล่าวเกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์การเมืองซึ่งเริ่มเมื่อเดือนตุลาคม 2556 เพื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ และอิทธิพลของพันตำรวจโททร.ทักษิณ ชินวัตร ในการเมืองไทย

จากพัฒนาการทางการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี พ.ศ. 2475 มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างบ่อยครั้ง รวมทั้งเป็นที่มาของรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ ด้วยจะเห็นว่ามีพัฒนาการในทางที่ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนมากขึ้น แม้ว่าบางยุคสมัยจะถูกกล่าวหาว่าเป็นเผด็จการก็ตาม เราก็จะเห็นพัฒนาการทางการเมืองในภาคประชาชนที่ค่อยๆ ก่อตัวขึ้นในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ จนคล้ายกับเป็นความขัดแย้งทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังเหตุการณ์รัฐประหาร พ.ศ. 2549 ได้ทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนทั้งประเทศอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนจนหลายฝ่ายวิตกว่าจะนำไปสู่สงครามการเมือง แต่เมื่อมองในด้านดีจะพบว่าในเหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความตื่นตัวของภาคประชาชน ในด้านการเมืองทั้งประเทศอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ความคิดเห็นทางการเมืองต่างกันที่เกิดขึ้นในเวลานี้เป็นเรื่องใหม่และยังไม่มีความคิดเห็นที่ตรงกัน ต้องอาศัยระยะเวลาและการเรียนรู้ของผู้คนทั้งประเทศที่จะต้องอดทนเรียนรู้และอยู่ร่วมกันให้ได้ ท่ามกลางความแตกต่างและปรับความคิดเข้าหากันให้ถึงจุดที่พอจะยอมรับกันได้

เรื่องที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีหลักการพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ คือ

1. หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของโดยใช้อำนาจที่มีตามกระบวนการเลือกตั้งอย่างอิสระและทั่วถึงในการให้ได้มาซึ่งตัวผู้ปกครองและผู้แทนของตนรวมทั้งประชาชนมีอำนาจในการคัดค้านและถอดถอนผู้ปกครองและ ผู้แทนที่ประชาชนเห็นว่ามีได้บริหารประเทศในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เช่น มี พฤติกรรม ร่ำรวยผิดปกติ หรือคอร์รัปชัน (Corruption)

2. หลักเสรีภาพ ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการกระทำการหรืองดเว้นการกระทำอย่างใด อย่างหนึ่งตามที่บุคคลต้องการ ตราบเท่าที่การกระทำของเขานั้นไม่ไปละเมิด สิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของประเทศไทย

3. หลักความเสมอภาค การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากร และคุณค่าต่างๆ ของสังคมที่มีอยู่จำกัดอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางชั้นวรรณะ ทางสังคม ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ สถานะทางเศรษฐกิจ หรือ ด้วยสาเหตุอื่น

4. หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งให้เรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพอย่างเสมอหน้ากัน โดยผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆ ลิดรอนเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้และไม่สามารถใช้อิทธิพลอยู่นอกกฎหมาย หรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่นๆ ได้

5. หลักการเสียงข้างมาก (Majority rule) ควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย (Minority Rights) การตัดสินใจใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนหมู่มาก ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง การตัดสินใจของฝ่าย นิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายตุลาการ ย่อมต้องถือเอาเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้นๆ เป็น เกณฑ์ในการตัดสินใจทางเลือก โดยถือว่าเสียงข้างมากเป็นตัวแทนที่สะท้อนความต้องการข้อเรียกร้องของประชาชนหมู่มาก หลักการนี้ต้องควบคู่ไปกับการเคารพคุ้มครองสิทธิเสียงข้างน้อยด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าฝ่ายเสียงข้างมากจะไม่ใช้วิธีการ “พวกมากลากไป” ตามผลประโยชน์ความเห็นหรือกระแสความนิยมของพวกตนอย่างสุดโต่ง แต่ต้องดำเนินการ เพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งหมดเพื่อสร้างสังคมที่ประชาชนเสียงข้างน้อย รวมทั้งชนกลุ่มน้อย ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยไม่มีการเอาเปรียบกันและ สร้างความขัดแย้งในสังคมมากเกินไป

2. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติในระบอบประชาธิปไตย

จากหลักการของระบอบประชาธิปไตยเห็นได้ว่าประชาชนต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากกว่าระบอบเผด็จการ และในระบอบประชาธิปไตยที่ยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมในสังคมที่มีขนาดใหญ่ หากทุกคนยึดแต่หลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น เชื่อว่าความวุ่นวายและไร้ระเบียบของสังคมย่อมเกิดขึ้นในสังคมไทยแนวคิดของระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่เรารับมาจากประเทศทางตะวันตก ซึ่งมีข้อดีในเรื่องวินัย สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค ส่วนวิถีของสังคมไทย ที่เป็นสังคมพุทธ มีข้อดีในเรื่องความอบอุ่น การเคารพผู้อาวุโส ความกตัญญู เป็นข้อดีที่เราต้องนำมาใช้ให้ถูกต้อง ดังนั้นการจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติในระบอบประชาธิปไตยของ สังคมไทย

คงมิใช่การยึดหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ต้องมองรากฐานของคนไทยด้วยว่ามีวิถีชีวิตอย่างไร

ลักษณะที่สำคัญของสังคมไทย

ประเทศไทยตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินโดจีนที่เรียกว่า “สุวรรณภูมิ” มีพื้นที่ประมาณ 513.115 ตารางกิโลเมตร มีกลุ่มชนชาติไทยและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ อีกมากกว่า 50 ชาติพันธุ์ เช่น จีน ลาว มอญ เขมร กูย ฝรั่งเศส แขก ซาไก ทมิฬ ฯลฯ มาอาศัยอยู่ในประเทศไทย มีภาษาไทยเป็นของตนเอง มีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานที่ยาวนาน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จนถึงปี พ.ศ. 2475 เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง ระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เวลาผ่านไปเกือบ 80 ปี จนถึงปัจจุบัน เมื่อวิเคราะห์ลักษณะ ของสังคมไทยในปัจจุบัน เราจะพบว่าลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. สังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

สังคมไทยปกครองโดยพระมหากษัตริย์มา ตั้งแต่สมัยสุโขทัยที่เรียกว่า สมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนมาถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ทั้้องค์พระประมุข เป็นขวัญและกำลังใจให้กับประชาชน และทรงเป็นศูนย์รวมแห่งความ สามีคคีของคนในชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ จึงได้รับการเคารพเทิดทูนอย่างสูงในสังคมไทย

2. สังคมไทยยึดมั่นในพระพุทธศาสนา

วัดมีความสัมพันธ์กับชุมชนมาก ในอดีตวัดเป็นแหล่งการศึกษาของฆราวาสและภิกษุ สามเณรเป็นสถานที่อบรมขัดเกลาจิตใจโดยใช้ธรรมะเป็นเครื่องชี้แนะในการดำเนินชีวิต โดยมี พระภิกษุเป็นผู้อบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชน ให้เป็นคนดีมีศีลธรรม

3. สังคมไทยเป็นสังคมเกษตร

อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่เป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการเกษตรมากขึ้น ทำให้มีการพัฒนาเป็นเกษตร อุตสาหกรรม จากพื้นฐานการมีอาชีพ เกษตรกรรม ทำให้คนไทยรักความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ไม่ทะเยอทะยานเกินฐานะ มีจิตใจ อ่อนโยน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

4. สังคมไทยให้การเคารพผู้อาวุโส

การแสดงความรัก การให้เกียรติผู้อาวุโส มีผลต่อการแสดงออกของคนในสังคมด้านกิริยาวาจา ความเคารพ และความเกรงใจ ทำให้เด็กๆ หรือผู้น้อย รู้จักอ่อนน้อม ถ่อมตนต่อผู้ใหญ่

5. สังคมไทยเป็นสังคมระบบเครือญาติ

สังคมไทยเป็นสังคมที่อยู่รวมกันเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทำให้มีความผูกพันและห่วงใยในทุกข์สุขของกันและกัน อุปการะ เกื้อกูลกัน สมาชิกในครอบครัวทุกคนถือเป็นหน้าที่ที่ต้องประพฤติปฏิบัติต่อกัน

6. สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เนื่องจากการเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามาก และระบบเศรษฐกิจเป็นแบบทุนนิยม โดยเฉพาะเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ภูเก็ต เป็นต้น แต่ในชนบทจะมีการเปลี่ยนแปลงช้ากว่าเมืองใหญ่ ทำให้มีชนบทธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมคงอยู่

กิจกรรมท้ายบทที่ 4

คำสั่ง ให้นักศึกษาบรรยายหรืออภิปรายตามหัวข้อเรื่อง ดังนี้

1. นายสมศักดิ์ ดิงาม จะต้องปฏิบัติตน หรือดำรงชีวิตอย่างไร จึงจะถือว่าเป็นพลเมืองดี ของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

.....

.....

.....

.....

.....

2. ให้ยกตัวอย่าง หลักการ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

.....

.....

.....

.....

.....

บทที่ 5

หลักสิทธิมนุษยชน

สาระสำคัญ

มนุษย์ทุกคนเกิดมามีเกียรติ ศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ย่อมจะได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ตามมาตรฐานเดียวกันกับประเทศอื่นๆ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานไว้ เพื่อปกป้องคุ้มครองประชาชนทุกคนมิให้ถูกละเมิดสิทธิ และรักษาสิทธิของตนได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายที่มาของแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนได้
2. อธิบายหลักสิทธิมนุษยชนสากลได้
3. ยกตัวอย่างแนวทางในการคุ้มครองตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชนได้

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 แนวคิดและหลักการสิทธิมนุษยชน
- เรื่องที่ 2 การคุ้มครองปกป้องตนเองและผู้อื่นตามสิทธิมนุษยชน

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. อินเทอร์เน็ต
2. เอกสารสิทธิมนุษยชนสากล
3. บทความทางวิชาการ

เรื่องที่ 1 แนวคิดและหลักการสิทธิมนุษยชน

1. ความหมายสิทธิมนุษยชน

คำว่า สิทธิมนุษยชน ในอดีตยังไม่เป็นที่แพร่หลาย จนกระทั่งมีการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติจึงได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ซึ่งกฎบัตรสหประชาชาติได้กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนไว้หลายแห่ง เช่น ในอารัมภบท มีข้อความที่กล่าวถึงความมุ่งหมายของสหประชาชาติไว้ว่า

“เพื่อเป็นการยืนยันความเชื่อในสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษยชาติ สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีเกียรติศักดิ์ประจำตัว สิทธิมนุษยชนไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ แต่นักปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนให้คำอธิบายว่า เราเรียกสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคนที่ต้องได้รับในฐานะที่เป็นคน ซึ่งทำให้คนๆ นั้นมีชีวิตอยู่รอดได้อย่างมีความเหมาะสมแก่ความเป็นคน และสามารถมีการพัฒนาตนเองได้ ว่า “สิทธิมนุษยชน”

เมื่อนำคำทั้งสองมาประกอบกัน ก็สามารถเข้าใจได้ว่า สิทธิมนุษยชน คือ สิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคนที่ต้องได้รับในฐานะที่เป็นคน เพื่อให้คนคน นั้นมีชีวิตอยู่รอดได้และมีการพัฒนา สิทธิมนุษยชนจึงมี 2 ระดับ (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ,2555)

ระดับแรก	ระดับที่สอง
สิทธิที่ติดตัวคนทุกคนมาแต่เกิด ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ อยู่เหนือกฎหมายการมีสิทธิเหล่านี้ ได้แก่ สิทธิในชีวิตห้ามฆ่าหรือทำร้ายต่อชีวิต ห้ามการค้ามนุษย์ ห้ามทรมานอย่างโหดร้าย คนทุกคนมีสิทธิในความเชื่อทางศาสนาทางการเมือง มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออก หรือการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น สิทธิมนุษยชนเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายมารองรับสิทธิเหล่านี้ ก็ดำรงอยู่ซึ่งอย่างน้อยอยู่ในมโนธรรมสำนึกถึงบาปบุญคุณโทษที่อยู่ใน	สิทธิที่ต้องได้รับการรับรองในรูปของกฎหมายหรือต้องได้รับการคุ้มครองโดยรัฐบาล ได้แก่ การได้รับสัญชาติ การมีงานทำ การได้รับความคุ้มครองแรงงาน ความเสมอภาคของหญิงชาย สิทธิของเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ การได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประกันการว่างงานการได้รับบริการทางด้านสาธารณสุข การสามารถแสดงออกทางด้านวัฒนธรรมอย่างอิสระ สามารถได้รับความเพลิดเพลินจากศิลปะ วัฒนธรรมในกลุ่มของตน เป็นต้นสิทธิมนุษยชนระดับที่สองนี้ต้องเขียนรับรองไว้ในกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญหรือแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐของ

<p>ตัวของแต่ละคน เช่น แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่า การฆ่าคนเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่คนทุกคนมีสำนึกรู้ได้เองว่าการฆ่าคนนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม เป็นบาปในทางศาสนา เป็นต้น</p>	<p>แต่ละประเทศ เพื่อเป็นหลักประกันว่าคนทุกคนที่อยู่ในรัฐนั้นจะได้รับความคุ้มครองชีวิตความเป็นอยู่ให้มีความเหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์</p>
---	---

2. ขอบเขตของสิทธิมนุษยชน

เมื่อพูดถึงสิทธิมนุษยชน จึงมีความหมายกว้างกว่า “สิทธิ” ตามกฎหมาย นักกฎหมายโดยทั่วไปมักอธิบายว่า “สิทธิ” คือประโยชน์ที่กฎหมายรับรอง ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายในขอบเขตที่แคบ ในแง่ที่ว่าคนจะมีสิทธิได้ ต้องมีกฎหมายรับรองไว้เท่านั้น ถ้ากฎหมายไม่เขียนรับรองไว้ย่อมไม่มีสิทธิ หรือไม่ได้รับสิทธิ แต่ในแง่ของ “สิทธิมนุษยชน” นั้น **ขอบเขตของสิทธิมนุษยชนกว้างกว่าสิ่งที่กฎหมายรับรอง** ดังกล่าวข้างต้น สิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองทั่วโลก ว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์นั้น สามารถจำแนกได้ครอบคลุมสิทธิ 5 ประเภท ได้แก่ (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ,2555)

1) สิทธิพลเมือง ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพและความมั่นคงในชีวิต ไม่ถูกทรมานไม่ถูกทำร้ายหรือฆ่า สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สิทธิในความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมายสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการจับกุมหรือคุมขังโดยมิชอบสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีในศาลอย่างยุติธรรม โดยผู้พิพากษาที่มีอิสระ สิทธิในการได้รับสัญชาติ เสรีภาพของศาสนิกชนในการเชื่อถือและปฏิบัติตามความเชื่อถือ

2) สิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก สิทธิการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสรี

3) สิทธิทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิในการมีงานทำ ได้เลือกงานอย่างอิสระและได้รับค่าจ้างอย่างเป็นธรรม สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างพอเพียง

4) **สิทธิทางสังคม** ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพแม่และเด็กต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ที่ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

5) **สิทธิทางวัฒนธรรม** ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษาหรือสื่อความหมายในภาษาท้องถิ่นตนมีเสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติกิจตามวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจด้านการแสดงศิลปะวัฒนธรรม บันเทิงได้โดยไม่มีใครมาบังคับ

3. หลักการของสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน นอกจากระบุขอบเขตของสิทธิมนุษยชนว่าครอบคลุมสิทธิอะไรแล้ว ตัวปฏิญญาฯ เองยังได้นำเสนอหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนไว้ด้วย หลักการนี้ถือเป็นสาระสำคัญที่ใช้อ้างอิงความเป็นสากลของสิทธิมนุษยชน และใช้เป็นเครื่องมือชี้วัดว่า สังคมใดมีการเคารพและปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชนหรือไม่ สำหรับหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย

1) **เป็นสิทธิธรรมชาติติดตัวมนุษย์มาแต่เกิด (Natural Rights)** หมายความว่า มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีประจำตัวตั้งแต่เกิดมาเป็นมนุษย์ **ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)** นี้ไม่มีใครมอบให้ เป็นสิ่งที่ธรรมชาติได้กำหนดขึ้นในมนุษย์ทุกคน

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึง

(1) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ คุณค่าของคนในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์

(2) การให้คุณค่าของมนุษย์ แบ่งเป็น 2 ประเภท

ก. คุณค่าที่ถูกกำหนดขึ้นโดยสังคม เป็นการให้คุณค่าของมนุษย์ในฐานะการดำรงตำแหน่งทางสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการมีอำนาจหรือการยึดครองทรัพยากรของสังคม

ข. คุณค่าที่ถูกกำหนดขึ้นโดยธรรมชาติ เป็นการให้คุณค่าของมนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ ซึ่งมีความเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยก

(3) การกำหนดคุณค่าที่แตกต่างกันนำมาซึ่งการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ ผู้คนในสังคมโดยทั่วไปมักให้คุณค่าทางสังคม เช่น ฐานะตำแหน่งหรือเงินตรา มากกว่า ซึ่งการให้คุณค่าแบบนี้นำมาซึ่งการเลือกปฏิบัติ จึงต้องปรับวิธีคิดและเน้นให้มีการปฏิบัติ โดยการให้คุณค่าของความเป็นคนในฐานะความเป็นมนุษย์ ไม่ใช่ให้คุณค่าคนตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

2) สิทธิมนุษยชนเป็นสากลและไม่สามารถถ่ายโอนกันได้ (Universality & Inalienability) หมายความว่า สิทธิมนุษยชนนั้นเป็นของคนทุกคน ไม่มีพรมแดน คนทุกคนมีสิทธิมนุษยชนต่างๆ ดังที่กล่าวมานี้เช่นเดียวกัน เพราะโดยหลักการแล้วถือว่า คนทุกคนย่อมถือว่าเป็นคน ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนในโลก ไม่ว่าจะมีความเชื่อชาติสัญชาติ เหล่ากำเนิดใดก็ตาม ย่อมมีสิทธิมนุษยชนประจำตัวทุกคนไป จึงเรียกได้ว่าสิทธิมนุษยชนเป็นของคนทุกคนไม่ว่าคนๆ นั้น จะยากจนหรือร่ำรวย เป็นคนพิการเป็นเด็ก เป็นผู้หญิง

ส่วนที่กล่าวว่าสิทธิมนุษยชนไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ หมายความว่า ในเมื่อสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ มนุษย์แต่ละคนย่อมไม่สามารถมอบอำนาจ หรือสิทธิมนุษยชนของตนให้แก่ผู้ใดได้ไม่มีการครอบครองสิทธิแทนกัน แตกต่างจากการครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สิน เพราะสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่ธรรมชาติกำหนดขึ้น เป็นหลักการที่ทุกคนต้องปฏิบัติ แต่หากจะถามว่าในเมื่อสิทธิมนุษยชนเป็นของคนทุกคนเช่นนี้แล้ว สามารถมีสิทธิมนุษยชนเฉพาะกลุ่มได้หรือไม่ ในทางสากลได้มีการจัดหมวดหมู่และกลุ่มของสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของกลุ่มเฉพาะและสิทธิตามประเด็นปัญหา เช่น สิทธิสตรี สิทธิเด็ก สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิผู้ติดเชื้อ เอชไอวี เอดส์ สิทธิของผู้ลี้ภัย เป็นต้น

3) สิทธิมนุษยชนไม่สามารถแยกเป็นส่วนๆ ว่าสิทธิใดมีความสำคัญกว่าอีกสิทธิหนึ่ง (Indivisibility) กล่าวคือ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ไม่สามารถแบ่งแยกว่ามีความสำคัญกว่าสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สิทธิทั้งสองประการนี้ต่างมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังนั้นรัฐบาลใดจะมาอ้างว่าต้องพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ หรือต้องแก้ปัญหาก็ต้องพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ย่อมขัดต่อหลักการนี้

4) ความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ (Equality and Non-Discrimination)

การเลือกปฏิบัติเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานในทุกสังคม และถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพราะเหตุว่าในฐานะที่เราเกิดมาเป็นคน ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นคนจน คนรวย คนพิการ เด็ก หรือผู้สูงอายุ คนป่วยหรือมีสุขภาพดี ความเสมอภาคไม่ใช่การได้รับเท่ากัน เช่น การที่นักเรียนทุกคนที่ทำผิดระเบียบจะต้องถูกเขียน 3 ที เท่าๆ กัน อย่างนี้ไม่ถือว่าเป็นความเสมอภาค

ความเสมอภาค คือ การที่ทุกคนควรได้รับจากส่วนที่ควรได้ ในฐานะเป็นคน เช่น การแจกของผู้ประสบภัยน้ำท่วม ทุกคนจะได้รับของแจกชิ้นพื้นฐาน เช่น ได้รับข้าวสาร อาหารแห้ง ยาป้องกันเท้าเปื่อย แต่หากมีครอบครัวหนึ่ง มีคนป่วยที่ต้องการยาเป็นพิเศษ หรือ บางครอบครัวมีเด็กอ่อน ต้องได้รับนมผงเพิ่มสำหรับเด็ก ทางราชการสามารถเพิ่มยา และนมผงให้แก่ครอบครัวเหล่านั้น นี่คือการเสมอภาคที่ได้รับ เพราะทุกคนในครอบครัวได้รับแจกสิ่งจำเป็นเพื่อการยังชีพแล้ว

หลักความเสมอภาค คือ ต้องมีการเปรียบเทียบกับของ 2 สิ่ง หรือ 2 เรื่อง และดูว่าอะไรคือสาระสำคัญของเรื่องนั้น หากสาระสำคัญของประเด็นได้รับการพิจารณาแล้ว ถือว่ามีเสมอภาคกัน เช่น การที่รัฐจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลไม่เท่ากัน คนที่มีรายได้มากก็เสียภาษีมาก คนที่มีรายได้น้อยก็เสียภาษีน้อย คนที่มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดก็ไม่ต้องเสียภาษี แต่การมีรายได้มากหรือน้อยเป็นสาระสำคัญของการเก็บภาษี ซึ่งเป็นธรรมสำหรับประชาชน การเลือกปฏิบัติ นั้น เป็นเหตุให้เกิดความไม่เสมอภาค เช่น การรักษาพยาบาล หรือการเข้าถึงบริการสาธารณะของรัฐเป็นไปไม่ทั่วถึง และไม่เท่าเทียมกัน เพราะมีความแตกต่างของบุคคลในเรื่องเชื้อชาติ เช่น หากมีแรงงานข้ามชาติชาวกัมพูชาหรือพม่ามารักษา เจ้าหน้าที่มักไม่ยอมให้บริการที่ดี หรือไม่ยอมรับรักษาผู้มีเชื้อเอชไอวี หรือผู้ป่วยเอดส์ เป็นต้นหลักการเรื่องความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ ในสังคมไทยนั้น ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 30 ที่ว่า การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ไม่อาจกระทำได้ ซึ่งมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ มีข้อความใกล้เคียงกับบทบัญญัติของมาตราเดียวกันตามรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540

5) การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิขั้น (Participation & Inclusion) หมายความว่า ประชาชนแต่ละคนและกลุ่มของประชาชนหรือประชาสังคมย่อมมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง และสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

6) ตรวจสอบได้และใช้หลักนิติธรรม (Accountability & The Rule of Law) หมายถึง รัฐและองค์กรที่มีหน้าที่ในการก่อให้เกิดสิทธิมนุษยชน ต้องมีหน้าที่ตอบคำถามให้ได้ว่า สิทธิมนุษยชนได้รับการปฏิบัติให้เกิดผลจริงในประเทศของตน ส่วนสิทธิโดยังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการสากลก็ต้องอธิบายต่อสังคมได้ว่า จะมีขั้นตอนดำเนินการอย่างไร โดยเฉพาะรัฐต้องมีมาตรการปกครองประเทศโดยใช้หลักนิติธรรมหรือปกครองโดยอาศัยหลักการที่ใช้กฎหมายอย่างเที่ยงธรรม ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่ายมีกระบวนการไม่ซับซ้อนเป็นไปตามหลักกฎหมายและมีความเท่าเทียมกันเมื่ออยู่ต่อหน้ากฎหมาย ไม่มีใครอยู่เหนือกฎหมายได้

4. ความหมายระหว่างสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ

เนื่องจากมีหลายคนเกิดข้อสงสัยว่า “สิทธิมนุษยชน” กับ “สิทธิเสรีภาพ” มีความเหมือน หรือความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร จึงอาจสรุปได้ว่า

“สิทธิมนุษยชน (Human Rights)” หมายความว่า สิทธิที่มีตามธรรมชาติ ซึ่งติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด โดยมีความเป็นสากลและมีการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หรือ กติกา อนุสัญญา ข้อตกลงต่างๆ ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่ทุกประเทศทั่วโลกให้การรับรอง

“สิทธิเสรีภาพ” (Rights and Liberties) หมายความว่า สิทธิที่มีการบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายของแต่ละรัฐ ว่าประชาชนจะมีสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมากน้อย แค่ไหนเพียงใด ขึ้นอยู่กับบริบทสังคมของประเทศนั้นๆ

“สิทธิเสรีภาพ” (Rights and Liberties) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้บัญญัติไว้เป็น ๒ คำ คือ

“สิทธิ” หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และอำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระ โดยได้รับการรับรองจากกฎหมาย

“เสรีภาพ” หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการใดๆ ได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการนับถือศาสนา ความมีสิทธิที่จะทำจะพูดได้โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นดังนั้นจะเห็นว่า “สิทธิมนุษยชน” เป็นเรื่องตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ทั่วโลกให้การรับรอง แต่ถ้าเมื่อใดมีกฎหมายบัญญัติในเรื่องใดเพื่อรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะซึ่งกฎหมายนั้นอาจมีผลทำให้เป็นการจำกัดสิทธิบางประการ ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขของสังคม อย่างไรก็ตามหากกฎหมายใดที่มีการจำกัดหรือละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือสิทธิเสรีภาพ อาจมีการพิจารณาแก้ไข หรือยกเลิกกฎหมายนั้นก็ได้

เรื่องที่ 2 การคุ้มครองปกป้องตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

หากจะกล่าวถึงการคุ้มครองตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน คำถามคือ **การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนควรเริ่มจากที่ไหน** หากเราจะหาคำตอบจากกว้างไปหาแคบ ได้แก่ รัฐบาล สังคม สถานที่ทำงาน ครอบครัว และปัจเจกบุคคล หากเราจะหาคำตอบจากแคบขยายไปกว้าง ก็ต้องเริ่มจาก ปัจเจกบุคคล ครอบครัว สถานที่ทำงาน สังคม และรัฐบาล หมายความว่า การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนควรเริ่มต้นกับทุกๆภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังมโนธรรมสำนึกในแต่ละปัจเจกชน

เสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนต้องได้รับเพื่อให้ได้รับสิทธิต่างๆตามหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน คือ

1. เสรีภาพในการแสดงออก
2. เสรีภาพในความเชื่อ
3. เสรีภาพจากความหวาดกลัว และอิสรภาพที่พึงปรารถนา

สาเหตุที่มนุษย์ต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เกิดจาก

1. มนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้วย่อมมีสิทธิในตัวเอง
2. มนุษย์เป็นสัตว์สังคม
3. มนุษย์มีเกียรติภูมิที่เกิดมาเป็นมนุษย์
4. มนุษย์ทุกคนเกิดมามีฐานะไม่เท่าเทียมกัน

หลักการสำคัญที่สุดของสิทธิมนุษยชน คือ มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้รับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ และกำหนดให้รัฐบาล ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนทุกคน

2.1 การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

1. สังคมไทยเป็นสังคมที่ต่างเชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ จนกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวในความเป็นไทยโดยไม่มีการแตกแยก ยอมรับความหลากหลาย มีจิตใจเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน จึงไม่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องการแบ่งชนชั้นหรือเผ่าพันธุ์ แต่การละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ยังปรากฏอย่างต่อเนื่อง เช่น **การละเมิดสิทธิเด็ก** เช่น การละเมิดทางเพศ แรงงาน ยาเสพติด อบายมุข ความรุนแรงในการลงโทษ **การละเมิดสิทธิสตรี** ในสังคมไทยยังปรากฏการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงในครอบครัวความรุนแรงทางเพศในที่สาธารณะ ที่บ้าน ที่ทำงาน การล่อลวงทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. การเข้ามามีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน บุคคลควรมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยต่อไปนี้

1. ศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยที่พัฒนาความรู้ ทักษะ ค่านิยมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของตนเอง บุคลิกภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเต็มที่
3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาติบ้านเมืองอย่างมีอิสระเสรีภาพ
4. ใช้สิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมให้มีประสิทธิภาพ
5. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

2.2 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย มีดังนี้

1. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
2. ศาลต่าง ๆ ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร
3. มูลนิธิเพื่อพัฒนาเด็ก
4. มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ.

5. มุลนิธิคุณุ์พิทักษ์สิทธิเด็ก
6. มุลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี

สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพและสิทธิมนุษยชนไว้หลายประการ ดังนี้

1. ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
2. ความเสมอภาคของบุคคล
3. สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย
4. สิทธิของผู้ต้องหา
5. สิทธิของพยานและผู้เสียหายในคดีอาญา
6. สิทธิของเด็ก
7. เสรีภาพในการนับถือศาสนา
8. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
9. เสรีภาพทางการศึกษา
10. สิทธิในทรัพย์สิน
11. สิทธิในบริการสาธารณสุข
12. สิทธิของคนพิการหรือทุพพลภาพ และของคนชรา
13. สิทธิของผู้บริโภค
14. สิทธิของชุมชนท้องถิ่น
15. เสรีภาพในการรวมกลุ่ม
16. สิทธิในการรับรู้และมีส่วนร่วม
17. สิทธิในการร้องทุกข์และฟ้องคดี
18. สิทธิและเสรีภาพอื่นๆ

กิจกรรมท้ายบทที่ 5

1. องค์การใดที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
 - ก. องค์การตุลาการ
 - ข. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
 - ค. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 - ง. คณะกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน
2. การพิจารณาการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนมีขั้นตอนอะไร
 - ก. การตรวจสอบ
 - ข. การไกล่เกลี่ย
 - ค. สภาพบังคับ
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. สิทธิมนุษยชน คืออะไร
 - ก. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
 - ข. การมีสิทธิ เสรีภาพ มีหน้าที่
 - ค. การได้รับคุ้มครองด้วยกฎหมาย
 - ง. การได้รับการคุ้มครองจากสนธิสัญญา
4. สิทธิข้อใดไม่น่าจะเป็นสิทธิของพลเมืองไทย
 - ก. สิทธิการไปออกเสียงเลือกตั้ง
 - ข. สิทธิการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาทุกระดับ
 - ค. สิทธิการผูกมิตรกับกลุ่มผู้ค้าสินค้าชายแดนที่ผิดกฎหมาย
 - ง. สิทธิในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านและการรักษาคนไข้ด้วยสมุนไพร
5. วิธีการสร้างสันติสุขในสังคมคือข้อใด
 - ก. ต่างคนต่างอยู่
 - ข. การยอมรับเสียงข้างมาก
 - ค. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - ง. การยอมรับในหลักสิทธิมนุษยชน
6. สิ่งที่ดีต่อมนุษยชาติตั้งแต่กำเนิดและติดตัวไปจนตายคืออะไร
 - ก. กลไกคุ้มครอง
 - ข. สิทธิมนุษยชน
 - ค. กฎหมาย
 - ง. บัญญัติ ระเบียบ

7. หน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนคือข้อใด
- ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
 - คุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
 - รับคำร้องเรียกตรวจสอบในกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น
 - ถูกทุกข้อ
8. แนวคิดเรื่องใดเป็นต้นกำเนิดของสิทธิมนุษยชน
- สังคมนิยม
 - รัฐสวัสดิการ
 - คอมมิวนิสต์
 - กฎหมายตามธรรมชาติ
9. ข้อใดเป็นสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลของคนไทย
- สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
 - สิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุข
 - สิทธิในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่
 - สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับใช้กฎหมายย้อนหลัง
10. ข้อใดเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- รัฐสั่งปิดหนังสือพิมพ์
 - รัฐเรียกเก็บภาษีอากร
 - ตำรวจค้นบ้านประชาชนโดยมีหมายศาล
 - รัฐออกพระราชกำหนดการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน

บทที่ 6

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สาระสำคัญ

สำนักงาน ป.ป.ช กำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้ประชาชนเข้าไปมีบทบาทในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้ดำเนินการกล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

บอกวิธีการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้

ขอบข่ายเนื้อหา

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต
2. เอกสารประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน ป.ป.ช
3. หนังสือพิมพ์
4. บทความต่าง ๆ

บทที่ 6

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สังคมไทยให้ความสำคัญกับเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความดี ความซื่อสัตย์ สุจริตมาตั้งแต่สมัยโบราณถึงกับมีคำพังเพยว่า “ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” ไว้สอนลูกหลานมาจนทุกวันนี้ และเนื่องจากเรามีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวกำกับจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่ในความดี ความงาม ความซื่อสัตย์ไม่คดโกงให้ผู้อื่นเดือดร้อนจึงมีคำสอนที่ถ่ายทอดกันมาจากบรรพบุรุษเกี่ยวกับการทุจริต เช่น “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” “คนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” ความเชื่อเช่นนี้มีอยู่ในหมู่คนทุกระดับในสังคมตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ข้าราชการรัฐวิสาหกิจ เอกชน ซึ่งมีพิธีกรรมทางการปกครองที่สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในความดีและคนดีต้องมีความซื่อสัตย์ที่ยังคงเชื่อมั่นอยู่ในกลุ่มของข้าราชการระดับสำคัญ ๆ อยู่คือ พิธีตักน้ำพิพัฒน์สัตยาสาบานตนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์

อย่างไรก็ตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลกรวมทั้งการไหลบ่าของสังคมและวัฒนธรรมนานาชาติที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้ ประชาชนคนไทยโดยเฉพาะเยาวชนและผู้ใช้แรงงานต่างถูกชักนำให้หลงไหล การเป็นนักบริโภคนิยม วัตถุนิยม ติดยึดอยู่กับความสุขจากเงินทอง ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ สุรุ่ยสุร่าย ความมีหน้ามีตาในสังคมยกย่อง คนรวยมากกว่าคนดี ไม่ให้ความสำคัญกับครอบครัวและสายใยผูกพันในครอบครัวเหมือนเดิม กล่าวกันว่า เด็ก ๆ สมัยนี้จะเลือกให้เลือกว่าจะเลือกนับถือคนรวย คนมีตำแหน่งใหญ่โตมากกว่าคนจนคนดีในสังคม

พฤติกรรมที่ทุจริต ไม่ถูกต้อง บางครั้งถูกมองเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองและได้รับการยกย่อง เช่น ผู้มีอำนาจออกกฎหมายหรือจัดทำโครงการที่เป็นประโยชน์แก่สังคมประเทศชาติ แต่เบื้องหลังมีพฤติกรรมที่แอบซ่อนผลประโยชน์ให้ตนเอง ตระกูลตนเองหรือพรรคพวกมากกว่าที่เรียกกันว่า มีผลประโยชน์ทับซ้อน มองผิวเผินเป็นเรื่องที่ดียอมรับได้แต่จริง ๆ แล้วเป็นการทุจริตประพดิมิชอบที่บ้านเมืองประสบความเสียหายอย่างยิ่ง

จะเห็นได้ว่า การเพิกเฉยและยอมรับได้หากมีการทุจริตแต่ตนเองได้ผลประโยชน์ จึงเป็นเรื่องที่จะต้องรู้เท่าทัน มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมที่จะช่วยกันป้องกันแก้ไข ขจัดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันเหล่านี้ให้หมดไป ซึ่งที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้กำหนดเป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาในภาพรวมที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งหมายถึงการให้ประชาชนเข้าไปมีบทบาทในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้ดำเนินการด้วย โดยได้วางระบบให้ประชาชนกล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง กล้าตัดสินใจในกรอบของการเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น และส่งเสริมให้ทำงานเป็นรูปแบบเครือข่าย

เชื่อมโยงกันทั้งระดับบุคคลและระดับองค์กรโดยมีฐานะเท่าเทียมกัน วัตถุประสงค์เดียวกันเพื่อเพิ่มพลังและความมั่นใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้หมดไปมาตรการดังกล่าวพอสรุปได้ดังนี้

6.1 วิธีสร้างความตระหนักให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต

6.1.1 ปลุกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมและสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน โดยการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมและวินัย ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการป้องกันเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทศนคติ ปลุกฝังจิตสำนึกให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งผลักดันค่านิยมการป้องกันการทุจริต ความซื่อสัตย์สุจริต รังเกียจการทุจริตเป็นค่านิยมแห่งชาติ

6.1.2 มีส่วนร่วมในการป้องกันและร่วมทำเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตในทุกภาคส่วนโดย

- 1) การประชาสัมพันธ์ต่อต้านการทุจริต ประพฤติชอบทุกรูปแบบ
- 2) เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน
- 3) เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน

6.1.3 ส่งเสริมความเป็นอิสระและสร้างประสิทธิภาพให้แก่องค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบการทุจริต โดยเฉพาะสำนักงาน ป.ป.ช. ให้ปราศจากการแทรกแซงของอิทธิพลจากภาคการเมือง ภาคราชการ และภาคธุรกิจ และถ่วงดุลอำนาจภาครัฐที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อเท็จจริง

6.1.4 ส่งเสริมการสร้างมาตรฐาน จรรยาบรรณ วิชาชีพแก่บุคลากรของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบการทุจริต รวมทั้งการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และจริยธรรมแก่บุคลากรรวมทั้งเสริมสร้างขวัญกำลังใจและการบริหารงานบุคลากร การสร้างความร่วมมือด้านวิชาการกับองค์กรต่างประเทศด้วย

6.2 สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชนและหน่วยงานเครือข่าย เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องรับเป็นหน้าที่ในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายในการส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องกฎหมาย ระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ที่จะเป็นโยบายชนในการร่วมมือกันป้องกันพฤติกรรมกรทุจริตคอร์รัปชั่น

รูปแบบต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้รัฐต้องมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพโดยเฉพาะข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่ผู้ปฏิบัติงานและเครือข่ายภาคประชาชนควรทราบ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 87 (3) ที่กำหนดให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554 มาตรา 19 (13) ว่าด้วยการเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตรวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ มีรายละเอียดที่สามารถศึกษาค้นคว้าได้จากเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช

6.3 การกระตุ้นจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ตระหนักและมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดแนวทางการเรียนรู้ ในรูปแบบกรณีศึกษา ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ การคิด วิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการทุจริตรูปแบบต่าง ๆ ด้วยเจตนาที่จะให้ผู้เรียนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม จนเกิดการพัฒนานิตสำนึกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ ตามกิจกรรม ดังนี้

1. เรื่อง “เศรษฐีใหม่” หรือ “แม่ครัว”
2. เรื่อง “การตรวจรับส่งเดช”

กรณีศึกษาเรื่องที่ 1

เรื่อง “เศรษฐีใหม่” หรือ “แม่ครัว”

วัตถุประสงค์

1. ระบุปัญหาการทุจริตจากการใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ไม่ถูกต้อง
2. บอกคุณธรรมในการปฏิบัติงานได้
3. เกิดจิตสำนึกในการป้องกันการทุจริต

เนื้อหาสาระ

1. คุณธรรมในการทำงานเพื่อป้องกันหรือหลีกเลี่ยงการทุจริต
2. สำนึกด้านความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติงาน

กรณีศึกษา

เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ชื่อคุณสืบได้ไปตรวจดูบัญชีที่ ป.ป.ช. จัดไว้ให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบ บัญชีทรัพย์สินของนักการเมืองที่แสดงต่อ ป.ป.ช. คุณสืบเปิดดูบัญชีต่าง ๆ ของนักการเมืองพบว่า หุ่นของนักการเมือง ระดับหัวหน้าพรรครายหนึ่งในบริษัทยักษ์ใหญ่ที่เป็นของนักการเมืองผู้นั้นเองทำไมจึงมีหุ่นอยู่ไม่มาก แต่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทคือ คุณสมศรี ซึ่งเป็นแม่ครัวบ้านนักการเมืองใหญ่รายนั้น คุณสืบเริ่มได้เคำของการถือหุ้นแทนนักการเมือง จึงได้ทำการปลอมตัวเข้าไปเพื่อหาหลักฐานและพบว่า คุณสมศรีเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทนักการเมืองที่คุณสมศรีเป็นแม่ครัว

ประเด็น

1. จากเนื้อหาเรื่อง “เศรษฐีใหม่” หรือ “แม่ครัว” การกระทำของนางสมศรีขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. จากเนื้อหาเรื่อง “เศรษฐีใหม่” หรือ “แม่ครัว” การกระทำของนายจ้างของนางสมศรีสะท้อนถึงการขัดต่อคุณธรรม จริยธรรม อย่างไร

ใบความรู้

- เรื่องความซื่อตรงกับความซื่อสัตย์

ใบงาน

1. ให้ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษา
2. แบ่งกลุ่มอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด
3. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลของการอภิปรายกลุ่ม
4. ให้ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิดที่ได้จากผลการอภิปรายกลุ่ม
5. ให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนและจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่องพร้อมสรุปรายงานผล

กิจกรรมเรียนรู้ต่อเนื่อง

ผู้เรียนร่วมกันจัดทำกิจกรรม/โครงการ เพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พร้อมจัดทำสรุปรายงานผล เสนอผู้สอน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต
- สื่อสิ่งพิมพ์ วารสาร หนังสือพิมพ์

กรณีศึกษาเรื่องที่ 1

เรื่อง “เศรษฐีใหม่” หรือ “แม่ครัว”

กฎหมาย ป.ป.ช. กำหนดให้นักการเมืองตั้งแต่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีตำแหน่งระดับสูง ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อ ป.ป.ช. เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง เพื่อตรวจสอบว่ามีทรัพย์สินอะไรเพิ่มขึ้น ผิดปกติหรือไม่ หลังจากยื่นบัญชีแล้ว ป.ป.ช. ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินของนักการเมืองต่อสาธารณะ

เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ชื่อ คุณสืบ ได้ไปตรวจสอบบัญชีทรัพย์สิน ที่ ป.ป.ช. จัดไว้ให้ประชาชน เข้ามาตรวจสอบ คุณสืบเปิดดูบัญชีฯ ต่าง ๆ ของนักการเมืองแล้วก็มาสะดุดสงสัยและตั้งข้อสังเกตว่า หุ่นของนักการเมืองระดับหัวหน้าพรรครายหนึ่งในบริษัทยักษ์ใหญ่ที่เป็นของนักการเมืองผู้นั้นเอง ทำไมจึงมีหุ่นอยู่ไม่มาก แล้วหุ่นที่เหลือเป็นของใคร

เมื่อคุณสืบตั้งข้อสังเกตแล้ว จึงค้นหาความจริงโดยคุณสืบเริ่มจากการไปค้นหารายชื่อผู้ถือหุ้นในบริษัทยักษ์ใหญ่นั้นแล้ว จึงพบว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทคือคุณสมศรี แสดงว่าคุณสมศรีต้องเป็น “เศรษฐีใหม่” แน่ ๆ เพราะไม่เคยได้ยินชื่อติดอันดับเศรษฐีเมืองไทยมาก่อน คุณสืบจึงไปตรวจสอบจากทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะมีชื่อของคนไทยทุกคนที่มีบัตรประจำตัวประชาชนในทะเบียนราษฎรจะมีข้อมูลบุคคลว่า ชื่อ-สกุล ไตเคยเปลี่ยนชื่อสกุลอย่างไร อายุเท่าใด หน้าตาเป็นอย่างไร บิดามารดาชื่ออะไร พร้อมที่อยู่อาศัย

คุณสืบ ทราบว่า คุณสมศรีนั้น มีบ้านพักอยู่ในจังหวัดภาคอีสาน คุณสืบจึงเก็บสัมภาระเดินทางไปยังจังหวัดภาคอีสานเพื่อไปหาคุณสมศรี เมื่อไปถึงบ้านเลขที่ตามที่ปรากฏในทะเบียนราษฎร คุณสืบได้พบกับบ้านไม้เก่า ๆ หลังหนึ่ง ตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมืองเล็กน้อย คุณสืบคิดอยู่ในใจว่า “เศรษฐีใหม่” เป็นคนสมถะ มีบ้านหลังเล็ก ๆ พออยู่อาศัย ไม่ฟุ้งเฟ้อเหมือนเศรษฐีคนอื่น จึงได้เข้าไปเคาะประตูบ้าน ปรากฏว่ามีคุณยายคนหนึ่งเดินออกมาเปิดประตู คุณสืบอ้างว่า รู้จักกับคุณสมศรีจะมาหาคุณสมศรี ได้รับคำตอบจากคุณยายว่าคุณสมศรีไปทำงานอยู่กรุงเทพฯ คุณสืบจึงถามคุณยายว่า คุณสมศรี ทำงานที่ไหน จะติดต่อได้อย่างไร คุณยายจึงให้หมายเลขโทรศัพท์แต่ไม่ได้บอกว่าคุณสมศรี ทำงานที่ไหน เมื่อคุณสืบ ได้รับแล้วก็ขอลาและขอบคุณคุณยายตามมารยาทสังคมไทย

จากนั้น คุณสืบจึงเดินทางกลับกรุงเทพฯ และได้โทรศัพท์ไปตามหมายเลขที่คุณยายให้ไว้โดยขอพูดกับคุณสมศรี คนรับสายตอบว่า คุณสมศรีไปจ่ายกับข้าวที่ตลาด คุณสืบยังคิดในใจว่า เดียวนี้เศรษฐกิจใหม่ไปจ่ายกับข้าวที่ตลาดเอง จึงได้บอกกับคนรับโทรศัพท์ว่า วันนี้คุณสมศรีออกไปจ่ายกับข้าวเองเลยหรือ ผู้รับโทรศัพท์จึงตอบว่า ไปจ่ายกับข้าวทุกวันเพราะเป็นแม่ครัว

คุณสืบเริ่มได้เค้าของการถือหุ้นแทนนักการเมือง แต่เพื่อความชัดเจนในเรื่องนี้ คุณสืบจึงได้ปลอมตัวไปที่บ้านหลังดังกล่าว เพื่อหาข้อมูลให้แน่ชัดว่า เป็นบ้านของนักการเมืองเจ้าของบริษัทยักษ์ใหญ่จริงหรือไม่ โดยคุณสืบได้หาข้อมูลมาก่อนว่า คุณสมศรีจะไปจ่ายกับข้าวในเวลาบ่าย ๆ จึงได้วางแผนเข้าไปเวลาประมาณบ่ายสองโมง และจากการที่คุณสืบปลอมตัวเข้าไป จึงมีหลักฐานยืนยันได้ว่า คุณสมศรี เป็นแม่ครัวบ้านนักการเมืองใหญ่รายนี้จริง และเป็นคุณสมศรีรายเดียวกับที่เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทนักการเมืองที่คุณสมศรีเป็นแม่ครัว คุณสมศรีจึงเปลี่ยนฐานะใหม่จากเศรษฐกิจใหม่ กลายเป็นแม่ครัวซะแล้ว

ประเด็น

1. จากกรณีศึกษาเรื่อง “เศรษฐกิจใหม่หรือแม่ครัว” การกระทำของนางสมศรีขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. จากกรณีศึกษาเรื่อง “เศรษฐกิจใหม่หรือแม่ครัว” การกระทำของนายจ้างของนางสมศรีสะท้อนถึงการขัดต่อคุณธรรม จริยธรรม อย่างไร

ใบความรู้

“ชื่อตรง” กับ “ชื่อสัตย์” ความหมายของคำสองคำ คือ “ชื่อตรง” กับ “ชื่อสัตย์” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานปี 2542 ได้กล่าวไว้ คือ

“ชื่อตรง” แปลว่า ประพฤติตรง ไม่เอินเอง ไม่คดโกง ให้สังเกตคำว่าประพฤติ ประพฤติคือ วาจา และการกระทำ ถ้าทางพระจะหมายถึง วชิกรรม กายกรรม

“ชื่อสัตย์” หมายถึง ประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศไม่คดโกงและไม่หลอกลวง เหมือนกับคำว่า คุณธรรม จริยธรรม คำว่าจริยธรรมบอกแต่เพียงความประพฤติ คือ คำพูด และการกระทำ แต่ถ้าพูดถึงคุณธรรมต้องรวมใจด้วย

สรุปได้ว่า ชื่อตรง คือสิ่งที่ประพฤติดอกมาให้ปรากฏ แล้วสังคมตัดสินว่าตรงหรือไม่ตรง แต่ถ้าชื่อสัตย์ นอกจากจะประพฤติตรงแล้ว ยังต้องพัฒนาที่จิตใจ มีความจริงใจด้วย

สภาพิตสะท้อนความชื่อตรง

สุภาษิตเรื่อง ความซื่อตรงและความซื่อสัตย์ซึ่งความจริงคนไทย ไต ลาว ซึ่งเป็นคนกลุ่มเดียวกัน และมีจำนวนกว่าร้อยล้านคนยกย่องเรื่องความซื่อตรงและความซื่อสัตย์มาเป็นความดีอันดับหนึ่ง โดยสุภาษิตโบราณจากสถานที่ต่าง ๆ มีดังนี้ คือ

กับข้าวอร่อยเพราะเกลือ
(The meal is good, thanks to the salt)
คนดีเพราะซื่อสัตย์
(A man is good due to his honesty)

(ภาษิตไทยใหญ่)

สวนดี ต้องรู้วิธีปลูก
ลูกดี ต้องรู้วิธีสอน

(ภาษิตไทยเหนือ)

ชื่อ กินไม่หมด
คด กินไม่นาน

สมัยก่อนในปีมน้ำมันสามทหาร ที่ตัวถั่งน้ำมันจะมีป้ายว่า “ชื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” ซึ่งเมื่อก่อนคำนี้มีเยอะ แต่ปัจจุบันหายไป ที่หายไปไม่ใช่เพราะสามทหารหมดไป แต่อาจหายไปเพราะคนไทยไม่เชื่อคำนิยามนี้แล้ว คำนิยามอาจเปลี่ยนแปลงไปเป็น “ชื่อไม่มีกิน แต่คดมีกินจนเหลือกิน” ก็เป็นไปได้ แต่หากพิจารณาแบบยาว ๆ แล้วจะเห็นว่า ชื่อกินไม่หมดหรือคดแต่คดกินไม่นาน นั้นแหละที่เป็นจริง

ใบงาน

1. ให้ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษา
2. แบ่งกลุ่มอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด
3. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลของการอภิปรายกลุ่ม
4. ให้ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิดที่ได้จากผลการอภิปรายกลุ่ม
5. ให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนและจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่องพร้อมสรุปรายงานผล

กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง

ผู้เรียนร่วมกันจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พร้อมจัดทำสรุปรายงานผลเสนอผู้สอน

กรณีศึกษาเรื่องที่ 2

เรื่อง การตรวจรับส่งเดช

วัตถุประสงค์

1. บอกคุณธรรมในการปฏิบัติงานได้
2. มีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตในหน่วยงาน
3. เกิดจิตสำนึกในการป้องกันการทุจริต

เนื้อหาสาระ

1. ช่องทางการส่งเรื่องร้องเรียนการทุจริต
2. คุณธรรม จริยธรรม ของผู้ปฏิบัติงาน

กรณีศึกษา

จากการไต่สวนข้อเท็จจริงของ ป.ป.ช. ได้ความว่า เมื่อปี พ.ศ. 2545 องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ได้สอบราคาจ้างเหมาก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์คอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น วงเงิน 1,904,000 บาท โดยมีนาย ก ผู้ถูกกล่าวหา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานกรรมการตรวจการจ้าง ในการดำเนินการก่อสร้างปรากฏว่า ผู้รับจ้างก่อสร้างไม่ถูกต้องตามแบบรูปรายการที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดหลายรายการ เป็นเหตุให้หัวหน้าส่วนโยธาในฐานะผู้ควบคุมงานทำบันทึกเสนอผู้ถูกกล่าวหาในฐานะประธานกรรมการตรวจการจ้างแจ้งให้ผู้รับจ้างแก้ไขให้ถูกต้องต่อมาผู้รับจ้างได้เข้ามาดำเนินการแก้ไขงานแล้วแต่ก็ยังไม่ถูกต้องตามแบบรูปรายการที่กำหนดอีก หัวหน้าส่วนโยธาในฐานะผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจการจ้าง จึงได้มีบันทึกเสนอผู้ถูกกล่าวหาอีกครั้งเพื่อแจ้งให้ผู้รับจ้างดำเนินการแก้ไขโดยด่วน แต่ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาได้มีคำสั่งอนุมัติเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเบิกจ่ายเงินค่าจ้างก่อสร้างให้แก่ผู้รับจ้างไปโดยที่งานยังไม่เสร็จสมบูรณ์เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย

ประเด็น

จากกรณีศึกษา เรื่อง “ตรวจรับส่งเดช นายก อบต. กระทำความคิดในเรื่องใด และส่งผลต่อคุณธรรมในการบริหารงานอย่างไร

ใบความรู้

- ช่องทางการส่งเรื่องร้องเรียนการทุจริต

ใบงาน

1. ให้ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษา
2. แบ่งกลุ่มอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่กำหนดให้
3. ให้ผู้สอนและผู้เรียนสรุปแนวคิดที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มร่วมกัน

กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

- ให้ผู้เรียนร่วมกันจัดทำกิจกรรม/โครงการในการรณรงค์การป้องปรามการทุจริตในชุมชน พร้อมจัดทำสรุปรายงานเสนอผู้สอน

สื่อ/แหล่งค้นคว้า

- หนังสือพิมพ์/วารสาร
- สื่ออินเทอร์เน็ต
- สำนักงาน ป.ป.ช.

ใบความรู้

ช่องทางการส่งเรื่องร้องเรียนการทุจริต

หากพบเห็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในความยุติธรรม ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ สามารถทำหนังสือร้องเรียนต่อสำนักงาน ป.ป.ช. ตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

1. มีหนังสือ “เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.” หรือ “ตู้ ปณ. 100 เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300” หรือเข้าร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจในเขตอำนาจสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนจะส่งเรื่องไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการต่อไป
2. ให้มีรายละเอียดการร้องเรียน ดังนี้

- (1) ชื่อ - สกุล ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของผู้กล่าวหา
- (2) ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง สังกัด ของผู้ถูกกล่าวหา (ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ พ้นจากตำแหน่งไม่เกิน 5 ปี)
- (3) ระบุข้อกล่าวหาการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ร่ำรวยผิดปกติ หรือ มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (4) บรรยายการกระทำความผิดอย่างละเอียดตามหัวข้อดังนี้
 - กรณีกล่าวหาการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
 - ก. การกระทำความผิดเกิดขึ้นเมื่อใด ข. มีขั้นตอนหรือรายละเอียดการกระทำความผิดอย่างไร
 - ค. มีพยานบุคคลรู้เห็นเหตุการณ์หรือไม่
 - ง. ในเรื่องนี้ได้ร้องเรียนต่อหน่วยงานใด หรือยื่นฟ้องต่อศาลใดเมื่อใด และผลเป็นประการใด
 - กรณีกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
 - ก. ฐานะเดิมของผู้กล่าวหา และภริยาหรือสามี รวมทั้งบิดามารดาของทั้งสองฝ่ายเป็นอย่างไร
 - ข. ผู้ถูกกล่าวหา และภริยาหรือสามี มีอาชีพอื่น ๆ หรือไม่ ถ้ามีอาชีพอื่นแล้วมีรายได้มากน้อยเพียงใด
 - ค. ทรัพย์สินที่จะแสดงให้เห็นว่าร่ำรวยผิดปกติ อะไรบ้าง

3. ลงลายมือชื่อ และเขียนชื่อ – สกุล ด้วยตัวบรรจง พร้อมแจ้งที่อยู่ของผู้กล่าวหาให้ชัดเจน หากต้องการให้สำนักงาน ป.ป.ช. ปกปิดชื่อ – สกุล และที่อยู่ให้ระบุดชัดเจนด้วย ส่วนกรณีที่ไม่เปิดเผยชื่อ – สกุลจริง ถือว่าเป็นบัตรสนเท่ห์ ให้ส่งแบบไปรษณีย์ตอบรับ (เพื่อจะได้รับทราบ ว่าหนังสือร้องเรียนส่งถึง ป.ป.ช. แล้ว) เพราะสำนักงาน ป.ป.ช. จะติดต่อกับผู้ร้องเรียนโดยตรงกับผู้ร้องเรียนที่แจ้งชื่อ – สกุล และที่อยู่เท่านั้น

4. สายด่วน Call Center 1205

5. สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยประสานความร่วมมือกับประชาชนและส่วนราชการเพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน การเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต การส่งเสริมให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตรวมทั้งการเสนอมาตรการความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต นอกจากนี้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดยังได้แบ่งเบาภาระงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่น การตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาต่อไป การตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีได้ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้กรรมการ ป.ป.ช. ประจำจังหวัดดำเนินการ

อนึ่ง กรรมการ ป.ป.ช. ประจำจังหวัด มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และอาจถูกตรวจสอบโดยประชาชนได้ กล่าวคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนสามารถเข้าชื่อร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดผู้ใดขาดความเที่ยงธรรม จงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือมีพฤติการณ์ที่เป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งอย่างร้ายแรง ซึ่งหากมีการกล่าวหาดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจกำหนดให้กรรมการ ป.ป.ช. ประจำจังหวัดผู้นั้นยุติการปฏิบัติหน้าที่ไว้ก่อนก็ได้

ใบงาน

1. ให้ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษา
2. แบ่งกลุ่มอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่กำหนดให้
3. ให้ผู้สอนและผู้เรียนสรุปแนวคิดที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มร่วมกัน

กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง

ให้ผู้เรียนร่วมกันจัดกิจกรรม/โครงการในการรณรงค์การป้องปรามการทุจริตในชุมชน
พร้อมจัดทำสรุปรายงานเสนอผู้สอน

กิจกรรมท้ายบทที่ 6

1. ข้อใดไม่ใช่ภารกิจหลักของสำนักงาน ป.ป.ช.
 - ก. ภารกิจด้านป้องกันการทุจริต
 - ข. ภารกิจด้านปราบปรามการทุจริต
 - ค. ภารกิจด้านประชาสัมพันธ์
 - ง. ภารกิจด้านตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

2. ข้อใดเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ของราชการ
 - ก. การรับส่วยและการรีดไถของประชาชน
 - ข. การรับสินบนของกำนัน
 - ค. การซื้อขายวิ่งเต้นขอตำแหน่งในวงราชการ
 - ง. ถูกทุกข้อ

3. ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม กับสำนักงาน ป.ป.ช. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างไร
 - ก. เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 - ข. ร่วมเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังการทุจริต
 - ค. แจ้งเบาะแสการเล่นพนันในหมู่บ้าน
 - ง. ถูกทั้งข้อ ก และ ข

4. ข้อใดคือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับชุมชน
 - ก. ส่งเสริม สนับสนุน สร้างบุคคลต้นแบบด้านการประพฤติดี มีคุณธรรม จริยธรรม
 - ข. ส่งเสริมการดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง
 - ค. กำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตในชุมชน
 - ง. ถูกทุกข้อ

5. ประชาชนสามารถเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานและเฝ้าระวังการทุจริตของรัฐ
ในเบื้องต้นได้อย่างไร
- กรณีจัดซื้อจัดจ้าง ควรตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานหรือ
ราคาสูงกว่ามาตรฐานในท้องตลาดหรือไม่
 - กรณีการเงินการบัญชี ควรตรวจสอบการซื้อสินค้าหรือสิ่งของที่มีความหรูหรา และ
สวยงาม
 - กรณีงานก่อสร้าง ต้องจ้างบริษัทที่มีชื่อเสียง มีเงินทุนหมุนเวียนสูงและ
กรรมการบริหารต้องเป็นผู้กว้างขวาง
 - ถูกทั้งข้อ ก และ ข
6. ข้อใดไม่ถูกต้อง “พบเห็นเจ้าหน้าที่รัฐทุจริตหรือร่ำรวยผิดปกติ สามารถร้องเรียน
ได้ที่ใด
- ทำเป็นหนังสือส่งที่สำนักงาน ป.ป.ช.
 - ร้องเรียนผ่านสายด่วน 1025
 - ร้องเรียนผ่านเว็บไซต์ สำนักงาน ป.ป.ช. www.nacc.go.th
 - กล่าวหาด้วยวาจาต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สำนักงาน ป.ป.ช.
7. ข้อใด มิใช่ รายละเอียดการร้องเรียน ตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- ชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา
 - ชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา
 - ชื่อและที่อยู่คู่สมรสของผู้ถูกกล่าวหา
 - ข้อกล่าวหาการกระทำความผิด
8. ประชาชนควรมีความตระหนักที่เกี่ยวเนื่องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ด้านใดบ้าง
- ด้านปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการทุจริต
 - ความสำคัญของการปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
 - ด้านผลกระทบของการทุจริตที่มีโอกาสเกิดขึ้นในกิจกรรมการทำงาน
 - ถูกทุกข้อ

9. นักศึกษาคิดว่าการกระทำข้อใด เป็นการช่วยแก้ไขปัญหาการทุจริตของประเทศมากที่สุด
- ก. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 - ข. ร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และแจ้งข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ
 - ค. ประพฤติ ปฏิบัติตน ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และติดตามวิเคราะห์ข่าวสารการทุจริตจากสื่อต่างๆ
 - ง. ถูกทั้งข้อ ก และ ค
10. ท่านสามารถติดตามข้อมูลของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ทางเว็บไซต์ใด
- ก. www.nacc.go.th
 - ข. www.pacc.go.th
 - ค. www.ocsc.go.th
 - ง. www.oncb.go.th

เฉลยกิจกรรมท้ายบท

เฉลยกิจกรรมท้ายบทที่ 1

1. ง	6. ข
2. ก	7. ข
3. ค	8. ก
4. ง	9. ง
5. ก	10. ก

เฉลยกิจกรรมท้ายบทที่ 2

1. ค	6. ค
2. ค	7. ข
3. ค	8. ก
4. ง	9. ข
5. ข	10. ก

เฉลยกิจกรรมท้ายบทที่ 3

1. ก	6. ก
2. ง	7. ง
3. ง	8. ง
4. ค	9. ก
5. ข	10. ข

เฉลยกิจกรรมท้ายบทที่ 5

1. ค	6. ข
2. ง	7. ง
3. ก	8. ง
4. ค	9. ค
5. ง	10. ก

เฉลยกิจกรรมท้ายบทที่ 4

1. นายสมศักดิ์ ดีงาม จะต้องปฏิบัติตน หรือดำรงชีวิตอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นพลเมืองดีของประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แนวตอบ

ข้อ 1 ต้องมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง

ข้อ 2 ต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ข้อ 3 บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติด้านการประกอบอาชีพ เช่นการเสียภาษี การใช้จ่ายอย่างประหยัด สนับสนุนการเมือง ไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

2. ให้อีกตัวอย่างหลักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

แนวตอบ

ข้อ 1 เคารพสิทธิของบุคคล

ข้อ 2 เคารพผู้อาวุโส

ข้อ 3 สร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับบุคคลในครอบครัว

เฉลยกิจกรรมท้ายบทที่ 6

ข้อ 1. ค.

ข้อ 2. ง.

ข้อ 3. ง.

ข้อ 4. ง.

ข้อ 5. ง.

ข้อ 6. ข.

ข้อ 7. ค.

ข้อ 8. ง.

ข้อ 9. ง.

ข้อ 10. ก.

บรรณานุกรม

เว็บไซต์ www.oknation.net เรื่อง การทุจริตคืออะไร สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2556
การศาสนา, กรม. **เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับองค์การศาสนาต่างๆ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
กรมการ ศาสนา, มปป.

การศึกษานอกโรงเรียน,กรม. **ชุดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.**
กรุงเทพฯ : เอกพิมพ์ไทย จำกัด, มปป.

_____ **ชุดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.**
กรุงเทพฯ : เอกพิมพ์ไทย จำกัด, มปป.

จมีนอรตรุณารักษ์ (แจ่ม สุนทรเวช). **พระราชประเพณี (ตอน 3).** กรุงเทพฯ : องค์การการค้า
ของคุรุสภา, 2514.

จักรารุช คำทวี. **สันติ/สามัคคี/ปรองดอง/ค่านิยม 12 ประการ ของ คสช. : เนื้อหาช่วยสอน
และจัดกิจกรรมเพื่อนครู, 2557.** (เอกสารอัดสำเนา).

ชูลีพร สุสุวรรณ และสุทธิราภรณ์ บริสุทธิ์. **ความรู้รอบตัวขนบธรรมเนียมและประเพณีไทย.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์สิทธิ์, 2544.

เดือน คำดี. **ศาสนาเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาปรัชญาและศาสนา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.

มหามกุฏราชวิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์. **พระสูตรและอรรถกถาแปลทุกขกนิกายชาดก เล่ม
ที่ 3 ภาคที่ 4.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย 2534.

ทองสืบ ศุภมาร์ค. **พระพุทธศาสนาในกัมพูชา.** กรุงเทพฯ : สภาวิจัยแห่งชาติ, 2544.

ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดชะ. **มุสลิมในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด,
2531.

_____ **มุสลิมในประเทศไทย. ครั้งที่ 2** กรุงเทพฯ : โครงการหอสมุดกลาง
อิสลาม, 2546

บรรเทิง พานจิตร. **ประเพณี วัฒนธรรมไทยและคติความเชื่อ.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
2549.

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนที่ 69 ก. ประกาศวันที่ 12 พฤศจิกายน 2553.

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2553.

วศิน อีสทสระ. **พุทธโอวาทก่อนปรีณิพพาน**. ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ศิลปะสยามบรรณภัณฑ์ และ การพิมพ์ จำกัด, 2548.

สมโพธิ ผลเต็ม (น.อ.) **ปรัชญาคมคำกลอน 100 เรื่องแรก**. กรุงเทพฯ : ทรงสิริวรรณ จำกัด, 2545.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. **ศาสนาเปรียบเทียบ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2534.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.),สำนักงาน
รวมกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
, 2555.

_____. **“ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”**. สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

_____. **กรอบเนื้อหาสาระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
ปราบปราม**

การทุจริต, 2556. เอกสารอัดสำเนา

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.),สำนักงาน

รวมพลั้งเดินหน้าฝ่าวิกฤตคอร์รัปชัน, เอกสารประชาสัมพันธ์ มปป.

_____. **โครงการเสริมสร้างเครือข่ายประชาชนในการพิทักษ์สาธารณสมบัติ**, 2553
(เอกสารอัดสำเนา)

เว็บไซต์ <http://www.k-tc.co.th/festival.php> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2553.

เว็บไซต์ <http://www.larnbuddhism.com/grammathan/promvihan.html>

เรื่อง “พรหมวิหาร 4” สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2553.

เว็บไซต์ <http://www.th.wikipedia.org/wiki> เรื่อง “ประวัติพุทธศาสนา” จากวิกิพีเดีย
สารานุกรม เสรี สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2553

เว็บไซต์ http://www.wlc2chaina.com/about_china.html บทความเรื่องประเพณี
วัฒนธรรมจีน สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2553.

เว็บไซต์

<http://www.e-learning.mfu.ac.th/mflu/16041010/chapter1/Lesson1.htm#13>

รวมบทความของพงศ์เพ็ญ ศกุนตาทักษ์. เรื่องรัฐธรรมนูญและการปกครอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2553

เว็บไซต์ <http://www.riis3.royin.go.th/dictionary.asp> สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2553.

เว็บไซต์ <http://www.gotoknow.org/blog/works-of-archannop/51974> บทความของ นายพนินิ สุริยะ เรื่อง “วิวัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ตอนที่ 2” สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2553.

เว็บไซต์ <http://www.kittibodee.blogspot.com/2009/02/blog-post-20.html>. โดย กิตติบดี ไยพุล. 2552. บทความเรื่อง “สิทธิมนุษยชน : การบรรยายสรุปวิชาสิทธิขั้นพื้นฐาน” สืบค้น เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2553

เว็บไซต์ <http://jukravuth.blogspot.com/> บทความเรื่อง “ความเคลื่อนไหวทางการจัดการศึกษาของ ศธ.กับ คสช. ที่น่ารู้”. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557

เว็บไซต์ <http://www.slideshare.net/jukravuth> เรื่อง “สันติ/สามัคคี/ปรองดอง/ค่านิยม 12 ประการ ของ คสช. : เนื้อหาช่วยสอน และจัดกิจกรรมเพื่อนครู” สืบค้นเมื่อ วันที่ 26 สิงหาคม 2557

เว็บไซต์ www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_/HRC/Chr.pdf ชุดความรู้สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2559

เว็บไซต์ http://th.wikipedia.org/wiki/เรื่องรัฐประหารในประเทศไทย_พ.ศ.2557 สืบค้น เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2559

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายสุรพงษ์	จำจด	เลขาธิการ กศน.
นายประเสริฐ	หอมดี	รองเลขาธิการ กศน.
นางตรีณัฐ	สุขสุเดช	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
นายวิมล	ชาญชนบท	ผู้อำนวยการ สถาบัน กศน. ภาคกลาง
ด.ต.ชาติวุฒิ	เพ็ชรน้อย	รองผู้อำนวยการ สถาบัน กศน. ภาคกลาง

ผู้สรุปเนื้อหา

นางละเอียด	สะอาดเอี่ยม	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองเพชรบุรี
นางพรทิพย์	เอื้อประเสริฐ	ครู สถาบัน กศน.ภาคกลาง
นางนงนาฏ	วิเชียรวุฒิชัย	ครู กศน.อำเภอเมืองเพชรบุรี
นางสาวกัญญาภัค	ประสานสารกิจ	ครู กศน.อำเภอเมืองเพชรบุรี
นางสาวปิยะพร	ทองสุข	ครู สถาบัน กศน.ภาคกลาง

ผู้ตรวจและบรรณาธิการ

นางสาวดารัตน์	กาญจนภา	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดราชบุรี
นายสันติ	อิศรพันธุ์	ครู กศน.อำเภอโพธาราม
นางฟ้าหม่น	รัตนฉายา	ครู กศน.อำเภอปากท่อ
นางสาวจิตรา	ถันอาบ	ครู กศน.อำเภอดำเนินสะดวก
นางสาวอัญชลี	ภูพานิช	ครู กศน.อำเภอเมืองราชบุรี

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ

นางสาวปิยะพร	ทองสุข	ครู สถาบัน กศน.ภาคกลาง
--------------	--------	------------------------

ผู้ออกแบบปก

นายสุภโชค	ศรีรัตนศิลป์	กลุ่มพัฒนาการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
-----------	--------------	---

ออกแบบปก : ศุภาโชค ศรีรัตนศิลป์